

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

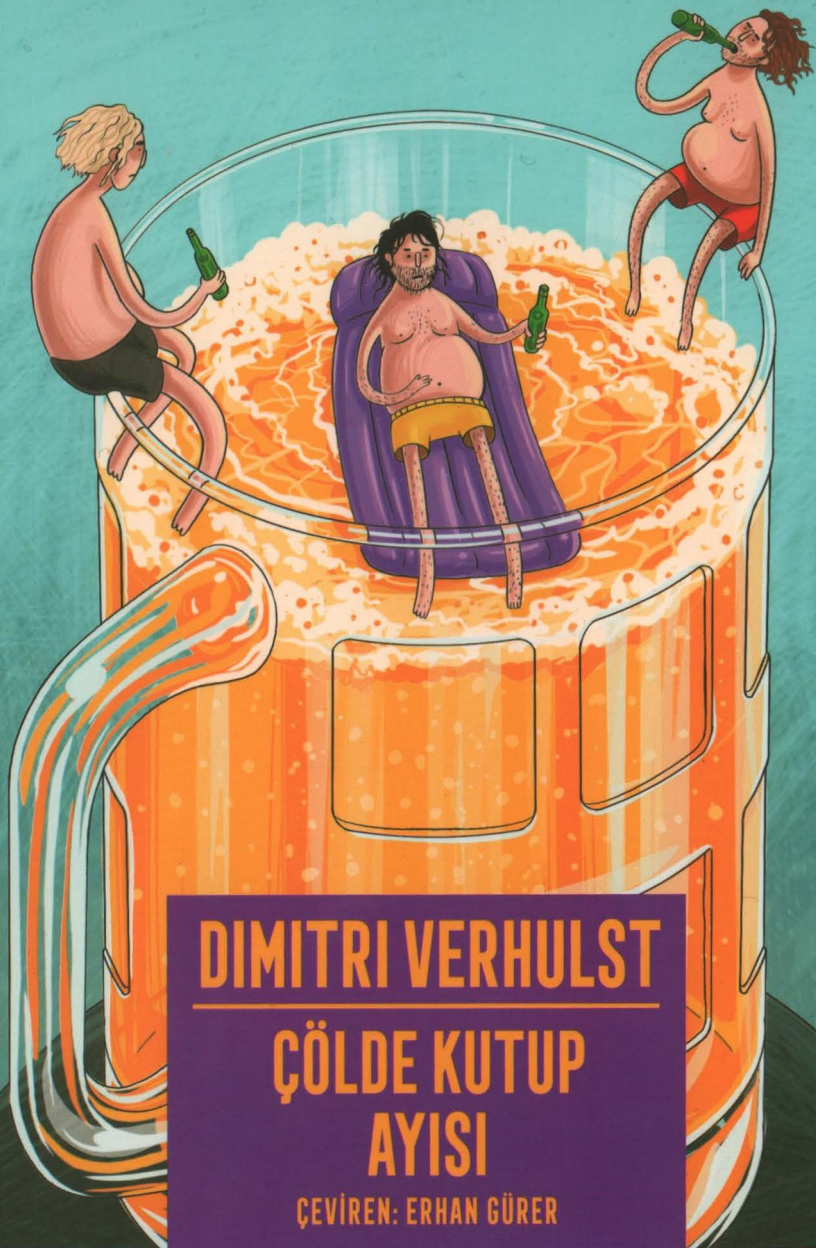
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DIMITRI VERHULST

ÇÖLDE KUTUP AYISI

ÇEVİREN: ERHAN GÜRER

Dimitri Verhulst, 2 Ekim 1972 Aalst doğumlu, Belçikalı şair ve yazar. Yayımlanan ilk eseri, 1994 yılında kendi çabalarıyla yayımladığı *Asseverijdag*'dır. 1999 yılında yayımlanan öykü derlemesi *De kamer hiernaast* ile NRC Literair Prijs adayı oldu. 2003'te yayımlanan, Arendonk'taki bir sığınmacı merkezinde yaşayan insanlar hakkında yazdığı *Problemski Hotel* ile tüm dikkatleri üzerine çekti. Eser, ondan fazla dile çevrildi ve beyaz perdeye uyarlandı. 2006'da hem dünyaca üne kavuşmasını sağlayan hem de yönetmen Felix van Groenigen tarafından aynı isimle sinemaya da uyarlanan *Çölde Kutup Ayısı* yayımlandı. 2008'de yayımlanan *Godverdomse dagen op een godverdomse bol* ile Libris Ödülünü kazandı. 2013'te yazdığı *De Laatkomer* ile en sevilen romanlarından birine imza attı. 2015 yılında *De zomer hou je ook niet tegen*'i yazdı. Yine aynı yıl, Tevrat'ın yeniden anlatımı olan *Bloedboek* adlı romanı yayımlandı ve birçok eleştiri aldı.

Eserleri oldukça tartışmalı bulunan Verhulst iki kez mahkemeye çıkarıldı. Kitaplarında Belçikalı yazar Louis Paul Boon'un etkileri görülmektedir. Düzenli aralıklarla *Underground*, *Nieuw Wereldtijdschrift* ve *De Brakke Hond* isimli edebiyat dergilerinde yazar Verhulst aynı zamanda *Underground* dergisinin editörlük yapıyor.

Çölde Kutup Ayısı

Dimitri Verhulst

Özgün Adı

De helaasheid der dingen

İthaki Yayınları - 1870

İthaki Modern - 40

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*

Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Emirhan Burak Aydın*

Yayıma Hazırlayan: *Mustafa Güdük*

Düzeltili: *Ömer Ezer*

Kapak İllüstrasyonu ve Tasarımı: *Hamdi Akçay*

Grafik Uygulama: *B. Elif Balkın*

1. Baskı, Nisan 2021, İstanbul

ISBN: 978-625-7650-59-5

Sertifika No: 46603

Türkçe Çeviri © Erhan Güner, 2021

Dimitri Verhulst © 2006

Türkçe Telif Hakkı © İthaki, 2021

Bu eserin tüm hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla satın alınmıştır.

Bu kitap Flanders Literature'nin (flandersliterature.be) desteğiyle yayımlanmıştır.

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguin Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.

Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul

Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34

editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık

Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul

Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com

Sertifika No: 48625 Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

DIMITRI VERHULST

**ÇÖLDE KUTUP
AYISI**

FELEMENKÇEDEN ÇEVİREN: ERHAN GÜRER

*Windop'a. Ve utançtan kaçınmak isteyen, ben
bu metnin son sayfalarını yazarken vefat eden
büyükannemin anısına.*

**Kitap içindeki belirli karakterler ile gerçek kişiler
arasındaki benzerliklerin yegâne sebebi, insan
doğasının iç yüzünü anlamaktır.**

Birilerinin ömrünü böyle şeylere adamasına – birini taklit edip bu konuda pek de başarılı olamamasına, başarılı olmaya başladığında da gıdım gıdım ilerlemesine ve taklit ettiği kişinin zaten sahip olmadığı şeye sahip olamayacak olmasına şaşırıyorum.

Pierre Michon, *Maitres et serviteurs*
[*Efendiler ve Hizmetkârlar*]

Neden artık annemi rüyamda görmüyorum? Belki onun hakkında çokça yazdığımdan ve hatta güzelliğini bir kitabın kapağına koyduğumdandır. Bir şeyi defetme niyetim olmadan onun varlığını defettim. Annemin bana musallat olduğu yoktu, ona dair bu kadar şey yazarak ben çağırdım onu fakat nihayetinde zannediyorum ki –karmaşık, sanatsal, çetrefil– bir edebi karakter yarattım ve bunun sonucunda da gerçek annemi, ölmüş annemi kaybettim. Ölü bir annenin öksüzüyüm ben zira onun hakkında çokça yazdım.

Francisco Umbral, *Un ser de lejanías*
[*Uzaktaki Varlık*]

GÜZEL ÇOCUK

Rosie Halamın Reetveerdegem'e sözümona dönüşü, o sırada içlerinden biri olmak üzere olduğum tamamen işe yaramaz erkeklerimizin hayatlarında hoş bir şok olarak algılanmıştı. Herkes güne onun umut getiren adıyla –Rosie! Rosie!– uyanıyordu. Çünkü biri geri dönmüştü! Burada doğup burayı terk eden biri geri dönmüştü! Rosie Halam hem de. Dönüşü, Eski Ahit'ten bir işaret, Reetveerdegem'in o kadar da kötü bir yer ve matematiksel olarak kanıtlanmışlığına rağmen bizlerin de o kadar kötü insanlar olmadığımızın bir kanıtı olarak yorumlanmıştı.

9

Rosie Halamın nadir güzellikte bir kadın olduğu, onunla yatmış olmanın büyük prestij kazandırdığı doğrudur. Halam güzelliğinin zirvesindeyken dedem, onun şerefine kafa çeken (içki içmeyen erkeklere bir damla saygısı yoktu) ve ideal damat olma mükafatıyla onu içki düellosuna davet eden genç, cesur delikanlılara içki ısmarlatırdı. O sıralar kanser, bir deri bir kemik vücuduna tamamen yayılmıştı; olağanüstü içki oturumlarını, gidip klozetin içine kan tükürmek için daha da sık yarıda keser olmuş ve peşinde koşulan kızının nihayet evlendiğini görememişti. Beş ayakmış, sarhosların da indirildiği merhametli toprağın derinliği. Büyükannem, bir huzurevinde eriyip gidene dek,

onun simsiyah mermerden mezarını her hafta parlatmayı dulluk görevi olarak görmüştü. Rosie Halam, babası Yüce İçicimiz'in cenazesinden sonra kendini geçmişini bilmediğimiz birine vermiş, artık daha çirkin kadınları mutsuz edecek delikanlılarımızı derin bir üzüntüye boğarak onunla birlikte uzaktaki başkente yerleşmişti. Güzelliğin geçici olduğu veya yok edildiği gerçeği, köyümüzü kimbilir kaçınıcı kez derinden yaralamıştı.

Rosie Halam, Reetverdegem'le ilişkisini giderek kesmek istiyordu; kendini (içme kapasitesi bir yana, adını bile bilmediğimiz) bir erkeğin yardımıyla kurtarmış olması, ona ölümden dönme etkisi yapmış olmalıydı. Nadir gerçekleştirilen telefon görüşmelerimizde maddi birikimlerinden, çatı teraslarının yeniden yapımından, saunanın keyiflerinden, kentin canlılığından bahsederdi. Yazları ailesiyle bağlarını idame ettirdiği kartpostallarıyla, atlasta bakmayı reddettiğimiz uzak rotalardan zevksiz, güneş dolu selamlarını yolluyordu. Daha da nadir ziyaretlerinde eşine, ateş pahası otomobilini kapımızın önüne park etmemesi için yalvarırdık. Fakirdik, hep fakir olmuştuk ancak fakirliğimizi gururla taşıyorduk. Birinin lüks arabasını evimizin önüne park etmesi onurumuzu kırıyordu ve köyden birinin, bir Verhulst'un maddi durumunun çok iyi olduğunu görmüş olabileceği düşüncesi bizi utandırıyordu.

Bakın. Hayatımın ilk yıllarını annem ve babamla, Kanton Sokağı'nda, ortak su pompalı ve umumi tuvaletli -lağım çukurunun tam üstünde delikli bir tahta- küçücük bir çıkmaz sokakta geçirdim. Oturma odamızın iç duvarları ıpsıladı ve pencere çerçevelerinin çürümüş tahtalarına cereyana karşı gazete topları sıkıştırırdık. Babam konutumuzun zorluklarından hep mağrurca bahsederdi; kolay yaşam arzulamak erkekliğe sığmazdı ve nihayet Mere Sokağı'na taşındığımızda işler giderek daha da zorlaşacaktı. Tuvalet orada da delikli bir tahtadan ibaretti ama bu evin artısı, akan çatısıydı. Mutfak zeminimiz

tavandan akan damlaları toplayan kovalarla doluydu. Hep beraber koltukta oturup kovalara düşen damlaların tok seslerini ve delik çatının bizim için çaldığı ksilofon müziğini dinlediğimiz akşamlara dair güzel anılarımız vardır. Fare zehirli tabaklar her gün tekrar doldurulurdu; bu kemirgenleri yok etmek yerine küçük yaratıklara bakmakla iyi bir iş yaptığımızı düşünürdük. Ve kilerin üzerindeki mantar üreten o ölüm tuzağı merdiveni, proleter mimarisinin en güzide örneklerinden biri olarak bağrımıza basardık. Babam bir sosyalistti ve böyle tanınmak için elinden geleni yapardı. Sahip olunan mal mülk, fazladan toz almak dışında bir anlam ifade etmezdi onun için. Sen mal mülke sahip olamazdın, onlar sana sahip olurdu. Öngöremediğimiz bir tutumlulukla ay sonunu bütçe artışıyla kapatma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığımızda banka hesabını boşaltır, bizi kapitalizmin ayartmalarından korumak için maaşının tamamını içkiye yatırır. Maalesef annem giderek daha belirgin bir şekilde bir burjuvazi kölesi olduğunu göstermişti: Aşınmış ayakkabılar giyemeyecek kadar kendini beğenmişti ve on yılın ardından boşanma talebinde bulunmuştu. Annemin giderken bütün mobilyaları almış olması babam için mutluluğun doruk noktasıydı. Nihayet elinde hiçbir şey kalmamıştı, ne eşi ne de mobilyaları, ve tekrar yaşlı annesinin evine taşınmıştı. Ancak şurası gerçektir ki güzel otomobillerini kapımızın önüne park eden ve iğrenç pahalı giysileriyle bayram günlerinde ziyaretimize gelen aile fertlerine tepeden bakardık.

Rosie Halamın Reetveerdegem'e geri döndüğü dedikodusunun ritmi –mucize! mucize!– benzersizdi ve o günler, yeniden doğmuş erkekler yakama yapışıp köyün sarhoş ağızlarının doğruyu söyleyip söylemediklerini soruyorlardı. Kesinlikle doğrudu: Rosie Halam, bizi de şaşırtarak geri dönmüş, süklüm püklüm bir halde ve mosmor gözlerle, kızıyla birlikte bir süreliğine bizim yanımızda kalıp kalamayacağını sormuştu

Bizim yanımız, büyükannemin eviydi. Babam da dahil beş oğlundan dördü aşk hayatlarını berbat etmişler ve annelerinin evine dönmüşlerdi. Annem sadece babamı değil, beni de artık yanında görmek istemediğinden babaannem bana kucak açmıştı, ben de babam ve üç amcamla birlikte kayıtsız bir hayat sürüyordum. Şimdi, zina ve saldırganlıkla hayatlarını cehenne me çeviren bir adamdan kaçan Rosie Halam ve kuzenim Sylvie de bu hayata katılacaklardı.

Farklı dünyalardan geldiğimizi sezdiğimizden, bilgece birbirimizi görmezlikten geldiğimiz doğum günleri ve cenazeler dışında Brükselli kuzenimi pek görmemiştim. Sanırım piyano çalıyor ve pembe tütü eteklerle baleye gidiyordu. Her gün kaç kalori aldığını özenle not eden ve daha yüklü banka hesaplarına sahip Noel Babaların onu ziyaret edeceğinden emin olan bir çocuktur. Üniversite, bir güvence olarak onu bekliyordu, güzelliği annesine çektiği için de çok geçmeden erkeklere vakitlerini ona kur yapmakla geçirtebilecek ve bundan keyif alabilecekti. Benden biraz küçüktü ancak kendine güvenen biri izlenimi verdiğinden, yaş farkı kozumu hiçbir alanda oynamaya cesaret edemiyordum. Onun geldiğine sevinmemiştim. Erkekler grubumuzdan memnundum ve onu bir parazit olarak görüyordum. Sylvie'nin iyi terbiyesi bizi zorluyordu, bakışlarında zavallılığımızı yakaladığı duygusuna kapılıyorduk.

Babam sürekli kapısı sonuna kadar açık sığardı. Gübresi yoğun biçimde eski peynir kokardı ve sık sık takım taklavat meydana bir vaziyette koridorda, lazımlığa iki metre mesafede durduğundan, yüksek sesle yeni bir rulo tuvalet kâğıdı veya gazetenin kalan kısmını getirmemi söylediğinde onu duymuyormuş gibi yapamazdım. Sistem, yıllardır böyle sürüyormuşçasına harika işliyordu; tuvalet kâğıdı ve gazete parçası babama ânında veriliyordu hep. Ancak Sylvie'nin bakışları altında davranışlarımızdan dolayı özür diliyormuş gibi olmuştuk birden. Sabahları hatır hutur kasınmak için ellerimiz külotlarımızın içinde

merdivenden inmekten utanıyorduk. Televizyonun karşısında terli ayaklarımızı masaya uzatıp uyumaktan utanıyorduk. Ucuz ve kolay olduğu için yediğimiz kilolarca çiğ kıymadan, çıplak ellerimizle kıymaya girişip mundar eti dünden kalma kupalardan birindeki soğuk kahveyle midemize indiriyor olmaktan utanıyorduk. Kıymadan kaptığımız ve çaresine bakmadığımız bağırsak kurtlarından utanıyorduk. Bir orkestra şefi gibi saldıığımız osuruklardan, kontrolsüzce bıraktığımız geçirmelerden utanıyorduk. Sebepsiz küfürlerimizden, klozetin üzerinde bıraktığımız kasık kıllarından, elle kopararak kısalttığımız ve aylarca halının üzerinde kalan ayak tırnaklarımızdan utanıyorduk. Koltukta içerken uykuya daldığımız sigaralarımızdan, nikotin kahverengisi dişlerimiz ve bira kokumuzdan utanıyorduk. Babaannemin habersizce kahvaltıya çağırdığı ve onu her defasında isimlerini sormaya mecbur bıraktığımız sürtüklerden utanıyorduk. Sarhoş sarhoş söylediğimiz şarkılarımızdan, kaba saba konuşmalarımızdan, kusmuklarımızdan ve polis ile haciz memurlarının giderek artan ziyaretlerinden utanıyorduk. Utanıyorduk ancak bunu değiştirmek için hiçbir şey yapmıyorduk.

Rosie Halamın eşi Robert Eniştemin kapımıza dayanıp “Rosie burada mı?” diye sorduktan sonra bizim, “Rosie mi? Hayır, burada mı olması gerekiyor?” diye yanıtlamamız ve eniştemin birden omuzlarını gere gere içeri dalması, Rosie Halamı saçlarından dışarı sürükleyip otomobilinin içine tepmesi, kuzenimin bağırarak arka koltuğu geçmesi ve bir sonraki cenazeye kadar hayatımdan çıkması üç hafta almıştı. Robert Eniştemi mahvedecektik, orası kesindi, bunu tercihen bıçakla, yavaş yavaş yapacaktık ve bu onurlu görevi aramızdan kansere yakalandığını öğrenen ilk kişinin üstleneceğine yemin etmiştik. Çünkü hepimiz kansere yakalanacaktık, Yüce İçicimiz bunun nasıl olacağını şık bir şekilde göstermişti bize; altmış yaşına kadar yaşamak, küçük burjuvazi kültürünün âlâsı olarak görülürdü. Ancak dürüst

olmak gerekirse Rosie Halam ve kuzenim Sylvie'nin evden gitmeleriyle rahat bir nefes aldığımızı kabul etmeliydik, onların varlığı biraz fazla çelişkiliydi bizim için.

Sefil bir hayat, net bir hayattır. Sylvie, babam ve amcalarımı; öğleyn kahvaltı masasında, törensel ilk sigaralarından sonra, akşamdan kalma durumlarını gidermek için kıyma ve konser ve sardalyelere saldırırken görürdü. Sardalyenin içinde yüzdiği yoğun yağ çenelerinden süzülür, saçaklanmış kazakların kollarıyla silinirdi; buna fazla yüksünülmezse tabii. Ardından, daha sonra tekrar sarhoş bir halde eve dönmek üzere saatlerce evden kaybolurlardı. Kimileri bunu bir kısır döngü olarak görebilir ancak biz bunu bir devre olarak görüyorduk. Sylvie, babasına görünmemek için üç hafta okula gitmemiş, pis mutfak masasında iradesizce ders çalışıp ceza olarak verilen ödevi yapışımı seyretmişti. Bu sırada onu daha akıllı, daha iyi konuşan biri yapan ve belli bir süre sonra ailenin geri kalanıyla aralarındaki kopukluğu iyice derinleştirecek kitaplar okurdu. Sylvie uykusuz gözleri tavana dikili bir halde yanımda yatarken; ağzı kuş uçuşu açık ve genelde kokan çoraplarıyla mahmurluğunu uyuyarak gideren babamın horlamasını dinlediğinde onun sakıncalarını hissederdim. Veya Putrel Amcanın dış gıcırdatmalarını dinlerken. Ninemiz yıkayınca dek yatağın yanında yığılan giysilerimizin midesini bulandırmış olmamasına imkân yoktu. Yatağın yanında duran küllükteki kahverengi izmaritleri mi, çarşaflardaki ter lekelerini mi, yoksa babamın çoraplarını mı daha iğrenç buluyordu bilmiyorum. Susardı. Kuzen kuzene bir muhabbetle yaşam tarzımızı sorgulamasını yeğlerdim. Ancak o susar ve bizi hor görürdü.

“Küçük, Sylvie'yle bir yürüyüşe çıksanıza. Çocuk bütün gün içeride oturmaktan bembeyaz oldu.”

Onunla nereye gidecektim? Tükenmez kalemimin arka

ucuyla beynimden bir topak kulak kiri kazırken hor gören bakışlarıyla beni izliyor, benimle konuşmuyordu. Brüksel’de kulak pamuğu kullanıyor olabilirlerdi ancak gördüğü misafirperverliğe karşılık daha minnettar olmalıydı. Ayrıca köyümüz, o şımarık kızı açmazdı. Sürekli çalıntı motosikletleri tamire çalışan arkadaşlarımla ilgisi hoşuna gidebilirdi ancak Rosie Halam bundan hiç hoşlanmazdı. Arkadaşlarımla pis heriflerdi. Kuzenimi ödünç vererek onlara şantaj yapabiliyordum ancak buna gururum elvermezdi. Suskun ve burnu havada kızla kapıdan dışarı çıkar çıkmaz onunla gurur duyacak ve ona göz kulak olacaktım. Onun ukala tavırlarına bir şey söylemeden önce iki kez düşünmelilerdi. Ancak onunla nereye gideceğimi bilmiyordum. Yürüyüşe çıkıp birbirimize hayatta neyi başarmayı umduğumuzu mu soracaktık? Hobilerimizi mi soracaktık? Okulun nasıl gittiğini mi?

Rosie Halamın kesin itirazına karşın Sylvie’yi kafeye götürme önerisi babama aitti. Ancak çocuğunun teninin ceset rengini almaya başladığı Rosie Halamın da gözünden kaçmamıştı.

“Hangi kafeye gideceksiniz?” Bilmek istiyordu.

“Köşe Kafe. Veya Halk Kafe. Bakacağız.”

“André de orada mı?”

“Nereden bileyim André’nin orada olup olmadığını? Cam kürem mi var sanıyorsun?”

“Dikkat edeceksiniz, değil mi? Geç dönmeyeceksiniz?”

“Sylvie, kuzum, ne dersin? Pierre Amcayla çıkmak ister misin?”

O çocukla konuşurken hepimizin birden kibar bir Flamanca konuşmaya çalışmamız beni rahatsız ediyordu. Ben de bu günaha girmiştim bir kere. Onun görünüşü sizi buna zorluyordu bir şekilde.

Sylvie başıyla onaylayıp montunu giydi. Bizim Küçük, yani ben de onlara katılmıştım.

“Rosie, sen de gelsene kız?” Seni gördüğüne sevinecekler var. İyi gelir, hem biraz temiz hava almış olursun.”

Ancak Rosie Halamın canı istemiyordu. “Ya sen, Putrel? Sen de geliyor musun?”

“Isaac Newton!” dedi Putrel Amca.

“Efendim?”

“Isaac Newton diyorum, salak!”

Putrel Amca bacaklarını uzatmış, televizyondaki bilgi yarışmasına dalmıştı.

“Üzgünüm, Bayan Peters, sorunun doğru yanıtı Isaac Newton olacaktı.”

“Vay, görüldüğün kadar akılsız değilmişsin?”

“Tekrar yayın, salak. Bekleyin, ben de bira içmeye geliyorum.”

O akşam Köşe Kafe’yi seçmemizin özel bir nedeni yoktu çünkü köyümüzün bütün kafeleri birbiriyle takas edilebilirlerdi. Masa ve sandalyeleri, sebebi ânında unutilan ve bir sarhoşluktan daha uzun sürmeyen kavgalar sırasında nasılsa kırılacak olduklarından, basit ve ucuzdu. Hepsinin, dışarıda kimsenin çalmadığı ancak kafede gözlerimizi nemlendiren müzik kutuları vardı. Roy Orbison, henüz göreceğimiz ve bizim için kuşkusuz kötü sonlanacak zamanlar da dahil tüm zamanların en iyi müzisyeniydi. Kafe sahibesi cam kırıklarını faraşla küreğin üzerine süpürürken ve de müzik kutusu Roy Orbison’u çalarken ağlayarak son birayı kafaya dikmekten güzel bir şey yoktu. Sonra da kafe sahibesine bir bira, son bir bira daha diye yalvarmaktan, ertesi gün ilk müşteriler olarak tekrar gireceğimiz kapıları rahat rahat kapatmasına fırsat vermek için eve dönmekten. Kafeler arasındaki farklar çok küçük ayrıntılarda saklıydı. Kafe seçimimizi asıl belirleyen, içki borçlarımızı kapatmak için sağdan soldan toparlayana dek görünmeye cesaret edemediğimiz bazı kafe sahiplerine olan borçlarımızdı çoğu kez. Bizim çetede sabit işi olan tek kişi babamdı –posta hizmetlerinde çalışıyordu– ancak onun bile bazen birkaç maaş tutarında borcu oluyordu biracılara.

Köşe Kafe, doğumdan kısa bir süre sonra kaybolan ve o zamandır yaşam belirtisi göstermeyen bir babadan cüce ikiz doğuran bir kadın tarafından işletiliyordu. Biçimsiz, birbirine eş ikiz kızları olan ve çok yatırım yaptığı kafesi için kredi çekmiş, yalnız bir kadın. Kafesinde yeterince içiliyordu; geliri şimdiden garanti altına alınmıştı. Cüceler okula başlayıp da giderler artınca kadınların hiç yoktan yaratabildikleri kaynaklardan kendine maddi ek gelir sağlamıştı. Ancak kafenin itibarı bundan epey zarar görmüş, kocalarını sendeleyen bacaklarla Köşe Kafe'den dönerken gören eşler tatsız olaylar çıkarmışlardı. Cüceler, bilardo masasının altında oyuncak bebekleriyle oynuyor, tilt otomatını tezgâh olarak kullandıkları, bira altlığı ve plastik sebze satan dükkânlarını işletiyor, oyuncaklarını annesinin gönüllü müşterilerine satıyorlardı. Böylece her akşam uğrayan erkeklerin kaba dillerini almışlar, on yaşına geldiklerindeyse herkesi eğlendirmek için sınırsızca yararlandıkları müstehcen fıkralardan oluşan bir hazineye sahip, ağzı bozuk kızlar olup çıkmışlardı. On iki yaşına geldiklerinde –artık büyümüyorlardı– başlangıçta annelerini bulaşıktan kurtarma amacıyla edindikleri bira bardaklarındaki artıkları ziyan etmeme alışkanlıkları ikiliyi alkolik yapmıştı.

O zamanlar komşu köylerden birinde Teke adında popüler bir kafe vardı. Kafenin işletmecisinin, yüklü para karşılında ahırdan getirdiği ve müşterilerini neşelendirmek için alkol derecesi yüksek biralar içirdiği, zilzurna sandalyeleri devirip sarhoşluğunu geçiştireceği yumuşak otuna sendeleyerek dönen yaşlı bir tekesi vardı. Köşe Kafe'nin patroniçesinin bundan etkilenecek olması mümkündü ancak şöyle ya da böyle, iki cüce belli bir aşamadan sonra içki yarışına girmeye başlamışlar ve son ayakta kalan cücesine bahse girmek için olağanüstü miktarlar yatırılmaya başlanmıştı.

Sylvie'yle birlikte Köşe Kafe'ye gitmemizden uzun süre önce cüce ikizler; ismini, bir türlü ezberleyemedikleri, doğuştan bir

hastalıklarının olduğunu ve yirmi yaşını geçmelerinin neredeyse ihtimal dışı olduğunu öğrenmişlerdi. Kesin son teslim tarihinin yarattığı psikolojik çözülmeden dolayı, yitik zamanı telafi etmek adına daha fazla içmeye başlamışlar, hatta tamamen kör kütük bir halde yapışkan masalardan birine çıkıp bulantıyla büyülenme karışımı bir ifadeye bürünmüş gözlerini cüce amından ayıramayan minnettar müşterilerine eteklerini kaldırdıkları bile olmuştu birkaç kez. Sylvie'yi olası manzaralara karşı psikolojik olarak hazırlamam gerekiyor muydu bilmiyordum. Bizim hayatlarımızda öngörebilirlik esastı; böyle bir lüksümüz vardı.

İçeri girdiğimizde kafeye sıkıcı ve tanıdık bir atmosfer hâkimdi. Barda oturan heriflerin başından beri huysuz eşleri, boşanma ve nafaka giderleri hakkında boş boş konuştuklarına kalıbımı basardım. Başka yerlerde havadan sudan konuşmak ne kadar olağansa burada da bu konuların konuşulması o kadar olağandı. İki adam bilardo oynuyorlardı ancak partiyi kazanmak için en ufak bir hırs göstermiyorlardı. İskambil masasında dört yaşlı, dikkatle ellerinde tuttıkları kaderlerini inceliyorlardı. Diğer müşterilerse sabırla kendilerini mutlulukla mutsuzluk arasındaki farkın ayırt edilemediği o seviyeye çıkarmak için içiyorlardı.

“Bir sonraki içkiler benden!”

Babamın kafeye her gittiğinde kullandığı sözlerdi bunlar. Cüceler siparişi not edip o an kıcı selam münasebetiyle Putrel Amca tarafından çimdiklenen annelerine iletiler. Sylvie'nin kendi öz amcasının mütecaviz hareketlerine şüpheli bakışını görmüş, yüzünde nihayet bir parça allığın belirmediğini fark etmiştim. Limonata *light* içiyordu. “Şekersiz” demişti. O zamanlar, emin adımlarla barda pineklenen adamlardan biri olma yolunda ilerlediğim için babam bana mazot ısmarlardı – bira ve kola karışımına verdiğimiz isimdi bu. Saf bira için henüz genç bulurdu beni ancak sadece meşrubat içen benim yaşında bir çocuk da haval kışkırtıcı olacaktı muhakkak.

“Bakıyorum da güzel bir kız getirmişsiniz, beyler ancak polis yaşını öğrenirse kıyamet kopar.”

André’ydi bunu söyleyen ve oransız bir ilgiyle Sylvie’ye bakıyordu.

“Aileden, André. Kız, bizim Sylvie.”

“Sylvie mi? Sizin Rosie’nin kızı mı yoksa?”

“Evet.”

“Vay canına, çok güzel bir kız!” André, kuzenimin elini sıkmak için bar taburesinden kayıp yanımıza geldi; bunu olağanüstü bir nezaketle yapmıştı. Sylvie’nin elinin tersini öptü, kibarca gülerek siyah, kırık dökük dişlerini gösterip bana baktı: “Dimmetrieken, delikanlı, sana acıdım; elini kuzeninden uzak tutmakta çok zorlanıyordur.” Nefesi kokuyordu ancak bu beni kesinlikle şaşırtmadı; ağzından çıkan çürük kokusuna hazırlıklıydım. Herkes güldü. O sözlerin cıvıklığına rağmen herkesin benden, André’nin sözlerini karşılamamı beklediğini hissediyordum. Ancak ben susup mazotumu içtim.

“Hepimiz gençlik yıllarımızda ara sıra kuzenlerimizi kurcaladık, delikanlı.” Ben yine yanıt vermeyince ekledi: “Konuşmamakta haklısın.” Bir sonraki içkilere sıra gelmişti. Kaçınılmaz olarak laf, Rosie Halama gelmişti; herkes bir şekilde onun Reetveerdegem’de görüldüğünü duymuştu ve şu an onun kızıyla birlikte olduğumuza göre söylenenler doğru olmalıydı. Bize işin ıncığını cıcığını sormuşlar ancak çenemizi kapatmıştık. Biraz da eğlenerek ileri sürülen biri diğerinden uçuk teorileri dinledik ancak giderek daha iyi anlaşılıyordu ki Rosie Halamın dönmüş olabileceği ihtimali bile köyde çoktan öldüğü sanılan duyguların yeniden depreşmesine yetmişti. Mesele hakkında bizden anlamlı tek bir söz bile alınamayacağından, tekrar André’nin ikide bir güzel bir kız, körpe bir tanrıça olduğunu söylediği Sylvie’yle ilgilenmeye ve onun mükemmel yüzünde annesinden aldığı izler aramaya başlamışlardı. Beni şaşırtan, kuzenimin kaba erkeklerin ilgisinden rahatsız olmamasıydı. Tam tersi, on-

lara karşı doğal bir sempati besliyor gibiydi ve giderek daha da sarhoş olup da sonunda ancak babamın ve amcalarımın yetişebildiği bir tempoda içmeye ve ısmarlamaya başlayan André'nin her sözü onu güldürüyordu.

"Size şimdilerde nasıl sıçığımı göstereyim!" dedi André özellikle Sylvie'ye hitaben ve pasaklı gömleğini kaldırıp yara izleriyle dolu, boğum boğum, kıllı karnını gösterdi ona. Damarları kanser hücreleriyle doluydu, yükünü hafifletmek için kullandığı ve bir gün ameliyat masasında uyandığında büyük bir şaşkınlık içinde keşfettiği bir bok torbası vardı. Artık tuvalete gitmeyecekti; her şey doğrudan bira göbeğine asılı torbaya süzülüyordu. "Bakın!" Ve baktık. Bokun torbaya damlayışını seyrettik. Durgun bir şekilde, sanki o bok derinlerde bir yerde plastik tüpte bulunuyordu da şimdi biri ayağıyla o tüpün üzerine basmıştı. Köpüklü, ıslak, yumuşak bir bok. Kuzenim bilimsel bir gösteride ön sırada oturuyormuşçasına André'nin bok torbasındaki kahverengi tortuya bakıyordu. Zaten gösteri de özel olarak onun için düzenlenmişti. André'nin Noel Bayramı'nı göremeyeceği herkesçe biliniyordu. Balgamını rahatça ölümün yüzüne tükürmesini takdir ediyorduk. Can çekişme anına dek alkol alarak, kendi tarzında veda edecekti hayata.

"İşte," dedi. "Artık sıçma işini hallettim, geriye bol su ile temizlemek kaldı." Bunun üzerine bir bardak dolu birayı fondip yaptı. "Ayda ne kadar tuvalet kâğıdı tasarruf ettiğimi tahmin bile edemezsin." Sylvie'nin hoşuna giden ve buralarda görülmemiş beyaz, parlak dişleriyle peşin ödediği bir darağacı esprisiydi.

"Herkes benden birer içki!"

Cücelerin karakteri hakkında çok şey yazılıp söylendi, ben bu tartışmaya karışma ihtiyacı duymuyorum ancak Köşe Kafe'nin Lilliputlu ikizleri o gece haddinden fazla uygunsuz davrandılar. Hiç tanımadıkları birinin bütün ilgiyi üzerine çekmesi ve onun olağandışı güzelliğinin methedilmesiyle baş edemediler. Elbet-

te dünyada her şey adil bir şekilde paylaşılmış değildir; anormal yaratılmışlardı ve kaderlerinde erken ölmek vardı. Hiç kimse bedenini seçme özgürlüğüne sahip değildi. Kuzenim de kaderini değiştiremezdi tabii. Ancak cüceler kıskançlıktan çıldırıyorlardı ve herkese, güzel suratlı cadı esprilerimize gülse, bizden hoşlanıyormuş gibi yapsa da Sylvie'nin içten içe bizden nefret ettiğini belirterek belden aşağı vuruyorlardı. Bizi hor gördüğü gözlerinden anlaşıyordu; kaç mal olduğunu merak etmek için gömleğine bakmak yeterliydi. Çok asosyal ve mesafeli görülebilecek o uyuz uyuz limonata içişinden, limonata *light*, şekersiz limonata içişinden anlamamış mıydık yoksa? O güzel kız –o kadar belliydi ki kokusundan bile anlaşıyordu– kendini ailesinden üstün görmeye çalışıyor ve bir Verhulst olmamak için elinden geleni yapıyordu ayrıca.

Cücelere el kaldırılmazdı, bunu çok iyi biliyorlardı, köyde kimse elini kaldıramazdı o kızlara, Putrel Amca bile. Ancak bu kez etik kurallarımızı suistimal etmişlerdi ve ellerimizi kaldırmamak için kendimizi zor tutuyorduk. Zaman zaman birbirimizi fena pataklardık ancak söz konusu Verhulst'lar olduğunda birbirimizi kollardık. Her zaman. Her yerde.

Kafede tatsız bir sessizlik olmuştu ve kuzenimin bir şeyler yapması gerektiğini herkes biliyordu. Bir Verhulst, aile adabımızı kucaklamış olduğunu, kabileden biri olduğunu kanıtlamalıydı. Buraya heyecanlı bir tatil geçirmek için gelmediğini de kanıtlamalıydı çünkü buralarda hoşlanılmayan bir tip varsa o da başkasının işine burnunu sokan meraklılardı.

Bu durum masamızı bir hedef haline getiriyordu; o pigmeler, onun bizimle bir bağının olmadığını çok iyi bilmelerine rağmen Sylvie'nin aile şerefiyle oynuyorlardı. Üstelik kuzenim babasının soyadını taşıyordu ve aslına bakılırsa bir Verhulst bile değildi.

“Pierre Amca, bir bira alabilir miyim?”

Babam, Sylvie'nin bunu Putrel Amcadan istemesinin daha

kolay olacağını düşünürdü herhalde. Yük şimdi onun omzundaydı ve kızını aldığı gibi teslim edeceğini Rosie Halama özellikle bizzat söz vermişti.

“Sen onlara aldırma, Sylvie. Seni rahatsız etmelerine izin verme.”

Ancak sorusunun yanıtı değildi bu. Bir bira alabilir miydi, onu sormuştu.

Birasını aldı. İlk birasıydı. O idrar renkli maddenin tadı hakkında hiçbir fikri yoktu ancak yatak odamızdaki kokuya bakılırsa çok fazla bir beklentisi olamazdı. Dik oturdu, teatral ve kışkırtıcı bir pozla elini beline koyup (babamı taklit etmişti, bu şekilde başını daha kolay arkaya atıp boğazını açabileceği için babam da dik durup bir elini beline koyardı hep) birayı bir dikişte bitirdi. Bardağı erkekçe bir vuruşla masaya yapıştırdığında –bunu da Putrel Amca’dan almıştı– gözleri yaş doluydu ve ağzının şekli, az önce bir torba ekşi şekeri mideye indirmiş birini andırıyordu. Neredeyse kimse, ilk yudumundan sonra bir gün binlerce litre bira tüketmiş olacağına inanamaz, bu yüzden günde litrelerce pisliği midemize indirdiğimiz için Sylvie’nin bizim deli olduğumuza karar verdiğine neredeyse adım kadar emindim.

André iyice coşmuştu. Mükemmel bir gece geçiriyordu. Ancak Sylvie meydan okunulduğunu hissediyordu ve anlaşılan bu meydan okumayı severek kabul etmiş olmalıydı ki “Bir tane daha verin!” dedi. O gece tek bir kola veya limonataya daha el sürülmedi; hiç kimse tarafından. Cüceler küskün ve kaybetmeyi hazmedemez halde odalarına çıktılar ancak eminim gözlerine bir gıdım uyku girmedi. André, kuzenimi ‘gerçek biri’ yapacaktı ve ona, şu an tek bir kıtasını eksiksiz söyleyebilecek birinin kalıp kalmadığını merak ettiğim şarkılarımızdan birini öğretti. Bazısı on beş kıta uzunluğunda, pis sözlerle dolu şarkılardı. Abecemizi Z’ye kadar dolduran pis sözcüklerle doluydu şarkılar ve bilardo

masasının başında sarhoş bir halde, hem de ona hiç yakışmayan bir şiveyle cinsel imalarla dolu şarkılar söyleyen yaşı tutmayan kuzenimin görüntüsü içimizi o kadar yalın bir neşeyle doldurmuştu ki birer içki daha ısmarladık. Ve hep birden André'nin taksimini yaptığı sapık şarkılara eşlik ettik.

O gece de son bulmuştu. Uzun eve dönüş yolu boyunca kuzenime ben destek oluyordum, babamla Putrel Amca da birbirlerine. Bir partinin daha sona ermiş olduğunu kabullenemediğimiz için şarkı söylemeye devam ediyor, açık yatak odası pencerelerinden saatin kaç olduğunu bağırان ev kadınlarına küfrediyorduk. Havlayan köpeklerden, devrilmiş çöp kutularından ve Putrel Amca'nın bir çiçekliğe ustaca nişan aldığı idrarından oluşan bir yıkım bırakıyorduk arkamızda. Köyün erkekleri dibine işedikleri için, iyi bir kafeye giden yolların hiçbirinde iki yıldan fazla dayanan tek bir ladin ağacı kalmamıştı. Ladin ağaçları idrara dayanamıyorlardı.

23

“Benim de çişim geldi.”

Bizim çişimiz gelmezdi. Biz işerdik.

“Sylvie, yavrum, eve kadar idare edemez misin?”

İdare edemezdi. Sokakta pantolonunu indirmesinin bizim için bir sorun teşkil edeceğinden değildi; gecenin bu saatinde buna yorumda bulunacak kişiler çoktan uyuyorlardı. Sorun, Sylvie'nin vücudu üzerindeki kontrolünü tamamen kaybetmiş ve kendini bir kilometredir bana taşıtmış olmasındaydı. Kendi ayaklarının üzerinde durur durmaz yere yuvarlanmıştı; ayakkabıları ve bacaklarının kuru kalmasını arzu ediyorsak ona yardımcı olmak zorundaydık. Babam küfretti, Putrel Amca gülmekten kırıldığı için bir bina duvarının dibine yuvarlandı.

“Halimize bak! Verhulstlar çarşıya çıktı!”

“Hey küçük, aslanım, kuzenine yardımcı ol hadi!”

Pantolonunu kendi çözmeye başlamıştı ancak düğmelerini benim yardımım olmadan çözemeyecekti. Cömelmeye çalışan

Sylvie'yi koltuklarının altından sıkıca tutup bütün ağırlığını kollarıma vermesini sağladım. Ferahlamış bir halde sıvısının kaldırım taşlarına çarpışını dinlerken André'nin Sylvie'yle vedalaşması gelmişti aklıma. Onu yanağından öpmesine izin vermiydi? Verirdi. Onunla tanışmak Tanrı'nın bir lütfuydu, çok güzel bir gece geçirmişti ve artık huzurlu bir şekilde ölebilirdi. Sarhoş konuşmasıydı. Ama güzeldi.

Sylvie işerken uyuyakalmıştı; sıvısı kesilmek bilmiyordu ve birazdan Rosie Halama kızının berbat halinin hesabını verme düşüncesi babamı telaşlandırmıştı. Eve yaklaştıkça suskunlaşmıştık. Eve yaklaşmıştık ancak bu bizi sevindirmiyordu.

Rosie Halam şiş, kırmızı gözleri ve sabahlığıyla bizi bekliyordu.

"Hangi cehennemdeydiniz? Benim evde meraktan öldüğüm aklınıza geldi mi hiç merak ediyorum?"

Özür diliyorduk. Her şeyden dolayı özür diliyorduk. Biz böyleydik.

"Ya sen Sylvie, sen de mi gurur duyuyorsun bu halinle yoksa?"

"Mucize gerçekleşti" dedi Sylvie.

"Ne?"

"Mucize gerçekleşti, şeftalim ıslak, yağmur yağmadığı halde."

O gece öğrendiği müstehcen şarkıların birinden, o zamanlar çok sevilen on iki kıtalık Şeftali Şarkısı'ndandı. Rosie Hala terbiyeli çocuğunun bu haliyle kendini kaybedip öyle bir şamar attı ki sarhoşluktan ağlayamaz haldeki kuzenimin yanağında elinin izi kaldı. Putrel Amca, Sylvie'nin merdiveni çıkmasına yardım ederek onu giysileri üzerinde yatağına yatırdı.

"Olmaz ama Rosie, neden vurdun o zavallı kıza şimdi? Şeftali Şarkısı'nın nesi var ki? İlk beş kıtasını André'den öğrendi."

"André mi? André'yi mi gördünüz?"

Tek bir söz söylemedik.

"Sylvie, André'yi mi gördü? Konuştu mu onunla?"

Tek bir söz söylemedik.

“Bir şey sordum size!”

Kesinlikle bir söz söylemedik.

“André’nin, babası olduğunu biliyor mu?”

“Hayır!”

“Emin misiniz?”

“Evet, Rosie, Sylvie kesinlikle bilmiyor André’nin babası olduğunu. Ona söylemiş olsaydık bile inanmazdı zaten.”

“Dimmetrie, az önce duyduğunu Sylvie’ye söylersen gözlerini oyarım. Anladın mı?”

“Evet, Hala.”

Robert Amca eşini otomobile teptikten ve sözde kızını arka koltuğu oturtuttuktan hemen sonra hepimiz çok acımiştık ona. Ancak birinin geçimine burnumuzu sokamazdık ve kendimizi tutarak olayları akışına bıraktık. Uzaktaki kuzenimi göreceğim ilk cenaze, babamın cenazesi olacaktı. Beş ayak ve bir cuma günü.

BOĞULMUŞ BEBEK GÖLETİ

26

Palmier bir denizkızının bütün özelliklerine sahipti; ince yapılıydı ve balık kokuyordu. Yaşı hakkında ancak tahmin yürütülebilirdi ama belediyeden bir memur gelip bize onun yüz yaşını geride bırakmış olduğunu söyleseydi hemen inanırdık. Hayvanlarının davranışlarını benimsemiş bir çiftçi olan kocasını bir kaçıımız hatırlıyorduk. Bu hayvani davranışların birer ürünü olan çocuklar bir daha görünmemişlerdi. Çocuklarının yaşlarını düşünecek olursak çoktan ölmüş olmaları ya da –ya hemşirelerin ilgisini çekmek ya da zorunlu televizyon programını protesto etmek için– bezlerine pisledikleri huzurevlerine kapatılmış olmaları ihtimal dahilindeydi.

Ancak Palmier hakkında köyde dolaşan korkunç söylentiye göre nüfus kayıt defterlerinden teyit edilebilenden daha fazla doğum yapmış, en az birkaç kez de yeni doğan bebeğini, yaşı benden çok fazla olmayan Putrel Amcamla ben de dahil bazılarımızın yüzüp dubasında yatarak zaman geçirdiğimiz ve bıkmadan birbirimizi izleyip değer biçtiğimiz göletinde boğmuştu.

Her şeyden önce tembeldik; büyümek, âdemelması, kas, göğüs ve dağınık saçlar geliştirmek için enerjiye ihtiyaçları olan bütün gençler gibi. Suda iki harika gemi izi bırakan nefis sırtüstü ku-

lacıyla, göğüsleriyle, tırbüşon lüleli Wendy bunda başı çekmişti. Putrel Amcamın gurur duyduğu biricik aşkıydı henüz; basit ve hiper Katolik Werner Amcanın elinden zorlanmadan aldığı aşkıydı ve sırtüstü güneşlenirken hepimiz uzun uzun onun göğüslerine ve onların büyümelerine bakardık; çok küçüktüler ama önemli değildi. Dikkatli bakan, yelkovanın da ilerleme kaydettiğini görebilirdi.

Ancak en güzeli Helene'in yeni sudan çıkıp dubanın güneşten yanmış tahtasının üzerine uzanmasıydı. Belki de güneşte parlayan bütün ıslak bedenler için geçerliydi bu. Orada, Palmier'in göletinde idilik, cennet gibi adaların resimlerinde veya bize kuşkusuz esin veren duş jeli reklamlarında gibiydik en çok. Bize uygun olmayan bir şeyle meşgul olmak hoşumuza gidiyordu. Afrika'da ve Amazon bölgesinde edepsizce eğlenen gençlerdik; bu gözden ırak köyden değildik kesinlikle. Coğrafyayı takmamakla, kendimize romantikler tarafından bozulmamış olarak tanımlanacak bir gençlik uyduruyor, huzurevinde hayale dalmanın et suyunu çıkarıyorduk belki de. Kendimizi uzak, olmayacak dünyalarda bilmesek de genellikle Yunan, Spartalı delikanlıların (henüz renklenmemiş) birer çizimi gibi hissediyorduk... Biz erkekleri suda veya dubanın üzerinde görünüşe göre bitmeyen bir güreş müsabakası sırasında sarmaş dolaş yatarken gören kızlar da o resimleri düşünüyor olmalıydılar. Kim kendini Olimpos'a ait betimlerle nitelemek istememiştir ki? Bir anlığına bile olsa tanrısal olabilmek. Ancak Helene onlardan biriydi; adı ele veriyordu onu. Tanrılar emzirmişti onu, güzelliğiyle başaracaktı, dünya ayaklarının altındaydı.

Havuzda yedi kişiydik hep; Tanrı'nın favori sayısı. Dört erkek, üç kız, her sıcak gün sudaydık, sık suda yürürdük; ebedi günah, dubadan en uzağa işeme yarışımızın masumiyetine son verene dek. Umut vadeden kırmızı saçlı şair Günther işemesini o kadar ertelerdi ki önce kramptan çatırdar, sonra rahatlamış bir şekilde ve bir zafer edasıyla sidiğini görkemli bir zafer kavisi

çizerek göletin karşı tarafına fişkırtırdı. Kimseye yenilmeyen bir işeyendi, ta ki bir mesane enfeksiyonu onu yeni oyun taktiklerine zorlayana ve artık sadece ortalama sayı yapabilene dek. Kışları kondisyonunu aruz vezninde şiirlerle en az bir haftalık kara işeyerek korurdu. Kızlar suya işlemeyi tercih ederler, suda çırpınan bacaklarını sarıp da fişkırان idrarda bulunduğu anlaşılan besinleri kapan balıklara gülerlerdi hep. Bu şekilde uzun yaz günlerinde nasıl balık tutacağımızı öğrenmiştik; kızların bacaklarının altına dalar, işlemelerini bekler, besine gelen balıkları kolayca ellerimizle yakalar, sonra da onları bir yerlerden yürüttüğümüz bir fiçinin üzerinde kızartırdık. Bir daha o masum günleri hatırlamadan kızarmış balık koklamayacaktım; o zamanlar bile bunun farkındaydım. Balık mideye indirildikten sonra imparatorlar gibi, kediler gibi tekrar sırtüstü sıcak tahtanın üzerine uzanırdık. Ayçiçeğı gibi güneşe dönen -kahramanca, Satürn'e baktığını mı hayal ederdik yoksa?- sertleşmiş aletlerimiz umurumuzda değildi. Kızların bize bakmasının bir zararı yoktu; tıpkı bizim masum bakışlarla onları gözetlediğimiz gibi.

Çimenlerin üzerine yatıp sabırla bir çiçeğin tomurcuğundan fırlayışını veya bir kelebeğin gerçek bir avatar gibi hayata atılmak üzere koza kabuğunu yarmasını görmüş herkes, Helene'in göğüslerinin gelişimini izlerken hissettiğim kozmik şaşkınlığı anlayabilirdi. Mümkün olsaydı sonrası için bir kavanozda saklamayı isteyeceğiniz bir duyguydu. Hayat sizi her zorladığında dilinizin üzerine bir yüksük dolusu koyabileceğiniz. (O kavanozlardan kaç tanesine ihtiyacım oldu kimbilir? Hiç kalmış mıdır?) İlk bendim, evet, ilk bendim onu gören. Daha sonraki hayatımda bu hikâyeyi her anlattığımda insanların böyle bir şeyin olamayacağını, böyle kademeli bir şeyin görünmez olduğunu düşündüklerini gördüm. Ancak bir göğüs, inanın birden oluşuyor. Ancak bir köpeğin kulaklarıyla duyulabilir bir "Pıt" sesiyle. Her zaman ki gibi duhanın üzerinde yatıyordu ve ben onu

inceliyordum. O pis bakışlarla değil; onlar daha sonra gelecekti. Bakışlarım onun üzerindeydi, masumca, o kadar. Ve birden oluşmuşlardı. Ahım şahım bir şey değillerdi ancak erkek çocukların vücutlarının aynı yerinde oluşan yükseltiden daha fazla olduğu inkâr edilemezdi. Hiç beklemediğin anda öbek oluştururken suçüstü yakaladığın bir çift köstebektiler. Hep birlikte Helene'in yakınına emekledik ve bütün öğleni Her Şeyin Başlangıcı'nı izleyerek geçirdik. Bundan sonra doğan her güneş benim için daha az anlam ifade edecekti. Gelgelelim Palmier'in istenmeyen çocuklarını burada boğmuş olabileceğini ve bütün yaz havuzun dibinde yatan bebeklerin salgılarıyla karışmış suda yüzmüş olabileceğimizi öğrendikten sonra bir daha havuza gitmemiştik.

Palmier'in büyükbaş hayvanı tükenmiş; geriye birkaç atla bir köpek kalmıştı. Atları yaşlı ve bakımsızdı, arazisi için çim biçme makinesi görevi yapıyorlardı daha çok. Arada bir etrafta yaşayanlar ekmek parçaları atıyor, ileride belki kasap olarak çalışacak çocuklar küçümseyici bakışlarla dikenli tellerin arasından atları okşuyorlardı – birbiriyle çelişen şeyler değildi bunlar. Etleri lezzetli değildi artık, bunun için fazla yıpranmışlardı, Palmier öldükten sonra da yaşlı hayvanlar ölü çiftlik atı fiyatına, onları kalitesiz sucuklara katacak uyanık bir kasaba satılırdı en fazla. Palmier hayvanlarıyla ilgilenmiyordu artık, tıpkı kendiyle de ilgilenmediği gibi. Zayıf yapısı ve balık kokusu buna yeterli kanıt oluşturunuyordu. Bütün davranışları ölmek istediğini ele veriyordu ve anlaşılacağı üzere bunu anlayışla karşılıyorduk. Ancak Palmier ölmemeliydi, sorun da buydu zaten. Arazileri, bütün mülkünü parselleyip zevksiz villa piyasasına sunacak acımasız emlakçıların eline düşecekti. Kerkveldweg'in son topraklarını satın alan yerleşimcilerin gösterişçiliğini fark etmiştik; ön bahçelerine melek heykelli, gösterişli posta kutuları yerleştiriyorlar, tuğladan sığınaklarının cephelerine dökme demir harfli

isimler asıyorlardı. Her yerin betona dönüşmesini istemiyorsak Palmier'i hayatta tutmak için elimizden geleni yapmalıydık. Ölecekti tabii, diğerlerinden farklı beklentileri olamazdı ancak ertelenen her gün kârdı.

Bize haftada bir kez Palmier'i ziyaret edip laflayarak sevindirme görevini veren, Maria Nineydi. Havadan sudan konuşmalar insanların neşesini yerine getirirdi. Yaşam süresini gereksizce uzatmak için şimdilerde 'enerji deposu' dedikleri ve bize bakan sayısız gözler gibi yağ topaklarıyla sıvılaştırılmış Argus'a benzeyen yahni artıklarımızı tekrar ısıtıyorduk.

"Selam Palmier, size yemek getirdik. Havalar çok kötü, değil mi?"

"Evet, çocuklar, havalar çok berbat."

Aylardır bu kadar güzel hava olmamıştı ancak kötü hava dile daha kolay geliyordu. Sonuçta tamamen haksız da sayılmazdık; sıcaklık, Palmier'in kıştan daha kötü kokmasına sebep oluyordu.

Külotunu en son değiştirdiğinde biz doğmuş muyduk acaba?

Ellerini hemen yahniye daldırarak tadını tutturmak ve Brüksel lahanalarının baskın tadını dengelemek için olduğu gibi içine atılmış kemikleri çıkardı, iliklerini emip bitirdi; hepimizin yaptığı gibi. Yemeğin sonuna doğru Palmier kemiği kamış olarak kullanıp mideye indirilen yahninin kalan sıvısını höpürdeterek içti. Palmier'in pörsük ciğerlerinden mi, kemikten mi geldiğinden pek emin olmadığımız korkutucu, hırıltılı bir ses çıkarıyordu.

"Küçük, ona soracak mısın?"

"Hayır. Ya sen?"

Cesaretimizi kanıtlamak için neredeyse hiçbir fırsatı kaçırmayan ve bundan daha büyük ve daha riskli iddiaları kabul edip sonuçlandırıp bizlerden kimse sormaya cesaret edemiyordu.

Kafelerde hakkında söylenenlerin, bebeklerinden birkaçını göletinde boğduğunun doğru olup olmadığını kimse soramıyordu Palmier'e.

Bize ne yapabilirdi ki o moruk? Pataklar mıydı? Pantolonundaki bok dik durmasını engelliyor olduğundan mı bilinmez, sandalyesinden bile kalkmıyordu neredeyse. Bir çorba kaşığını kaldırarak gücü yoktu resmen ve bazen yemeğini biz yediriyorduk. Bize ne yapabilirdi ki? Bize istediği kadar küfredebilirdi, bunu kaldırabilirdik, yadırgamıyorduk bile. Buna rağmen kimse o soruyu soramıyordu Palmier'e, ne ben ne de on altı yaşını doldurmuş ve artık olgun bir gangster olan Putrel Amcam. Susuyorduk ve soluk borusundan gelen hırıltıyı, kafesinde günlük solfej egzersizlerini yapan kanaryasını dinliyorduk. Palmier uzun süre zavallı kuşun bakımını yapmadığı ve kanaryasının kuruyan pisliği yığıldığı için o hayvancık da kafesinin giderek küçüldüğünün farkındaydı. Limon'du kanaryanın adı çünkü bütün kanaryaların adı Limon'du; konumuna olağanüstü uyum sağlamıştı, bilinçli bir etçildi ve ağlarıyla kafesini sarıp oluşturdıkları toz yatağıyla güneş ışığını yumuşatan örümceklerle besleniyordu. Palmier'den korkumuz, uslu olmadığımızda Palmier'in arazisine kapatılmakla tehdit edildiğimiz ilk çocukluk yıllarımıza dayanıyor olmalıydı. Çünkü Palmier bir cadıydı, zaten bu yüzden bir başlık takıyordu, bu yüzden bir deri bir kemikti ve kokuyordu. Artık cadılara inanmıyorduk ancak ona karşı duyduğumuz korkularımızın bir kısmı hiç kaybolmamış, ayrıca bekçi köpeğinden korkmamıza da neden olmuştu. Şimdi köpeği Blondi karşısında dizlerimiz titriyordu; bizimle görülecek hesabı olan ve zincirinden kurtulur kurtulmaz bizimle hesaplaşacak bir dişi köpekti. Köpeklerin hafızası küçümsenmemeliydi; tıpkı fillerde ve yılanlarda olduğu gibi, bu tür dört ayaklılar da düşmanlarını ömür boyu unutmama ve intikamlarını almadan huzura kavuşmama gibi bir yeteneğe sahipti. Putrel Amca ile ayluya her girdiğimizde köpek zin-

cirini silkerek geriyor ve biz de kendi menfaatimizden tekrar inanmaya karar verdiğimiz Tanrı'ya zincirin bağlı olduğu beton direğin yıkılmaması için dua ediyorduk. Hayvan bize çürümüş, ona kuşkusuz dayanılmaz ağırlar yaşatan dişlerini gösteriyordu; bu dişlerin körlüğü bizi acı bir ölümden kurtarmayacaktı. Tam tersine, genç ve parlak dişler ölümle mücadelemizi kısaltırdı; çürük dişler, akıbetimiz hakkında korkutuyordu bizi. Önüne bir porsiyon kıyma atarak onu aldatmamız fayda etmiyordu; biz tekrar uzaklaşana ve son koku izlerimiz Palmier'inki tarafından avludan silinene dek havlamaya devam ediyordu.

Blondi yaşlanmış ve yıpranmıştı ancak herkesin dilinden düşürmediği o köpekler için tipik sezgiden yoksundu. Köpeklerin altıncı hislerinin olduğu doğru olsaydı Blondi bizim herkesten çok köpeksever olduğumuzu anlamış olurdu en azından. Kedilerden hoşlanmazdık pek, onlar postlarını bir kürk gibi giyen, günlerini oynaşp flört ederek geçiren kendini beğenmiş madamların reenkarnasyonuydu. Sadakatsiz sürtüklerdi. Ancak köpeklerden hoşlanırdık. Blondi'den de, gerçekten. Asalaklar tarafından sömürülen ancak koyun gütmeye zanaatına hâlâ hâkim soysuz bir gariban, gayretkeş işçilerin zürriyetinden zavallı bir köleydi. Çocuk resimlerindeki köpekler gibi benekliyd, kısa ancak güçlü ayaklara sahipti ve aerodinamiğin başlıca kurallarına uyan bir yüzü vardı. Gözlerinin üzerine, taze süt üzerinde olduğu gibi, yaşlılıktan kalın bir zar inmişti ve kaşıntıdan, sıkıntıdan kendi kendini yemeye başlamıştı. Öyle görünüyordu. Patilerini dişleyerek delik deşik etmişti ve açık yaralarına sinekler topluca ihtiyaçlarını yapıyorlardı; onu zincire bağlayan kayışı, verdiği özgürlük mücadelesi sonucu kürkünü kesmişti. Kısından irin akıyordu. Zinciri hiç çözülmediği ve hiç kimseye saldıramadığı için bekçilik görevi havlamakla sınırlıydı. Genelde bir köpeğin yanında olması bir insanın içindeki cevheri çıkarır ancak Palmier'in köleleştirilmiş hayvanının acı çekmesini nasıl sakin-

likle izleyebildiğini anlayamazdık. Hayvanı en azından zincirinden kurtarması için yalvarıyorduk, onu günde bir saat, gerekirse tasmayla dolaştırmayı, hatta onurlu bir yaşlılık yaşatmak için hayvanı ondan devralmayı, satın almayı bile önermiştik. Ancak Palmier, Nuh diyor peygamber demiyordu; Blondi zincire bağlı kalacaktı. Bir gece Blondi'yi kurtarma fikri, bunu gerçekten uygulamanın getirdiği anlık bir heyecandan ileriye götürülemedi; yaşlı cadı Palmier'den korkumuz bizi felç etmişti. Böylece kemikli yahni götürmeye ve köpeğine acıyarak bakarak Palmier'in yemeği midesine indirmesini seyretmeye devam ettik.

Kediler dokuz canlıdır ancak köpekler her gün ölürler. Zincire vurulmuş, aciz ve çok yaşlı hayvan, daha genç ve daha güzel dişi köpekler tarafından reddedilen erkek köpekleri kendine çekiyordu. Pis köpeğin tekiydiler, sokak köpekleriydiler kuşkusuz. Dürtülerini, bir sokak köpeğini oyun arkadaşı olarak görmekten minnettarlık duyacak ve büyük bir şaşkınlık içinde pantolon paçasındaki yapışkan sıvıyla tek başına bırakılacak yalnız bir çocuğun bacağına tırmanmaktan başka bir yerde yaşayamayan, çöp torbalarımızın içeriğiyle beslenen, uyuz, topal, soysuz köpeklerdi. Blondi direnemeyecek kadar yaşlıydı; başka her yerde reddedilmiş köpekler ona sert bir şekilde arkadan girerken gözlerini uzakta bir noktaya dikiyordu.

"Hepsi bu, küçük!" dedi Putrel Amca.

"Hepsi bu, ne?"

"Sevişmek! Sikişmek!"

Ne yaptıklarını merak ettiğimi düşünerek söylemişti.

Bu sırada üç kişi kokan Palmier'in yanında sandalyelerimizde oturmuş, pestili çıkmış, kışından irin akan bir dişi köpek le yetinmek zorunda kalan sokak köpeğinin bedbahtlığını ve herhâlde Assisili Francesco'ya* dua etmekte olan zincire vurul-

muş Blondi'yi seyrediyorduk. Tedirgin halimiz, Palmier'in pek nadir rastladığımız parıldayan gözleri ve bariz gülüşüyle taçlanıyordu.

Doğa acımasız. Blondi'nin bedeninin tamamen tükendiğine dair yeterince işaret vardı; köpeğin ruhunun bir yerlere göçmüş ve bedenini çoktan terk etmiş olduğunu ümit ediyorduk belki de. Olgun sayılacak bir yaştaiken Putrel Amcama hamile olması ninemi nasıl şaşırttıysa bir gün Blondi'yi büyük ve bitkince sarkan meme uçlarında beş yavruyu emzirirken görmek de bizi şaşırtmıştı.

"Defedin o yavruları!" diye emretti Palmier.

"Onları eve götürelim," diye önerdik.

"Asla! Defedin o köpekleri! Öldürün! Bir torbaya koyup gölette boğun!"

Haklıydı, yavruların en az altı hafta annelerinin yanında kalmaları gerekiyordu ve Blondi bundan sağ kurtulamayacak kadar yaşlıydı. Ama yine de...

"Bunu yapamam," diye itiraf ettim Putrel Amcaya.

"Palmier'in istediği şeyi yerine getir, Küçük."

"Hayır, yapamam. Bunu sizden de istedi ayrıca."

"Salağın tekisin sen."

"Siktir git!"

"Sen siktir git, ödle!"

Palmier, yavruları bir torbaya koyuşumuzu dikkatlice seyrediyordu; torbaların taşlarla yeterince ağır olup olmadıklarından emin oldu ve torbalara atmamızı istediği denizci düğümünü kontrol etti. Blondi ancak biz havuzdan döndükten sonra bize havlamaya başlamıştı dilinde salya, ağzında köpük. Zincirini germiş, konsantre bir şekilde gözlerini boğazımıza, Putrel Amcanınkinden şimdiden büyük ve sivri bir âdemelması oluşmuş gırtlaklarımıza dikmişti. Demokles'in kılıcı üzerimizdeydi ve o

kılıç, bir köpekti. Ve Demokles'in kılıcını gökyüzüne zar zor da olsa bağlayan ipi dişleriyle çiğnemeye başlayan da şu sözleriyle, sevgilisi Putrel Amca tarafından elinden alınan, saftirik ve hiper-Katolik Werner Amcanın ta kendisiydi: "Birinde o sefil köpeği kurtarmayı konuştuğumuzu ancak kimsenin cesaret edemediğini hatırlar mısınız? İster inanın, ister inanmayın dün zincirini kestim. Ancak hayvanın nerede olduğunu bilmiyorum."

TOUR de FRANCE

36

Tanrı günü yarattı, biz de hakkını veriyoruz. Biz Big Bill Broonzy'in şarkılarındaki karakterler gibi yaşadığımız zamanlarda Omer Dünya İçme Rekoru'nu kırmaya yeltenmişti. Bira içme rekorunu tabii ki. Omer'in, barı Palavracılar Pub'ı her defasında doldurmayı başardığı dâhiyane fikirlerinden biriydi. Fikirleri muazzam ve sürükleyiciydi ve çoğu zaman Omer'in polisle başının belaya girmesine sebep olmaları bunu destekliyor gibiydi. Omer'in akıl ettiği etkinlikler, onları şimdilerde anlatanların hafızasından öylesine şüphe duyulacak cinstendi ki Omer'in barına verdiği o tuhaf adın bir vahiy olduğunun farkına daha yeni, başrol oyuncular çoktan yerin altını boyladıktan sonra varıyorum; o bar hikâyelerini anlatanlar birer yalancı, hayalperest ve mitoman olarak sürdürecekler yaşamlarını. Ancak biz bunun üzerinde durmuyorduk; işletmecisi çirkin bir ad verdi diye barın varlığını inkâr etmezdik. Ayrıca güzel adlı barlar biliyorduk: Kafe Ökseotu, Olimpos Kafe, Kafe Rio, İspinoz Kafe. Bu kadarı yeterli olmalıydı.

Hatıralar, hayatın teselli edici çırpınışı, üst seviyeden bir plasantadır. Ancak hatıra kuruduktan sonra ölüm gerçekleşir; çö-

zülme, diğerleri bizi rüyalarında görmemeye başladıklarında başlar. Eğer tanıklardan hiçbirisi yalancı olma riskini göze almazsa Palavracılar Pub hikâyeleri bizimle aynı unutulma akıbetini paylaşacaktır ki bu, o hikâyelerin hiçbir zaman gerçek olmadığı anlamına gelir. Bazılarımız milyonlarca yıl ve birkaç saat önce yaşamış yalnız bir brakiyozor gibi, yalnızca bir kafatası ve bir avuç kemik bırakırız geriye. Aferin onlara, günlerini nasıl geçirdiklerine dair ancak tahmin yürütebiliriz. Belki kazı yapan arkeologlar bundan bir milyon yıl sonra Omer'in kafatası veya dişlerini –kutsal emanetlerini– çıkarabilirler. Olabilir tabii. İskeletine bir ad verirler; ona Omer adının verilmesi büyük bir tesadüf olurdu. Evrimin aptalca akışını sergilemek için John, George veya kimbilir hangi isimle kendinden yaşça daha büyük Lucy'nin yanında (muhtemelen onun da başka bir adı vardı, o zamanlar insanların birbirine ad verme gibi bir alışkanlıkları vardıysa tabii) bir cam kutuya konurdu. Ancak geleceğin biliminsanlarını şimdiden küçümsememekle birlikte, ellerindeki iskeletin bir zamanlar bir kafe işletmecisi ve çılgın fikirlere sahip bir adam olduğunu ortaya çıkaracak tekniğe sahip olacaklarını düşünmüyorum. Onlardan hiçbirisi Omer'in bir zamanlar kafesinin tanıtım kampanyası olarak bir çıplaklar bisiklet yarışı düzenlemiş olduğunu bilemeyecek. Nüfusun bir kesimi öfkeden ateş püskürmüştü, çıplak bisiklet sürmek ahlaka uymadığı için değil, daha çok yarışın kasabanın ıssız bir semtinden, mezarlığa yakın bir yerden geçmesi yüzünden. Papazın etkisi şaşırtıcı bir şekilde hâlâ o derece büyük ve polisin projeye ilgisi o kadar kapsamlıydı ki sonunda on dört imansız katılımcı başlangıç çizgisinde yerlerini külotlarıyla almak zorunda kalmışlardı. Buna uzlaşa denilmişti; dinle devlet ayrımı, bir külottan daha kalın değildi. Babam büyük ilgi gören yarışta bileğinin hakkıyla ikinciliği elde etmişti; iyi bacaklara sahipti. Bu inisiyatifin başarısının bir açıklaması vardı ancak bu onun değerini düşürmezdi. Omer kitleleri nasıl kafesine çekeceğini biliyordu

ve efsanevi bisiklet turundan bir yıl sonra kafesinde Dünya Bira İçme Rekoru'nu yerle bir edecek bir ekip kurmuştu. On iki adama ihtiyacı vardı; bu sayıyı nereden çıkardığını bilen tek kişi yoktu ve planını açıkladıktan kısa bir süre sonra katılmak için kapımıza dayanıp yalvarması kimseyi şaşırtmamıştı. Bizi de şaşırtmamıştı; bütün günlerimiz öngörülebilirdi ancak tek birine bile hazır değildik. Hayır, sürpriz bizden gelmişti; hiçbirimiz Omer'in hımbıl planını desteklemeye hazır değildik. Bizi bisikletin üzerine çıplak koyup istediğimiz kadar turlamamızı isteyebilirdi bizden; eğlence söz konusu olduğunda sorumluluğumuzu bilirdik. Her öneriyle gelebilirdi, her işe vardık ancak spor için içki içmek bizi aşardı. Kuşkusuz, İçkici ilk başta kaydını yaptırmıştı –içimizde en sağlam içici olmasa da; içici bile sayılmazdı– ancak şu klasik seçimi –ya bira ya ben– yapmasını söyleyen bir kızın isteği üzerine kaydını sildirmişti. Babamı ikna etmek imkânsızdı; istemiyordu, o kadar. Putrel Amca o zamanlar henüz reşit değildi ve katılamamanın derin hayal kırıklığını yaşamıştı, bizim Herman ise basit ancak herkesin anlayacağı şekilde Omer'i başından savmıştı: “Omer, ben deli değilim.” Hayat devam ediyordu tabii; hayatı zor kılan da buydu. Katılımcılar listesi Palavracılar Pub'ın tezgâhını süslüyordu; listeye kimlerin eklendiğini, bu önemli Dünya Rekoru'na kendi adlarını yazdırmak için kimlerin kendilerini aday gösterdiklerini görmek için her gün uğruyorduk. Her şey en ince ayrıntılarına kadar ayarlanmıştı; gerçekleşeceği kuşkusuz olan o malum anlarda kahramanlara yardımcı olmak için bir doktor hazır bulundurulacaktı; sonuçların resmîlik kazanması ve şampiyon olacak kişinin adını *Guinness Rekorlar Kitabı*'na yazdırabilmesi için bir müfettiş görevlendirilecekti. Kimseye bir şey ifade etmeyen bir isimden ibaret olacaktı, çok geçmeden isimlerimiz ölü harflerden oluşan bir amalgam, boşlukta bir anagram olacaktı ne de olsa; ancak adını *Guinness Rekorlar Kitabı*'na yazdırmış biri, bir hayat belirtisi vermiş, ona gıpta ile bakan vasat insanların

üzerine çıktığını kanıtlamış oluyordu. İnsanlığın sınırları, *Gunnness Rekorlar Kitabı* demektir ve o sınırın küçük bir parçasını çizmiş biri, kendini boşuna yaşamamış olduğuna daha kolay inandırabilirdi. Bir zamanlar en hızlı yüzen, en yüksek atlayan, en yüksek sesle şarkı söyleyenlerle aynı safta olacaktı. En uzun dilli veya kanserden en çok kararmış akciğerli bir varlıkla yan yana, insanla canavar arasında, domuzluğun on milyon yıllık tarihinde kendi türünün en sağlam içicisi olmayı başarmış bir homo erectus olma şansına sahipti. Bunu izlemeye gelirdi halk. Muhteşem turdan günlerce önce on bir kişiyi bulan, sürekli artan katılımcı sayısı kaygıyla izleniyordu. On bir cesur çocuk, sıkıntı ve gelenekten gelme daimi içkiciler, babadan oğula hayatın sınırlarında yaşamış erkekler. Kendilerini bir kaban gibi bar taburesine bırakıyorlar ancak bunda bile sivrilemiyorlardı. Listede tek bir Verhulst yer almadığından başarı şansı çok az görünüyordu. Ayrıca yirmi dört saatten kısa bir süre içinde on ikinci adamın da bulunması gerekiyordu. Ancak biz tura katılmayacaktık, kesinlikle, herkes olabilirdi ama biz olmayacaktık.

Dünya bir zayıflık ânında kurtarıldı; Büyük Gün'ün sabahı sigara stoklamak için Omer'a uğradığımızda ekibini sonunda tamamlamış olduğunu gördük. Herman Amca son anda, sorumluluk duygusundan çok hırsından, on ikinci ve son katılımcı olarak adını yazdırmıştı. Haberin Reetveerdegem'in geri kalanına da ulaşmasıyla bize şampiyonluk getirecek unutulmaz geceye dair inanç artmış, bilet satışları büyük artış göstermişti. Bir kamyonu kiralık katlanır sandalyeler teslim ederken gördüğümüzde insanın bir beklentisinin olmasının ne anlamda geldiğini anlamış ve belediye görevlilerinin, gladyatörlerimizin akşam nereden bakılırsa bakılsın ciddi bir rakip olarak görülen içkiyle cenkleşecekleri podyumu kuruşlarını heyecanla seyretmiştik. Podyumda on iki tabure vardı ve yarışmacıların her birinin yanında dilediği zaman kusabileceği bir ahsap fıçı bulun-

yordu. Umut o yöndeydi ki kusarlardı çünkü izleyiciler bunun için geleceklerdi. Ayrıca kurallar kismaya izin veriyordu, kusulan bira miktarı toplam miktardan çıkarılmayacaktı; yutulan her bardak bira, skorborda yansıyacaktı. Ancak son damlasına kadar yutulmuş olması şarttı. Yutulan damlayı, mideye inmeden dışarı tükürülen damladan ayırma görevi müfettişe verilmişti.

Herman Amcanın kararının arkasında durduğumuzu söyleyemezdik. Ancak alınmıştı bir kere, tek başına bu bile destansı bir eylemdi: karar veren biri. Hem bizim desteğimize her zamankinden daha çok ihtiyacı vardı. Onun için kızarmış patates hazırladık, yumurta çırpık, ekmek dilimlerine et yağı sürdük; karaciğeri kaldırsın kaldırmayın, midesinin dibine emici bir katman –biz *altlık* diyorduk– yerleştirmesi için şnitzellerimizle güzelce tıkinacaktı. Beyefendi spor yapmak istiyorsa olağanüstü bir kondisyona sahip olmaya alışmalıydı. Ayrıca aile namusunu kurtarmak zorundaydı artık; katılmak kaybetmekten daha önemliydi, kimse onu katılmaya zorlamamıştı, madem katılacaktı, o zaman sonuçlarına katlanmak zorundaydı. Bereketli bir yemekten sonra yediklerini stoklaması için yatağına yatırdık ve önceki tıkuştırmanın bütün atıklarını çıkarabilmesi için maçtan hemen önce klozete oturttuk. Her ne kadar o pek inanmasa da fark yaratacak ayrıntılardı bunlar. Sonunda babam ve amcalarım cenk meydanına doğru ona eşlik ederken Herman Amcanın *Biri* olmaya hazır olup olmadığından hiçbirimiz emin değildik. Çünkü tek seçenek vardı; şampiyonluk garantiydi, rakipler zayıf ve incedi. Anasını sattığının şöhreti avucunun içindeydi; bunun için ne okuması ne de futbol oynaması gerekiyordu.

Güz gelmişti ama biz zaten her mevsim âlem yapıyorduk; bizim yaşamlarımızı anlatan hikâyeler mevsimleri tınmazdı. Yine de yapraklar dökülürken ölüm daha sık uğrardı. O gece ağaç tepelerinin ponpon kızlar gibi sallandığını duymuştum; rüzgâr uzaklardan geliyordu ve karamsar düşüncelerden başka bir şey

getirmiyordu. İneklerin canlarının bir kış daha bağışlandığını, böylece tekrar kösnülebileceklerini öğrendikleri ve en kasvetlilerinin bir pırzola dönuşen danalar için feryatlarını böğürdükleri kesim zamanından hemen sonraydı. Polis aracının mavi ışıklarının yatak odamızın duvar kâğıdına o kadar güzel yansıması işte bu yüzdendi, ilahi koreografinin bir parçasını teşkil ediyordu çünkü.

Kapı çalınmıştı ancak Maria Nine, vücut ısını daha yeni almış yatağından kalkmamıştı. Oğullarından birinin yine bira sersemliğinden kontrolünü kaybedip el yordamıyla kapı deliğini bulmaya çalıştığını bildiği için gece vakti kapı ziline çağrılarına cevap vermeyi bırakmıştı artık. Kapının önünde durup pantolon ceplerinin sonsuz derinliklerini karıştırırlar; yarım saat sonra çakmaklar, madeni paralar ve kırık sigara parçalarının arasından büyük bir şansla ev anahtarlarını çıkarırlardı.

Kapı ikinci kez çalınmıştı ve yan odada ninemin, bir yaz sonra Lourdes'te af dilediği küfürleriyle yatağında bir kez daha döndüğünü duymuştum. Kalktım, pencereden baktım ve bir polis memurunun sabırsızca bacaklarını salladığını gördüm. Uzun süredir çişini tutuyormuş gibi bir hali vardı.

"Nine," diye çağırdım.

"Ne var, yavrum?"

"Zil çalıyor!"

"Baban. Anahtarını sokamadı yine kilide. Bırak çalsın, bir gece temiz dışarı havası iyi gelir."

"Gelen polis, nine."

"Yine mi?"

Geceleri polise de kapıyı açmayı bırakmıştı ninem. Son yıllarda körkütük babamı bataktan çıkarıp eve bırakan hoşgörölü polis memurlarından dolayı uykusunun bölünmesinden bıkmıştı. Retveerdegem Emniyeti'nin daha çok bir taksi firmasına benzediği dönemlerdi; birçok kez önce babamı eve bırakmış, sonra da

İçkici amcamı teslim etmişlerdi. Herman Amcayı odasına kadar çıkarıp hırpani giysilerini çıkarmasına yardımcı olmalarıyla işler iyice çığırından çıkmıştı. Böylece kasabaya da hizmet etmiş oluyorlardı çünkü sarhoşluğunu sokakta uyuyarak geçiren biri kolayca bir kazaya neden olabilirdi; böyle bakınca o polis memurlarının annelik içgüdülerini anlayabiliyorduk ancak abartmamaları gerekiyordu, sonuçta bizim de bir gururumuz vardı. Başka zamanlar zili çalıp Herman Amcanın sarhoş halde kavgaderken birini patakladığını ve idari sebeplerden dolayı geceyi neredeyse ikinci evi haline gelen nezarette geçirmesi gerektiğini bildiriyorlardı. Kahvaltıda yokluğu kaygıya düşürmesin diye sürekli haberdar ediyorlardı bizi. Sanki aile erkeklerinin bazen üç gün eve uğramadıkları zaman kaygılanıyormuşuz gibi. Kondisyonlarının çok iyi olduğu ve ne pahasına olursa olsun sarhoş olmak istedikleri dönemler onları bir hafta görmediğimiz oluyordu. Ayrıca yarım paket sigara içmeden kahvaltı yapmıyorduk.

Ancak polis, elektrikli süpürge satıcılarının alışkanlıklarını alıp kapı zilini beş kez çalmaya ya da kapı açılıncaya kadar parmaklarını düğmeden çekmemeye başlarsa ciddi bir durum söz konusu demektir.

Ninem nihayet kapıyı açtığı anda polis memuru kapının açılmış olmasına üzölmüş gibiydi.

“İyi geceler, hanımefendi, sizi gecenin geç vaktinde rahatsız ettiğim için özür dilerim ama Herman Verhulst’un annesi misiniz?”

“Bu, ne konuşmak istediğimize bağlı.”

Burada emniyet başta olmak üzere herkes tanırđ Verhulst’ları. Genç polis memuru emniyette yeni olmalıydı ve ilk deneyim için bize gönderilmişti anlaşılan.

“İçeri girebilir miyim, hanımefendi?”

“Beyefendi, bakınız, üzerimde geceliğim var ve dişlerimi takmadım henüz; böyle bir halde kimseyi kabul edemem. Ne var?”

“Ciddi bir durum söz konusu korkarım. İçeri girmem olanaksız mı? Bunu kapıda anlatmam oldukça güç.”

“Küçük, yukarıdan dişlerimi getir de beyefendiyi adabıyla kabul edeyim bari!”

Demlikte polis memurunun minnetle kabul ettiği ılık kahve kalmıştı biraz. Hindibanın acı tadını beklemiyordu; şeker poşetini çantasının yanına bırakmamış olsaydık yüzü korkunç bir şekilde ikiye ayrılacaktı. Ninem dişlerini taktıktan sonra konuşmasını sürdürmesine izin verilmişti.

“Önce şunu sormak zorundayım, hanımefendi: Bir kalp rahatsızlığınız var mı?”

“İnsanları kalp rahatsızlıklarının olup olmadığıyla rahatsız etmenin doğru zamanı mı şimdi?”

“Sormak zorundayım, hanımefendi, özür dilerim.”

“Konu nedir? Yatağa gitmek istiyorum.”

“Oğlunuz, hanımefendi, Herman Verhulst...”

“Evet? Yine ne haltlar karıştırdı?”

“... şu an koma durumunda.”

“Bakın, beyefendi, ben emekli maaşıyla kıt kanaat geçinen yaşlı bir kadıncağızım. On dört yaşında Aalst ve Dendermonde dokuma fabrikalarında işe başladım. Saat beşte işe başladık ve hava güzel olsun olmasın bisikletle işe gidip gelirdim hep. Tuvalette geçirdiğim her saniyeyi maaşımdan keserlerdi. On yedi yaşında, çok ağır olan ve sezaryenle aldırma zorunda kaldığım bir oğula hamile oldum. Sonunda dokuzu hayatta on çocuk doğurdum ve bütün hayatım tıfılların sidikli bezlerini yıkamakla geçti. Yani üniversite okumadım. Bütün oğullarımın, Herman da dahil, bazen çok kötü bir durumda gece eve döndüklerini biliyorum. Siz dün Pierre’in bulunduğu durumu görecektiniz. Nasıl tarif edilir bilmiyorum. Koma durumu mudur nedir? Gerçi koma durumunun ne demek olduğunu biraz tasavvur edebiliyorum. Burada her gün olan bir şey; ben

hepsini gördüm. Yine de benim anlayacağım dilden konuşma lütfunu gösterirseniz?”

“Koma durumu bilimsel bir terim, hanımefendi. Tam ölmüş sayılmıyorsunuz ancak pek yaşıyor da sayılmadığınız bir durum anlamına geliyor.”

“Benim söylemek istediğim de buydu, beyefendi, ben bunu her gün görüyorum. Belki ben de koma durumundayım söylediğiniz gibi. Olabilir mi?”

Polis memuru, bir doktor değil de bir polis memuru olduğunu ifade eden bir eda takındı.

“Oğlum Herman hayatta olmasaydı bana ölmüş olduğunu söylerdiniz, koma durumunda olduğunu söylemezdiniz örneğin, saftirik evladım. Koma durumuymuş, geçin bunları. Latince bir söz mü yoksa?”

Polis memuru omuzlarını silkti. Şüphesiz o an, onu emniyette herkesin nefret ettiği görevle bizim eve gönderen amirine küfrediyordu içinden. Bu görev acemilere verilirdi hep, eski kurtlar deneyimlerini kullanıp resmi belgelere mühür basar, trafik cezası keserlerdi.

“Bakın, memur bey, ben dişlerimi çıkarıp uyumak istiyorum. Siz de beni bu tür saçmalıklarla rahatsız etmezseniz çok sevinirim; gecenin dördü olduğunun farkında mısınız? Koma durumuymuş, bilimsel terimmiş, hadi canım sen de. Dinlemek zorunda mıyım bu zırvaları?”

Üç hafta sonra Herman Amca yüzünde bandaj ve keskin hastane kokulu derisiyle eve dönmüştü. Vücudu, etkileyici sayıda dikişle bir araya tutturulmuştu ve sol bacağına saran alçının üzerine bütün hemşirelere imza attırmıştı. Harika hemşirelerdi ona göre; üç gün boyunca yatağının yanından ayrılmadıkları ve kulağına tatlı sözler fısıldadıkları için –bunu komada yatan herkese yapıyorlarmış– hepsine birer çiçek buketi sözü vermişti. Yalnız bu şekilde yaşam dürtüleri geri gelebiliyormuş. Öyle

de olmuş, Herman Amca komadan uyanmıştı. Çok geçmeden bir kahraman olarak karşılanacaktı. Dünya şampiyonu olmuştu çünkü. Eski bira içme rekoruna üç yüz seksen santilitre ekledikten sonra ayaklarının üzerinde zor durur bir halde, yiğitçe arabasına binmişti. Bütün kafe şaşkınlıkla Herman Amcanın mucizevi bir şekilde arabasının kapısını açışına ve anahtarı kontağa takışına bakmıştı. Arabayı çalıştırıp oldukça düz bir çizgide ilerleyerek sokaktan çıktığında herkes, tüm zamanların en ilginç kişilerinden biriyle, Dünya Şampiyonluğu'nu rasgele elde etmeyen biriyle karşılaştığından emindi. Birkaç dakika içinde otoyola çıkmıştı, karşı istikamette olsa da, birkaç saniyelğine olsa da. Korkunç bir darbe almış olmalı.

Kanında ölçülen insanüstü alkol oranına ve ağır trafik ihline rağmen –bunlar yaşam boyu trafiğe çıkma yasağı için yeterli olsa da– sigorta şirketi kaza hasarını tamamen karşılamış ve hastane masraflarıyla tamirci faturaları son kuruşuna kadar ödemişti. Tipik bir Herman Amca vakasıydı; çalıntı bir araca önden toslamış ve bir ay sonra belediye sarayında aylardır nafile aradıkları bir gangster çetesini haşat ettiği için kendisine bir madalya verilmişti. İntihar turu sırasında son ses çaldığı Roy Orbison müziği eşliğinde ön camdan dışarı fırlamış ve yaşam mucizesine şükranla, adını Roy koyacağı bir çocuk yapmaya karar vermişti. Sonuncusunu tavsiye etmedik tabii.

Bizim içki içme Dünya Şampiyonu'muz! Herman Verhulst! Babası gurur duyardı! Ve biz, bütün hayatımız boyunca mahkeme kâtibine yavaş yavaş soyadımızı kodlamaya ve her defasında meşhur Verhulst'un, Herman Verhulst'un akrabası olup olmadığımız sorusunu duymaya hazırlıyorduk kendimizi.

Heyecanını göstermeyi başaramayan tek kişi Putrel Amcaydı. Reşit olmayan biri olarak yarışmaya katılamamasından dolayı hakkının yendiğini ve şampiyonluğu baska birinin değil, ken-

disinin hak ettiğini düşünüyordu. Ayrıca içki içme kavramının uygunsuz bir şekilde kısıtlanmış olduğu yarışmanın inandırıcılığından şüphe duyuyordu. İlk olarak, bir katılımcı tesadüfen iyi gününde, nalları dikmeden litrelerce içkiyi kaldırabileceği gününde olabilirdi; böyle günleri olabiliyordu insanların, bağışlanma günleri. İkincisi, içme oturumu De Geest Bira Fabrikası'nda damıtılan ve şırası kasabamızın havasını ufunet tabakası ve lanetle dolduran sulu birayla sınırlı kalmıştı. Putrel Amcanın bir Dünya İçki İçme Şampiyonası'ndan beklentisi farklıydı; böyle bir şampiyonanın mükemmel içkiciyi, bir içkicinin bütün repertuarına hâkim birini ortaya çıkaracağını ummuştu. İyi aranje edilmiş derdik, bu deyiimi biliyor olsaydık tabii. Komaya girmek hüner değildi. Asıl hüner, tamamen unutulup bunu ertesi gün tekrarlamaktı, ve ertesi günün ertesi tekrar, ve tekrar, tek kişi kalana dek. Gerekirse katılımcılar haftalarca aralıksız içeceklerdi. Ve birayla sınırlı kalınmamalıydı; votka, viski, çeşitli iğrenç karışımlar ve kokteyller de dahil edilmeliydi. Putrel Amcanın hedefi bütün bu temel prensipleri çekici, rekabetçi bir şekle sokmaktı ve bu çözüme hepimizi şaşırtan bir hızla ulaşmıştı. Putrel Amca, mükemmel içkiciye dair fikirlerinin Géo Lefèvre'in mükemmel bisiklet yarışçısı fikirleriyle örtüştüğünü keşfetmişti. Zira ilk Fransa Bisiklet Turu'nun tasarımcısı Lefèvre, bitiş çizgisine tek katılımcının kalacağı ağır bir yarışma düşünmüştü. Putrel Amcanın güç testi de böyle olacaktı ve derhal daha önce başka bir iş için göstermediği bir adanışla bu konsepti geliştirmeye koyulmuştu.

Makas ve tutkal, tekrar girmişti neredeyse reşit Putrel Amcanın hayatına. Kulübede büyük, sağlam bir kartona Fransa haritası yapıştırmıştı (ölçek: 1:100.000). Annesi rahat bir nefes almıştı çünkü bir uğraş edinmesi oğlunu zamanla bir zanaat öğrenmeye teşvik edecek ve bu uğraş da kafeden uzak durması-

nı sağlayacaktı. On dokuz harika etaptan oluşan bütün parkuru haritaya çizmişti. Başlangıç ve bitiş, Paris'te olacaktı. Biraz hesap yaptıktan sonra haritada beş kilometrenin bir bardak alkolle eşdeğer olduğuna ve 180 km gibi kısa sayılabilecek bir etap için otuz altı bardak alkol içilmesi gerektiğine karar vermişti. Zamana karşı yarışılacaktı. Putrel Amcanın amacı da en mükemmel içiciyi, yalnız çitayı aklın almayacağı kadar yükselterek keşfedilebilecek olağanüstü yeteneği bulmaktı zaten. Sağlıklı, saydam bir idrar olacaktı katılımcıların on dokuz gün boyunca boşaltacakları sıvı.

Fransa Bisiklet Turu'na paralel olarak üç kategori ve kazanılabilecek üç mayo düşünmüştü. Sarı mayo, etap lideri ve turu en hızlı tamamlayan genel klasman sahibine verilecekti. Yeşil mayo, sürat koşucusunun, fondip kralının olacaktı. Puanlı mayo ise viski ve votka gibi ağır içkiler içerek ilerleme kaydedilebilecek dağlık bölgelerdeki parkurlarda elde edilebilecekti.

Bir zamanlar oynadığım ve hayalimde Lucien van Impe veya özellikle Bernard Hinault olarak canlandırduğım plastik bisiklet yarışçıları, ayrılamadığım ve anlaşılmaz bir nostalji olarak depreşen bir duygudan dolayı atmak istemediğim tek oyuncaklarım birden Putrel Amcanın eline geçmişlerdi, pano üzerinde piyon görevi göreceklerdi. Oyuncular her sipariştten sonra piyonlarıyla bir kare yer değiştirebilecekti. Bir tür yılanlar ve merdivenler oyunuydu ancak Putrel Amcanınki yılanlar değil, domuzlar içindi.

Herman Amca bu fikri saçma, hatta çocuksu bulmuş ve katılmak istememişti. Resmi şampiyonluğu elde etmişti ve itibar kaybı yaşayabilirdi tabii, sermayeden yemeyi daha akla yatkın bulacağını tahmin etmiştik. Babam büyük bir içici olarak tanınıyordu ancak onun da kapasitesi sınırlıydı; kırmızı şarap içince hemen uykusu gelirdi. Ayrıca midesinin üçte birini, şarap, bira, Campari, cin ve bulabildiği her şeyi karıştırma alışkanlığına

kurban etmişti. Babam bir proleter içici tipi idi daha çok, bile rek içtiği kadar çaresizlikten de içen biriydi. Her ne kadar ölü müne içse de bunu belli etmemeye çalışıyordu. Ölümüne içmek babam için bir spordan çok sosyal bir nimetti. Sağlam İçicimiz de tekrar depreşen gut sorunundan dolayı yine gelmeyince Putrel Amca rakiplerini aile dışında arayama başlamıştı.

Putrel Amca, Omer'dan tamamen farklı olarak, aralarında Omer'in yarışmasına katılmaları yasaklandığı için intikam almak isteyenlerin de bulunduğu on sekiz coşkulu içiciden oluşan harika bir yarışmacı kadrosu çıkarmayı hızla başarmıştı. Bu yüzden müsabaka kuşaklar arası bir çarpışma, bir veraset savaşı olarak da görülebilirdi. Kasabaya çok uzak bir yerden, güzelliğini çoktan yitirmiş tatil kenti Oostende'den gelen biri de vardı – oranın içki kulübü başkanıydı. Ateşli destekçileri deri ceketli motorculardan oluşan saygın bir domuzdu. Bedeni, kafatası dövmelemlerden geçilmeyen bir mezarlık arazi gibiydi ve yarışmaya renk katacağı kesindi. Dağ etaplarında dikkat edilmesi gereken biriydi; puanlı formayı o devin elinden kapacak yarışmacının, özgeçmişine ekleyeceği bir şeyi olacaktı. Putrel Amcanın yarışması yalnız ülkenin dört bir yanına yayılmakla kalmamış, kadınlara da açık hale gelmişti. Restertdreef'ten Şişman Zulma (içindeki derin insani kozmik boşluk duygusunu kendini genç, salak delikanlıların kollarına atarak gösteren bir dul kadın) şüphesiz genel klasman adaylarından biriydi; birçok savaş öncesi kış için yetecek olağanüstü yağ rezervleri, alkolü kısa sürede emecekti. O azmanın maraton deparını veya Torurmet yamaçlarında motorcuyla onun arasında bir düelloyu şimdiden sabırsızlıkla bekliyorduk. Bütün adaylar arasında en karakteristik olanı, kazanma şansı en az olan Putrel Amcaydı; körkütük bir şekilde, gözünde şimşekler çakarak bu grubun arkasından depara kalkacaktı.

On sekiz katılımcı; şimdiden bir başarı denilebilirdi. Tarih yazmanın bu kadar kolay olması Putrel Amcanın başını döndürmüştü. Zaten bunun tek bir sonucu olabilirdi, başka türlü olması olanaksızdı; bu alkolik salon oyunu, türünün en iyisiydi, en yetenekli ayyaşı insanlığa kazandıran daha iyi bir metot geliştirilmemişti. Kısa zaman içinde dünyanın her yerinde Fransa Bisiklet Turları yapılacağı kesindi. Orijinali temel alınarak. Mantık bunu gösteriyordu. Bu kadar tarihi olan bir şey, Putrel Amcayı epik içiciliğin öncüsü olarak ebediyen anacak kahramanca sözleri gerektiriyordu. Tek eksikliğimiz özel bir gazete, bir zafer şarkısı, bir büyüklük hezeyanı, ilhamını en başından, 1903 yılından beri Fransa Bisiklet Turu'nun bisiklet versiyonunun görkemini alkışlayan coşkun gazetecilerden alan, kafası iyi bir ozandı. Aşağıdaki gibi:

Bugün profesyonel içicilerimiz hayali bir Fransa turuyla, yozlaşmış ancak muazzam enerjilerini göstereceklerdir. Paris'ten Akdeniz'in mavi dalgalarına, sulu bira tadı veren biradan Fransız rakısına, Marsilya'dan Bordo'ya, damıtılmış sirkeden fazla ılık şaraba. Güneşten mayışmış pembe ve rüya gibi kasabalardan, Vendése tarlalarının ortasından, ağır ve sessizce akan Loire Irmağı boyunca giderlerken, erkekler ve kadınlarımız gırtlaklarını ıslatacaklar çılgınca, yorulmak bilmeden; ve tur boyunca atlatmaları gereken bayılma ve kusma temayülleriyle tanışacaklar, baş ağrısı ve kabızlıkla baş edecekler, yeniden güçlenecekler ve içlerinde bir şey olma hırsını uyandıracaklar, salt güçlü bir mideden, karaciğerin iyi çalışmasından kaynaklanan bir şey olsa da. Hiçbir şey olmamaktan daha iyidir bu. Viskiden kanyağa litrelerce öldürücü içkiye dönüşecek yüzlerce kilometre boyunca yakıcı güneş altında, onları kefenlerine saracak gecelerde; beyhudelikle, boşluk ve tembellikle, felç olmuş ve tembelleşmiş yemek borusuyla, görevini görmeyen yutma refleksleriyle tanışacaklar. Üstlendikleri dev mücadelelerinde uyuşmalar meydana gelecek, zaman zaman büzgenleri gevşeyecek ve bundan utanmamaya başlayacaklar, yüzlerinin rengi atacak, anlaşılmayan

sözler edip zıvanadan çıkacaklar. Çünkü o erkek ve kadınların vücutları, hayali Fransa'dan geçen olabildiğince zor yollarda mahvolacak ancak bu mahvoluş, bir efsane halini alacak; her ne kadar aynı şeyi sağlam ancak boş, ölümleri, kendileri ve eski anlamsızlıklarının bir örtüşmesi olacak birçok kişi hakkında söylemek zor olsa da.

O zamanlar görülür bir şekilde mutlu olan bir kişi vardı: Maria Ninemiz. En genç ancak şimdiden yaşamı çöplükte bitecek oğlunda açıklanamaz bir coşku fark etmişti. Bu oğlu o zamana kadar yazıldığı her okuldan deneme süresi sonunda atılmıştı. Çalışmazdı ve çileden çıkartıcı para sıkıntısından dolayı çalıştığı nadir anlarda ise bazılarında daha iyi yönlendirilebilen belli bir hoşnutsuzluktan dolayı işverenini fena halde döverdi. Şimdi birden odunluğa girip kalın kartondan coğrafi haritalar kesiyor, tur mayolarıyla eve dönüyordu. En küçük oğlu bisiklet sürecekti ve gözlerindeki ateşe bakılırsa bisiklet işini o derece ciddiye alıyordu ki çok geçmeden içki ve sigarayı sağlıklı sporun damgasını vurduğu bir yaşamla değişecekti. Tanrı onu sınamıştı, en küçük oğlunu doğru yola sevk etmesi için annesine çok dua ettirmişti ancak Tanrı sonunda başarmıştı. Bunun için O'na minnettardı.

Turun tamamı, Jowanneke'nin baba evinin bahçesindeki karavanda gerçekleşecekti. Jowanneke'nin babasının bir uğraş olsun diye ressam atölyesine çevirmiş olduğu ve yarışmadan birkaç ay önce meşgul olmamak için kendini astığı karavandı bu. Fransa haritasıyla piyonlar, yanında bir skorbord, kronometre ve içkilerin soğuk tutulması için buzdolabıyla birlikte kontrplak mekânın ortasında duruyordu. Kusma kutuları öngörülmemişti, bahçe yeterince büyüktü ve Jowanneke'nin annesi tatildeydi, en erken son etaba kadar Benidorm plajında olacaktı.

Sıradan bir 2 Temmuz'un öğle vakti Putrel Amca kolunun altında üç mayo ve çalıntı ancak tamamen paslanmış bir kadın bisikletiyle Fransa Bisiklet Turu'nun ilk etabının başlan-

gış çizgisinden yola çıkmıştı. Prolog.* Üç biralık kısa bir bireysel klasman; endişelenecek bir durum yoktu. Fondip teknik bir beceriydi, gırtlığı tamamen açabilmek öğrenilebilecek bir marifetti. Putrel Amcada bu marifet vardı. Dolayısıyla bunu üç kez tekrarlayabilmeliydi. Genişletilmiş sprint tam ona göre bir etaptı ve bu prologu sarı mayoyla tamamlaması kimseyi şaşırtmamıştı. Bundan bir sonuca varmak için henüz çok erkendi, bunu herkesten iyi biliyordu. Aradaki farklar bir saniyenin altındaydı. Olsun, yine de fena değildi. Buna rağmen akşam sarı mayosuyla yemek masasına (domates ve soğanlı kıyma) oturduğunda gözlerindeki parıltıyı görebiliyor ve o mayoyu ertesi gün bir başkasına devretmek zorunda kaldığında bunun canını yakacağını hissedebiliyorduk. Şişman Zulma'ya devredecekti belki de; mazotçunun tekiydi Zulma, ancak bir kova bira içtikten sonra susamaya başladı.

Herman Amca, Putrel Amcanın masada sarı mayosuyla gülünç görüldüğünü düşünüyordu; estetik duygusuyla alakası yoktu tabii.

“Ee, Eddy Merckx,** bakıyorum çok iyi yarıştın. Doping falan kullanmadın değil mi? Seni de mi bir kavanoza işettirdiler yoksa?”

“Beni kısıkanıyorsun. Katılmaya cesaret edemedin, sana susmak düşer artık. Katılsaydın şimdiden yarım saat geride olurdun.”

“Herman, Putrel'i rahat bırak. Bisikletçi oluyor o. Bütün paranı Köşe Kafe'nin sahibesine harcayacağına sen de spor yapsan daha iyi olurdu.”

“Evet, anne. Çok haklısın, anne.”

“Üzülme, yarışa katılmana çok sevindim. Gerçekten.”

“Merci, anne. Ben de seni seviyorum.”

* Kısa mesafeli, zamana karşı yarışılan ve liderlik mayosunu elde etme amaçlı bir etap öncesi bisiklet yarışı. -ybn

** Kazanma hırsından dolayı “Yamyam” lakabıyla anılan efsanevi Belçikalı bisikletçi. -ybn

Yarışmanın ciddiyeti, Putrel Amcanın sabah diri kalkmak için akşam erken yatağa gitmesinden anlaşılıyordu. Yarın onu önemli bir sınav bekliyordu: Amiens-Chartres etabı, 195 kilometre veya 39 bardak içki. Henüz bir güç gösterisi beklenmiyordu, etap bunun için fazla düz bir bölgeden geçecekti ancak böyle bir mesafeyi kat edip kat etmeyeceğinizi hemen hissetmeniz gerekiyordu. Şimdiden çok geride kalmak tavsiye edilmiyordu. İki önemsiz tırmanış vardı sadece, alkol oranı %10 olan Trappist birası içerek aşılabılırdi bu zirveler. Trappist biralarını ilk bitiren yarın değil öbür gün taşaklı tek mayo olan puanlı mayoyla start alacaktı ancak Putrel Amca bunu hedeflemekte henüz tereddütlüydü. Yeşil mayo ona daha uygun bir klasmandı. Freddy Maertens tipi bir bisikletçiydi. Yirmi biradan sonra bir bonifikasyon* sprinti olacaktı, yirmi yedinci biradan sonra bir kez daha. Bunu kazanmalıydı. Ayrıca turu tamamlamalıydı. Çünkü kural buydu; etapları tamamlamayanlar ertesi gün start alamayacaklardı doğal olarak.

52

Start, postacılarımızın çoktan bisikletlerinden düşmeye başladığı sabah saat onda verilmişti. Akış gerçek bir bisiklet yarışını andırıyordu. Yarışın başında herkes bir kadeh içki eşliğinde ve sigara dumanının giderek yoğunlaşan sisinde birbiriyle sohbet ediyordu; yollarının daha uzun olduğunun farkına varıp mayolarına sokulmuşlardı. On sekiz kişi karavanda tikiş tikiştılar. Henüz herhangi bir salgiya neden olmayan on biradan sonra karavanla fidanlık arasında gidip gelmeler başlamıştı işlemek için. Yirmi dokuz bardak daha vardı; şimdi bitişe tek başına atak yapmak delilik olurdu. Fransa Bisiklet Turu'nun ilk tragedyası (Putrel versiyonu) on dördüncü bardakta yaşanmıştı. Alman meyilli bir aileden doğma ve hem doğal hem felsefi olarak biracı olan Wilfried birden sandalyesinden yuvarlandı ve ancak

* Bisiklet yarışlarında belirli noktalardan geçiş sırasına göre verilen fazladan zaman. -ybn

büyük bir güçlkle tekrar ayağa kaldırılabilirdi. İçmesini öğrenen bir çocuk gibi dokunaklı, küçük yudumlarla içtiği bir sonrakı birasını bir saatten uzun sürede bitirmişti. Sonunda akıllılık edip bıraktı. Tur on yedi kişiyle devam ediyordu ve karavanda biraz yer daha açılmıştı. Neredeyse dümdüz ve nispeten kısa olan etap amatörleri eleyecekti en azından. Kimin kime dikkat etmesi gerektiğini bilmek için kaç etaba gerek vardı? Wilfried sendeleyerek evine yürürken, kendilerini klasman şampiyonu ilan eden yeşil mayo adayları birbirlerine baktılar. Yirminci biradan sonra ilk beşe girenleri bir avuç dolusu bonifikasyon bekliyordu. Ancak depara kalkmak için en uygun an hangisiydi? Hangi noktadan sonra peş peşe birkaç fondip yapacaktınız? Ve böyle bir efordan sonra hemen kendinize gelebilecek miydiniz? On beş kilometre sonra ilk tırmanışa geçildiğinde mi çekecektiniz bunun cezasını?

Putrel Amca, on sekizinci birasında akıllı bir depar gerçekleştirdi, ara sprintte maksimum puanı kaptı, sonra da deyim yerindeyse bacaklarını dinlendirdi. Yeşil mayonun muhtemel sahibiydi; şimdilik istediği de buydu.

Bu ilk bölümün tamamı bir ısınma olarak görülebilirdi, gelecek günler için planlanan etaplar yanında hiçbir anlam ifade etmeyecekti, yine de daha sarhoş bir hava oluşmuştu. Gülme krizleri birbirini takip ediyordu ve mücadele zaman zaman acımasız, müstehcen bir şarkıya geçilerek hafifleştiriliyordu; işemek için bahçenin en arkasına gitme zahmetine giderek daha az katlanılıyor, takımlar çıkarılıp karavanın kontrplak ve tekerlerine nişanlanıyordu. Bir sonraki etaptan itibaren lazımlığını getirmeye karar veren Şişman Zulma dışında tabii.

Bir kasa bira! İki yemek arasında bir kasa bira içtiğini söyleyebilecek kaç kişi vardı? Bazen bir düğünde veya bir boşanmadan sonra olabiliyordu. Ancak günlerce kendine gelemiyordun. Bu yarışta bir kasa biralarını midelerine indirmişlerdi bile ve yarış henüz yeni başlamıştı. Kurt, ilk Trappist birasında depar

atmıştı; kendisi de tanımlı genetik içkici olan tuğlacının oğluydu. Ana gruptakiler bir an için birbirlerine baktılar ancak depar atmasına izin verdiler. Yirmi dakika farkla etap şampiyonluğunu elde etmişti ve zil zurna sarhoştı.

“Bir İde...” diye yazmıştı Dino Buzzati bir Giro d’Italia turundan sonra, İde sözcüğünü büyük harfle yazarak. “Sadece bir İde için kendilerini mahvediyor bisikletçiler, ne kadar paraları olursa olsun. Bu İde’den başka bir şey değildir kalabalıkları yol kenarlarına çeken. Kalabalıklar paraya inanmaz, özel ilgileri yoktur, kaslara bile inanmazlar. Tekerleri çeviren, Falzargo veya Pordoi’u tırmandıran ve rekorlar kırdıran, Öz’den, Öz’ün gücünden başkası değildir, der kalabalıklar.”

Putrel Amca zil zurna sarhoştı; bir İde için. Otuz dokuz bardak alkol farkına varmadan mideye indirilecek bir miktar değildi. Ancak lehinde şu da söylenmeliydi ki yeşil mayosunu omzunun üzerine atmıştı. Akşam sapsarı kesilmiş ve ağzı kurumuş kustumuktan bir sakalla çevrili halde oturduğu masadaki kızarmış domuz eti ve peynir soslu karnabahar biraz fazla ağır gelmişti.

Annesi onun adına kaygılıydı.

“Abartıyorsun, oğlum. Bu da iyi değil. Kaç kilometre sürdün bugün?”

“195!”

“Ne? 195 mi? Dediğim gibim, yavrum. Abartıyorsun! Yıllardır spor yaptığını görmedim, birden bisikletçilik ateşi düştü yüreğine ve hemen 195 kilometre katetmeye kalktın. Vücudunu alıştırarak yapman gerekiyor bence. Yetmiyormuş gibi bir de o külüstür bisikletinle yapıyorsun bunu.”

Putrel Amca ertesi gün yarı baygın bir şekilde, ancak son virajda kaybettiği üçüncü etaptan sonra eve döndüğünde onu

yepeyeni bir yarış bisikleti bekliyordu. Annesinin bir hediyesiydi; sonunda hayatına bir çeki düzen vermesini takdir ettiği için. Bir servet tutarındaydı bu bisiklet; Schoolstraat'taki bisikletçinin vitrininde görmüştük ve fiyatı bize onur kırıcı gelmişti. Her ne kadar bisiklet için halk sporu denilse de bir yarış bisikleti satın almak aklımızın ucundan bile geçmezdi. Birden o bisikletlerden biri duruyordu karşısında. Azgın bir koçun boy-nuzlarındaki gibi muhteşem eğilmiş gidon demirli mavi bir Colnago. Vitesi etkileyiciydi. Kilitli pedallar. Son model fren balataları. Çıbana karşı yumuşatıcı jelli oturak. Ninemin emekli maaşının ne kadar az olduğunu biliyorduk. Ay sonuna daha çok varken emekli maaşını nasıl da içkiye harcadığımızı biliyorduk. Bu bisikleti alabilmek için bir şeyleri, belki de erken yaşta ölen annesinden miras kalan ve sanki bizzat annesiymiş gibi bağlandığı mücevherleri teminat olarak vermek zorunda kaldığını da biliyorduk. Hepsi bu değildi!

55

“Bak, başka ne aldım!”

Matara. Bisikletin yanında bedava vermişlerdi.

Putrel Amca matarayı görür görmez tuvalete koşmuştu, zor bir etap olmuştu çünkü.

Mide bulantısına karşı üç efervesan tabletten sonra Putrel Amca, Turu'nu düşündü. Etap şampiyonluğu muhtemeldi, birkaç şampiyonluk muhtemeldi hatta ve Paris'e varmadan altmış kilometrelik bir bireysel klasman daha vardı; kimseye kaptırmamalıydı. Ancak o lanet olası dağları aşmak zorundaydı. En çok da o Cehennem Meleği'ni aklına takıyordu. Adam süngerin tekiydi. Hiç hırsından içtiği görülüyordu, hiç acele etmiyordu ancak en ufak bir sarhoşluk belirtisi göstermeksizin içip duruyordu. Her etabın ardından hiçbir şey olmamış gibi, sanki organik sebze almaya markete gider gibi motoruna binip Oostende'ye gidiyordu. Mayoların hiçbirisi, puan işleri hiç ilgilendirmiyordu onu anlaşılan. Ancak son derece zinde bir

şekilde, belki de tek başına Champs Elysées Bulvarı'na çıkacak gibi görünüyordu. Putrel Amca dağları aşmayı başarabilirse yeşil mayosunu koruma şansını elde edebilir, hatta sarı mayoyu bile kazanabilirdi. Şişman Zulma sarhoş hayatında hiç viski içmemiş, tek bir damla almamıştı, çikolatayla bile. Dolayısıyla Pireneler'de elenme şansı büyüktü. Kurt, yarışın başında en etkileyici kişi olmuştu ancak çok erkenden aşırı yüklendiği karaciğerinden dolayı sapsarı kesilmişti. Alp Dağları'nın eteklerine kadar uzatabilirdi ancak ondan sonra tek bir adım attığında yere yığılırdı. Bu da bir öngörüydü tabii. Putrel Amca severdi viskiyi. Severdi derken; kuru incir veya zeytini gırtlakından nasıl geçiriyorsa öyle geçiriyordu, isteksizce.

Kritik an yaklaşıyordu, hayali dağlar ufukta yükseliyorlardı, ikinci ve üçüncü kategoride tırmanışlar ve muhteşem bir gösteri onları bekliyordu. Aubisque ve Tourmalet zirvelerinden geçen Mourenx etabı. Üç biralık düz bir hız alma. Sonra yedi kadeh şaraplık güç bir bölge. Beyaz veya kırmızı, hangisini isterseniz. Sonra başlıyordu; bir bardak tekila, bir fırt meskal ve yarım şişe viski. Tepe inişinde dört bardak su ve yarım bardak süt, dikkatlerini vermeleri için, ve zirvede bitiş çizgisi: kalan yarım şişe viski. Genel olarak kısa bir etap. Doğruya doğru. Ama ne etap...

Kalan on iki kişi o sabah karavana girdiklerinde ajandanın tarihi bir günü gösterdiğini anlamışlardı. Bütün arazi keskin idrar ve Jowanneke'nin karavanın tekerlerini çamaşır suyuyla nafile yere arındırmaya çalıştığı kusmuk kokuyordu. Aynı kusmuk kokusu karavanın içine de hâkimdi ve plastik tavandan nikotin damlamaya başlamıştı bile. Tarih yazmak için bütün şartlar doğru dozda mevcuttu.

Bir İde...

O sabah saat onda Putrel Amcaya deli gibi depar attıran şeyi kimse bilmiyordu. O güne dek etaplarını hep akıllıca bölümlemişti. Uzmanların deyimiyle Tur'u *okuyordu*. Ancak o sabah, diğer yarışçılar (bir süre daha gerçek bisiklet terimleriyle konuşalım) sakince muzlarını soyarak meşgulken burnundan soluyan bir aygır gibi Aubisque'e tırmanmaya başlamıştı efsane-nin cazibesine, İde'nin coşkusuna kapılarak. Viskiden öylesine nefret ediyordu da bir an evvel kurtulmak mı istiyordu yoksa? Yüksek miktarda içki borcunu ödemek için aynı sabah harika yarış bisikletini makul fiyata karanlık bir hurda metal tüccarına satmıştı. Onu şimdi son sürat Aubisque'in zirvesine çeken, Katoliklere özgü modası geçmiş bir suçluluk duygusu, artık bir etap şampiyonluğu almadan eve dönmenin günah sayılacağına dair bir bilinçti belki de. Bunu gören herkesin gözlerinde bir kuşku belirmişti. İnsanüstü bir şeydi. O derece insanüstüydü ki neredeyse hayvansı olmaya başlamıştı. Hem Eddy Merckx'in hem Fausto Coppi'nin hem Jacques Anquetil'in hem Odile Defraye'in hem de herhangi korkunç bir canavarın alkolik bir yorumuydu bu. Dışarıda karavanın tekerine işlemeye bile zaman harcamıyordu artık, zaman kaybetmemek için pantolonuna işiyordu. Tepe inişine geçip Tourmalet'e hücumla hazırlanıyordu. Dizginlerini koparmış bir Putrel Amca. Ana gruptakiler bu mefistovari kişiyi takibe almak için uğraşmamışlardı bile; sakince viskilerini yudumlamışlar, o delinin son kırk kilometrede hız artırıp artırmayacağını sorgulamışlardı.

Bir İde...

Biz evde gerçek Fransa Bisiklet Turu'nu izlerken en ufak bir tehlike duygusu uyandırmaksızın kapı zili çalmıştı. Ninemin dişleri takılıydı, hepsi; kapıyı açtığını gören polis memuru rahat bir nefes almış olmalıydı.

“Yine mi siz? Kalbimle ilgili gelişmeleri merak ediyorsanız söyleyeyim: Ben kırk yıldan uzun bir süredir takma bir domuz kalbi kapakçığıyla yaşıyorum ve kendi kapakçığımdan hiç görmediğim kadar faydasını gördüm hep. Söyleyin hadi, konu nedir?”

“İyi günler, hanımefendi. Karel Verhulst’un annesi siz misiniz?”

Haklıydı, bazen unutuporduk ama Putrel Amcanın adı Karel idi ancak zamanında bir şantiyede edindiği takma adını o kadar uzun süredir kullanıyorduk ki neredeyse kimse onun gerçek adını bilmiyordu. Karel Amcam yoktu. Putrel Amcam vardı.

“Benim Putrel’i mi kastediyorsunuz?”

“İçeri girebilir miyim, hanımefendi?”

“Kapıda söyleyin, beyefendi, burada da söyleyebilirsiniz. Yerleri yeni sildim.”

Polis memuru daha fazla üstelemedi. Dersini almıştı.

“Üzülerek, oğlunuzun çok kritik bir durumda hastaneye kaldırıldığını bildirmek durumdayım.”

“Yine oğullarımın durumundan mı bahsetmeye geldiniz? Emniyette uğraşacak başka hiçbir şey bulamıyor musunuz gerçekten? Kritik bir durumda mı dediniz? Kritik durumda? Siz kritiğinizi kendi çocuklarınıza saklayın, kendi çocuklarınız varsa tabii! Bakın, güzel dostum, benim Karel hayatına çeki düzen verdi ve şu an bisikletiyle yarış yapıyor.”

“Üzgünüz, hanımefendi, oğlunuz neredeyse bir saat önce delirium tremens* teşhisiyle hastaneye kaldırıldı.”

“Yine başladık Latince konuşmaya. Siz hep aynısınız. İlle de Latince konuşmak istiyorsanız papazla puro için derim, hem sizi gördüğüne sevinecektir. Normal insanların dilini konuşmaya başladığınızda tekrar gelin çünkü sizin saçma sapan konuşmalarınızı beş saniye dinlemek istemiyor canım.”

Ve kapıyı çarparak kapattı.

* Alkol yoksunluğu durumlarında sık rastlanan bir bilinç bulanıklığı. -ybn

YALNIZ YALNIZLAR

İcra memurunun bütün taşınmazlarımıza alıcı gözlerle değer biçtiğini biliyorduk, nihayet gözlerini televizyonumuza diktiğinde ve gözlerini ondan ayırmadığında, bütün alacaklar ve tehditlerden kurtulana dek televizyonu komşulara veya tanıdıklara saklamayı akıl edemediğimiz için kendimizi yiyebilirdik. Televizyonumuza el koyacak değildi herhalde. Hem de bugün? Nezaketen sunduğumuz kahveden bir yudum aldı; ağzının şeker arzuladığını fark ettik.

“Hindiba, beyefendi.”

“Anlamadım.”

“Hindiba. Acı kahvemizi kaldıramadığınızdan yüzünüz ne-redeyse düşecek. Annemizin işi; filtre torbasına bir sürü hindi-ba doldurur. Savaş görmüş. Bilirsiniz. Kıtlık yaşamış, şimdiyse... Biraz süt alır mıydınız kahvenizin yanına?”

Güler yüzlü davranmak; denemeye değerdi. Güler yüzlü davranır ve süt ikram edersek televizyonu kurtarabilirdik belki, her ne kadar kahveyi acı içmemeyi görgüsüzlük olarak kabul etsek de. Ne yazık ki sütün ekşimiş olduğu anlaşılınca –biraz fazla ekşimişti– televizyonu kurtarma şansının giderek azaldığını hissetmeye başlamıştık. Süt, daha çok Doğu Almanya Cumhuriyeti tereyağına benzetebileceğimiz bir maddeye dönüşme-

ye başlamıştı. İcra memuru hepsini çantasına tükürünce bir an kusmasından korktuk. Ona acıımıyorduk tabii; kendi suçuydu. Babamın içki borçlarını kapatmak için bir ay önce buzdolabımızı alan oydu. Bir icra memurunun, uğradığı evlerde nasıl yaşadığını idrak etmesi iyi bir şeydi.

İcra memurunun bu defaki ziyaretini İçkici Amcamızın birden manyak gibi slot makinesi oynamaya başlamasına borçluyduk. O makineyle çok kolay para kazanabileceğini fark etmesinde haklıydı; bir patrona çalışmaktan daha kolaydı. Ancak aynı makinede para kaybetmesi daha kolaydı. İçkici Amcamız olasılık hesabından bihaberdi. Kısaca, slot makinelerinin diğerkâmlar tarafından tasarlanmış olduğunu düşünmekle biraz saflık etmişti ve ayrıca Denizcilik Kafe'nin sahibesinden borç alma şansızlığına uğramıştı. Kafe sahibesi onun kumar ateşini, zayıf yanlarını koklamıştı ve bundan faydalanmasını bilenler Darwinici modellere bakılırsa akıllı varlıklar sayılırdı. İçkici Amcamızın girdiği sokak, çıkmaz sokaktı; kumar borcunu ödemek için kumar oynuyordu.

"Televizyonumuzu da götürmeyeceksiniz herhalde?" dedi İçkici Amcamız çünkü inisiyatifi alması gereken kişi oydu, bu kadarını bekliyorduk.

"Ödenmemiş borçlarınızı hemen öderseniz televizyonu götürmeme gerek kalmayacak. Ödeyebilecek misiniz?"

Hayır, ödeyemeyecekti. İçkici Amcamız iflas etmişti, annesi onun pantolonlarını çamaşır makinesine atmadan önce ceplerindeki demir paraları kontrol etmiyordu bile artık. Kardeşleri ve annesinin, borçlu olduğu miktarı avans olarak vermeleri söz konusu değildi, parayı bir daha göremeyecekleri korkusundan değildi bu, hepsi parasız olduğu içindi. Ninemin emekli parasının tamamı değişik bira fabrikalarına aktarılmıştı.

Mobilyalarımız açık artırmada çok para etmezdi; sıkça yılgınlığın çileli stres topu olmuştu mobilyalarımız; sandalyeler

çatırdıyordu, arkalıklar düşmüştü, bazılarının ayakları tutkalla tekrar yapıştırılmıştı. İcra memuruna verecek başka neyimiz vardı? Komünyon ayinimde verilen kol saatim vardı. Komünyon ayinimde verilen ve burcumun resmini taşıyan kolyem vardı. Komünyon ayinimde verilen fotoğraf makinem vardı. Ancak bunlar için teklifte bulunulsa bile, edecekleri para İçkici Amcamızın borçlarının binde birini olsun karşılamayacaktı. İnsanlık CD çalıcının keşfinin çok fazla sürmeyeceğine topluca inandığından icra memuru plakçalarımızla ilgilenmemiştii bile; çok geçmeden hiçbir yerde pikap iğnesi bulunamayacağı söylentileri dolaşıyordu ortalıkta. Aynı şey daktilonun keten şeridi için de söylendiğinden, mükemmel bir alet olmasına karşın gürültülü Remington'umuza da dokunulmayacaktı. İlerleme, bizsiz gayet güzel yetiniyordu. Hayır, televizyonla çamaşır makinesi arasında seçim yapılacaktı; birazdan ikisi de götürülmezse kendimizi şanslı hissetmeliydik.

"Televizyon çalışıyor mu?" diye sordu icra memuru. Felaket kesin seçimini yapmıştı.

"Televizyonumuzu götürmeyeceksiniz herhalde?"

"Başka bir öneriniz mi vardı?"

"Benim televizyonum bile değil, annemin televizyonu o."

"Olabilir. Annenizin eşyalarına dokunmamızı istemiyor olsaydınız başka bir evde oturuyor olurdunuz. Siz bu adreste kayıtlısınız, demek oluyor ki yükümlülüğünüzü yerine getirmediğinizde buraya gelmemiz gerekiyor. Yasa böyle. Yasa, yasadır."

"Kim diyor, yasa yasadır diye?"

İcra memuru sustu. Böylece zekâyla alt edilmesi güçleşiyordu.

"Peki," diye denedi İçkici Amcamız tekrar, daha diplomatik bir yöntem seçerek. "Televizyonu yarın gelip almanız mümkün mü? Bir gün çok fark etmez herhalde?"

"Beyefendi, ödemenizi üç kez erteledik, aynı sayıda ihtarna me yolladık size. En son tarihin çok ötesine geçmiş bulunuyor-

sunuz, bir yerde sınırı çizmemiz gerekiyor. Her şey göz önüne alınırsa size çok esnek davrandık bile denilebilir. Üzgünüm.”

“Hiç de üzgün görünmüyorsunuz! Eğer üzgün olsaydınız televizyonu bırakıp kapatırdınız konuyu. Bir gün mühlet, çok şey mi istiyoruz?”

“Bir gün mühlet neye yarayacak anlamıyorum.”

“Roy Orbison!”

“Anlamadım.”

“Roy Orbison. Televizyonda. Akşam Roy Orbison var televizyonda; tekrar söylemeye başladı uzun yıllar sonra. Roy Orbison’u bilmediğinizi söylemeyeceksiniz herhalde? ‘Oobie Doobie’, ‘Running Scared’, ‘Mean Woman Blues’... Hepsi onun şarkıları. İnanın bana, Roy Orbison’un neyi simgelediğini bilseydiniz televizyonu bir gece daha bırakmakta tereddüt etmezsiniz. Bir gece. Toplam altı saat.”

Bir fırsat kokluyorduk. Fırsatçık.

O ana kadar bilgece geri planda kalan ancak katkısını sunma zamanlamasında bir usta ulan babam yerinde doğrulup ciğerlerini havayla doldurdu ve ‘Only the Lonely’* şarkısının ilk kıtasını koydu. Herman Amca ikinci kıtadan itibaren eşlik etmeye başladı. Von Trapp Ailesi. ‘Only the Lonely’, nereden bakılırsa liste başı olmuş bu şarkı, başka bir dünyadan gelen icra memuruna bir şey ifade etmemişti; babamın acayip İngilizcesiyle düzeltilmesi olanaksız bir yabancılıktı bu. Babam İngilizce şarkılara eşlik ettiğinde –kuşkusuz doğru yere koymayı başardığı– seslilere katılmakla yetinirdi genellikle.

Üçüncü Acil Durum Planımız, İçkici Amcamızın, annesinin hikâyesini anlatmasından ibaretti.

“Üç saniye bu insana bakar mısınız? Yaşlı bir kadın. Sahip olduğu tek şeyi televizyonu. Cumartesi gecesi yayınlanan Alman şovlarını bir hafta sabırsızlıkla bekler. Avustralya dizilerini

* Yalnız Yalnızlar.

izlediğindeyse bütün bedbahtlıklarını unuttur. Kadıncağızın tek eğlencesini elinden alacak kadar kalpsiz olamazsınız. Her gece çamaşır makinesini seyretmesini mi istiyorsunuz yoksa?”

İcra memurları kalpsiz olurdu zaten, seçimlerinde en önemli eleme kriteriydi bu özellikleri; esneklik fakirliği.

“Bunu duymak hoşunuza gitmeyecek, beyefendi ancak icra memuru olmak için merhametsiz biri olmanız gerekiyor, yoksa bu işi uzun süre yapamazsınız.”

“Patronlarınızın sizden memnun olduklarından eminim, beyefendi, sizi tebrik ederim!”

Dördüncü Acil Durum Planımız buydu. Beşincisi yoktu, gerekmiyordu da. Ninem elinde kova ve bezle mutfaktan çıktı, kendisini temsil edecek bir heykel gibiydi.

“Anne, ne yapıyorsun?”

“Ona pis televizyon verecek değilim ya, camı nikotin kaplı. Yoksa ne düşünür hakkımızda?”

“Bu kadar da olmaz! Herif evimizi boşaltıyor, sen...”

Böylece icra memuru temiz bir televizyonla ayrıldı; bir daha ne zaman uğradı hiç bilmiyorduk.

İçkici Amcamızın yeni zorlu işi, beş saatten kısa bir süre içinde televizyon bulmaktı. Böylece Roy Orbison’un yeniden dirilişinin bir saniyesini bile kaçırmayacaktık. İçkici Amcamızın tercihleri daha çok siyahi yöndeydi. Güzel bacaklı ve bir tairircinin ellerine göre şekillenmiş göğüslü şarkı söyleyen zenci kadınlardan hoşlanırdı. Tina Turner favorisiydi, her ne kadar en iyi eserlerini eşi tarafından devamlı dövüldüğü dönemde verdiğini itiraf etse de. Roy’a tapınan, daha çok abileriydi; onu öyle bir yere koymuşlardı ki yirminci yüzyılın sonunda –onların yüzyılı– her yerde yayınlanan kaçınılmaz zirvedeki müzisyenler listelerinde Roy’a neredeyse hiç yer verilmeyişini tuhaf buluyordum. Elvis’in yüzlerce taklitçisi vardı ancak Roy Orbison’u taklit etmek olanaksızdı. Onun bir opera sanatçısının sesine

sahip olduğunu söylemek, opera sanatçısına iltifat olurdu. Roy, Roy idi, kimse onun sesini taklit edemezdi; tartışma bitmişti. Ayrıca onun trajik halini seviyorduk. Önce eşi Claudette'i bir motosiklet kazasında kaybetmesi, iki yıl sonra evini de küle çeviren yangında üç çocuğundan birini kaybetmesi... Bektan bir hayattı. İnsanlığı iki gruba ayıracak olsaydık, bizler kesinlikle Roy Orbison'un bulunacağı kategoride yer alırdık. Ancak şarkıcıyı kaçınılmaz olarak sevilen biri yapan şuydu: Yasını öyle inandırıcı tutmuştu ki daha sonra genç bir Alman şıllıkla evlenmesi affedilmişti. Güneş gözlüğü dahil, simsiyah giysiler giyerdi ve başka hiçbir renk giymeyecekti bir daha. Kimse onu gülerken yakalayamazdı. Kariyeri düşüşe geçmişti ve bu kaçınılmaz son kendi marifetiydi. Hepimiz için kazılan Çukur'un bilincindeydi. Biz o derin boşluğu kabul ediyorduk ancak Roy içine atlamıştı. Dalışını, bu hayattan göçen sevgilisine özlem olarak okuduk. Bütün düşüncelerin kaynağına yuvarlanmak harika bir şey olmalıydı. Ancak yeniden dirildi. Alman sevgilisi Barbara'nın dudaklarından mı almıştı yaşam iksirini? Olabilirdi ve bunu hak etmişti de. Bizim Barbaramız henüz gelmemişti. Ancak Roy yeniden dirilecekti ve Los Angeles'taki bir kulüpte, Coconut Groove'da yeniden sahneye çıkacaktı.

Babam zaman çizelgelerini idolünükileriyle yan yana koyduğunda sadece paralellikler görüyordu. Şarkıcının doruk noktaları babamın zirveleriyle örtüşüyordu; eşzamanlı olarak hayatın bodrum katına yuvarlanmışlardı ve Roy'un deyim yerindeyse kendi küllerinden yeniden doğmasının, kaybedenlerin mantığına göre, babam için de bir dönüm noktası olduğu anlamına geliyordu. Gecenin sembolik değeri büyük metaforlara rahatlıkla meydan okuyabilirdi. Roy'un geri dönüşüyle ilgili söylentiler yankılanmaya başladığından beri Coconut Groove'dan, yıllardır müdavimleriymişiz gibi bahsediyorduk; efsanevi bir mekân, paylaşılması gereken bir rüya. Coconut Groove, ilgili olsun ol-

masın her gün hikâyelerimizi süslüyordu ve o akşam nihayet Roy Orbison'un televizyonda kesin geri dönüşünün kanıtını görecektik. Çünkü onun geri dönüşü bizim geri dönüşümüzdü, kaderlerimiz birbirine bağlıydı, düşüncelerimiz bir mekanizma gibi beraber işliyordu. Bir düşünce diğer bir düşünceyi başlatıyordu. İçkici Amcamız ne yapıp edip bir televizyon bulacaktı.

Bereket, kafe işletmecilerinin, televizyonlarını bir sosyal olay olduğu nadir anlarda bılardo masasına koymaya cesaret ettikleri olurdu. Bir bisiklet turu klasığı, bir futbol şampiyonası. Roy Orbison'un konseri bir sosyal olay olabilirdi, sonunda kimi müzik kutularında onun dokunaklı albüm kapakları belirmiyor değildi ve parçaları para getirdikçe de belirmeye devam edecekti. Ancak bu çağ kapamak üzereydi. Genç içiciler başka bir müziğin cazibesine kapılmışlardı. Tek bir kafe işletmecisinin bile bizim zevkimize hakarete bulunma olasılığı yoktu ancak diğer müşterilerini kaçırmak da istemiyorlardı; hasılatı düşünmek zorundalardı. Bunu anlayabiliyorduk. Bize güzelce anlatılanı anlayabiliyorduk.

Saat altı olmuş ancak İçkici Amcamız hâlâ bir televizyon bulamamıştı; saat dokuzda Roy Orbison, konserinin ilk bölümüne başlayacaktı. Tam dokuzda. Roy Orbison dinleyicilerini bekletmezdi; kendini beğenmişlik kendini büyük zanneden sanatçılara özgü bir şeydi. Komşularda izlememiz söz konusu olamazdı, itibarımız bizi ayıran duvardan daha kalındı. Akşamı kafede geçirecek dostlarımızın sahipsiz kalmış cihazlarında izleyebilirdik ancak aynı bokun soyuyduk ve aynı kumaştan dokunmuş olduğumuz için dostumuz olmuşlardı, dolayısıyla da bizi tek başına yabancı bir evde yalnız bırakmamanın daha güvenli olacağını anlarlardı. Kadınların mutfığa ve uzaktan kumandaya hükmettikleri ailelerde akşamlar sabun köpüğü filmler içindi ve bir kereye mahsus videoya kaydetme önerisini reddetmiştik çünkü canlı yayın daha sonra seyredilmemeliydi; büyüsünü kaybederdi.

Bizim lüğatimizde saatler kala lafı olmadığından, dakikalar kala İçkici Amcamız bir televizyon bulduğu açıklamasıyla abilerini mutlu etmişti.

“Ben bir televizyon görmüyorum. Nerede televizyon?”

“Başkasının evinde izleyeceğiz.”

“Kimin evinde?”

“Onları tanımıyorum. Önemli mi?”

“Yani hiç tanımadığın birilerinin kapısını çalıp televizyon izleyip izlemeyeceğimizi mi sordun? Tanrı seni kahretsin. Kendinden utan. Bir asalak olmadığımız kalmıştı. Daha ne kadar alçalabiliriz onu merak ediyorum.”

“Bunu keyfimden de mi yapıyorum sanıyorsunuz, çocuklar? Roy Orbison’u izlemek isteyen sizlerdiniz, peki, izleyebilirsiniz. Nankör piçler.”

Yabancı bir eve eli boş gitmek âdetten değildi, bize de uymazdı ancak ne verebilirdiniz ki tanımadığınız insanlara, verecek bir şeyiniz olmadığında? Odunlukta bir kasa bira vardı, yeterli olmalıydı. Evin kadınına da eski televizyonunun üzerinde duran sanseveryayı* verecektik. Böylece çiçeğe yeni bir yer bulma problemimiz de çözülecekti.

İçkici Amcamızın bizim için ayarladığı randevu, Reetveerdegem’e batıdan girdiğinizde gördüğünüz ilk sıra evlerin birindeydi. Lağım çukuru. Fare deliği. Ninem bizi barındırmasaydı oturacağımız baraka burası olurdu. 84 numara, damında uydu anteniyle dikkat çeken ev; televizyonda seyredecek bir şeyin olmadığının kanıtı. Ancak bu akşam seyredilecek bir şey vardı. Roy Orbison. Coconut Groove’dan naklen yayın. Ve biz bunu burada yaşayacaktık; Reetveerdegem’in fare deliklerinden birinde.

Doğrusunu söylemek gerekirse böyle bir evin kapısını başka bir tip insanın açmasını beklemiştik. Uyumlu bir takım giymiş-

* Latince sansevieria’dan. Bilindik bir diğer adıyla kılıç çiçeği. -yhn

ti, gün aşırı düzelttiği harika bir bıyığı ve parlak siyah saçları vardı. Cildi de kahverengiydi. Kahverengi olan kahverengi değildi ama kahverengiydi. Kahverengiyle sarı arası bir renk diyelim. Yüzünüzü bütün gece, içindeki bütün sigaralar sönmemiş bir kül tablasının üzerinde tuttuğunuzda elde edeceğiniz kahverengiydi. O kahverengi işte. Her neyse, Putrel Amcanın daha sonra yetişkinlerin kamışının rengi olarak niteleyeceği kahverengiydi.

“Hoşgeldiniz,” dedi adam.

Bunun ne anlama geldiğini biliyorduk, hoşgeldiniz, ancak bu, kitaplarda ve filmlerde kullanılan bir kelimeydi daha çok. Filmlerde kullanıldığından emindik. Ancak ne birinin ağzından duymuş ne de birine karşı kullanmıştık bu kelimeyi. Gerçek hayatta duymamıştık en azından. Belki de gerçekten istediğimiz bir yer olmamıştı bugüne kadar.

“Benim adım Sawash!”

“Ne -wash?”

“Sawash.”

“Sawash mı? -wash, *car wash*’ta olduğu gibi mi yani?”

“Evet, *car wash*’ta olduğu gibi, ha ha. Bu da benim eşim: Mehti.”

“Memnun oldum.”

Babam ev sahibi ve sahibesine elini uzattı; abileri de aynı şekilde ellerini uzattılar. Yabancılar, bunlardı demek. Haklarında çok şey duymuştuk. Her ne kadar köyümüzde bir İspanyol çift, babamın ideolojik kafe tartışmalarına girdiği eski komünistler yaşasa da onlara yabancılar denilmezdi. Bunlar başkaydı.

“Biz İranlıyız.”

“İran mı? Gerçekten mi? İran dün televizyondaydı.”

İran her gün televizyondaydı. Ancak tam olarak nerede olduğunu bilmiyorduk. Şu an karşı karşıya bulunduğumuz tek sorun dilimizdi. Ev sahipleri henüz yeni yeni Hollandaca konuşmaya başlıyorlardı. Ancak bir anlamda bizden daha iyi Hol-

landaca konuşuyorlardı. Flaman aksanımızı bırakıp birkaç basit kelimeden oluşan cümlelerle yetinmek zorunda kalmıştık.

“Siz Roy Orbison’u biliyor?” diye sordu Herman amca.

“Hayır. Belçikalı mı?”

“Hayır. Roy Orbison Amerikalı şarkıcı. Teksaslı aslında. ‘Only the Lonely’ liste başı. Yalnız Yalnızlar. Karısı trafik kazasında öldü. Güm! Çocukları yangında öldü. Bum! Vın! Anladınız? Şimdi Roy tekrar şarkı söyleyecek. Birazdan televizyonda. Saat dokuzda. O zaman açacaksınız siz, teşekkür ederim?”

Etrafımıza baktık. Masada sözlükler, İngiliz ve Belçika gazeteleri, şiir kitapları.

“Siz eğitilmiş adam? Şiir okuyor hem de.”

“Şiir ezberliyorum, Hollandacanın ritmini yakalamak için.”

“Ritmini yakalamak mı?”

Karısı kendini tutamayıp güldü. Mekke, bizden hoşlanmıştı.

“Siz şiir okumak istersiniz, Sawash Bey?”

Okumak istemiyordu, o kadarı belliydi ancak entegrasyon söz konusuydu. Karısına baktı, karısı ona baktı. Sonra karısı yanıt verdi: “Ben bir tane okuyayım. Bir kıta.” Kocasını bir sıkıntıdan kurtarmıştı; böyle bir kadın dış ülkeden gelebilirdi ancak.

Öksürdü, kaşındı, sonra başladı. ‘Bütün boş şişeler dolu su altında... Vitrinde eski bir şato gibi... Sessizlik sessiz kalıyor orada... Kurutulmuş bir menekşe gibi, sözlük arasında.”

Çılgınca alkışladık. Putrel Amca parmaklarıyla ısıklık çaldı. Biz de kadının kızaran yanaklarının tadını çıkardık. Böylece bunu da öğrenmiştik; esmer insanlar da kızarıyordu.

“Çok güzel,” dedi Herman Amca. “İyi okuyorsunuz. Güzel. Güzel. Ben derinden etkilendim. Benim cenazemde okuyabilirsiniz.”

“Bütün boş şişeler dolu su altında; nereden akıl ediyorlar bunları?” Babam sık sık bu cümleyi hatırlayacaktı.

Hediyelerimizi vermenin zamanı gelmişti belki de, çünkü babam ayaklarının arasında bira kasasıyla koltukta kalakalmıştı.

“Şey, biz bira getirdik. Boş elle gelmek istemedik. Size almak için dinden izin var?” Cümlesini henüz bitirmemişti ki masa bardaklarla dolmuştu birden.

“Siz bardakları kirletmeyin. Biz şişeden içiyoruz. Gerçek Belçika tarzı, *very* tipik, şişeden içmek.”

Tokuşturduk. İran’ın şerefine. Belçika’nın şerefine. Ve on dakika sonra bir gong sesiyle mutluluğun geri dönüşünü başlatacak olan Roy Orbison’un şerefine. Sonra sanseveryayı evin hanımına takdim ettik; sıralama biraz yanlış olmuştu ama neyse. Mehti sanseverya sözcüğünü birkaç kez tekrarlayarak hediyeyi kibarca kabul etti; öyle güzel tekrarlamıştı ki biz de bunun o kadar çirkin bir kelime olmadığını fark etmiştik. Belçikalı misafirlerinin olduğuna sevindiklerini ekledi sonra. İnsanlarla bağ kurmakta zorlanıyorlardı.

“Kolay, kafeye gelin. Hemen bağ kurarsınız. Halk Kafe. Bilardo kulübüne yazılın. Ben size bilardo oynamayı, içmeyi öğretirim. Hemencecik arkadaş oluruz.”

69

“Saat kaç?” diye sordu babam. Saatin kaç olduğunu biliyordu ancak birden televizyonu açmanın vaktinin geldiğini söylemeyi nezaketsiz bulmuştu.

“Sen olmadan da saat dokuz olurdu,” dedi Sawash.

“Ne?”

“Ezberlediğim bir şiir. Çok beğendiğim bir dize.”

“Siz bana dolu şişeleri verin.”

Program başlamıştı ancak sahne boştu hâlâ. Kamera sabırsız ziyaretçilere zumluyor ve bazen bunu o kadar uzun süre yapıyordu ki ekrandakinin ünlü biri olduğunu sanıyordunuz. Ancak tanı mı yorduk; Sawash da tanı mı yordu. İnsanlar şampanya kovalarıyla dolu masalara geçmişlerdi ancak bir kasa biramızla bizim de keyfimize diyecek yoktu. Perde arkasında gitarlar akort ediliyordu; büyük an yaklaşıyordu.

“Televizyonun sesini biraz açabilir misiniz?” diye sordu Putrel Amca ve yanıtını beklemeden sonuna kadar açtı.

“Komşular!” dedi Mehti. Her neyse, öylesine söylemişti.

“Komşularınıza söyleyin, Putrel sizin en iyi dostunuz. Komşular Putrel’i tanıyorlardır. Komşularınıza söyleyin, sorun çıkarırlarsa Putrel onların suratlarını dağıtır. Siz söyleyin, onlar anlar.”

Bu sorun da hallolmuştu.

Orkestra üyeleri sahneye çıkıyorlardı. Tarihin ikinci ve daha iyi bir şans daha tanıyacağı her şeyden anlaşıyordu çünkü Roy Orbison’a eşlik edecek grup Elvis Presley’in orkestrasından başkası değildi. Elvis’e bir itirazımız yoktu tabii. Elvis... sahi Elvis neydi? Büyüktü. Buna şüphe yoktu. Ancak Roy Orbison daha da büyüktü. Sonra kemancılar çıktılar, siyah giyinmişlerdi ve hepsinin suratlarında Roy’un efsanevi güneş gözlüğünün bir replikası vardı. Adamım, havada elektrik vardı.

“Roy Orbison mı?” diye sordu Mehti.

“Sen kafayı mı yedi? James Burton o. Elvis’in gitaristiydi.”

“Ha, Elvis. *One for the money and two for the show.*”

Elbette Elvis’i biliyorlardı.

“Elvis Presley’nin parçaları Sümerceye çevrildi,” diye gereksiz bilgilerle doldurmaya çalıştı kafamızı Sawash. Elvis’i veya çöl dillerini konuşmanın sırası mıydı şimdi? Roy Orbison’un çıkmasına saniyeler kalmıştı. Misafir müzisyenler spotların altında yerlerini almışlardı: Bruce Springsteen, Tom Waits, k.d. lang, Elvis Costello, Bonnie Raitt, Jackson Browne, Jennifer Warnes; aklınıza kim gelirse oradaydı.

“Roy Orbison o mu yoksa?” dedi Sawash.

“Tabii ki değil. Bruce Springsteen o. Ben size söylerim Roy Orbison çıktığında. Sabır, Sawash, sabır. Zamanı gelecek.”

Ve zamanı gelmişti. Roy sahneye çıktı, gitar kayışını başına geçirdi ve sıkı ancak dostça bir bakış attı dinleyicilere. Bizi kandırmamışlardı. Roy Orbison yeniden dirilmişti, şükürler olsun-

du! Yerlerimizden fırladık, tıpkı televizyondaki dinleyicilerin rahat sandalyelerinden fırlamaları gibi, ve bir an bizi duyabileceğini sandığımız adamı coşkuyla alkışladık.

“Burada âdet böyle?” Şu Sawash da çenesini kapatsa iyi ederdi artık.

“Demek Roy Orbison bu!” dedi Mehti. “Yaşlı adammış.”

k.d. lang liderliğindeki geri vokalistler olağanüstü denilebilecek bir cümleyle açtı konseri, ‘Dum dum dum, dumdi duva’ ve Roy Orbison ‘Only the Lonely’ ile giriş yaptı. Göklere çıkmıştık. Uzun yıllar bıkmadan plaklarını dinlemiştik ancak ilk kez o epik şarkılarını söyleyişini görüyorduk. Zamanı gelmişti. Ve Roy’un ağzını neredeyse oynatmayışı hemen dikkatimizi çekmişti. Dişlerinin olup olmadığını kesin surette söyleyecek kadar açmamıştı en azından. Bir mucizeydi, herkesin ağzını yırtacak kadar açmak zorunda kalacağı oktavlar çıkarıyordu gırtlığından. Bunu yapmakta hiç zorlanmıyor gibiydi. İnce notaları bir şey değilmiş gibi burnundan çıkarıyordu. Ayrıca abartılı bir şekilde kalçalarını oynatarak ve mikrofonu bir kement gibi başının üzerinde sallayarak şov yapmıyordu. Hayır. Öyle duruyordu. Sade bir şekilde. Ölmeden bir efsane olduğunun bilinciyle. Ve sahne kostümü! Kolları şeritli bir kovboy gömleği. Bu kostümle herkes kendini komik hale sokmuştu ancak Roy Orbison faklıydı. Şimdilerde siyah giysileri ve karnavalesk maskaralarıyla mantar gibi biten Yeni Dalgacıları yerden yere vuruyordu. Siyah, Roy Orbison’da farklı bir boyut kazanıyordu. Dünyada tek Yeni Dalgacı oydu ve rock’n roll söylüyordu. Buna içilirdi.

Sonunda, biz ev sahiplerinin koltuklarında zıplayıp sevinçten tavana yastıklar fırlatmaya ve Putrel Amca da masanın üzerinde içten biçimde kucaklaştığı bir sandalyeyle dans etmeye başladığımızda Mehti ile Sawash’a Belçikalıların gerçek yüzünü gösterecektik. İçine kapanık ve asık suratlı bildikleri halk şimdi oturma odalarında mobilyaları kenara çekip dans etmeye başlamıştı. Babamın da bir heykeli kapıp odada dolanmaya baş-

ladığını gördüm. Herman Amcaysa duvardan bir tabloyu kapmıştı; harika bir dans partneri yerine geçebilirdi.

“Hey Mehti, İran’da göbek dansı yapılıyor mu? Hadi Mehti, bizim için bir göbek dansı yap n’olur, gerçeğini hiç görmedik!” Ve bunu daha doğru düzgün düşünmeden şarkı söylemeye başlamıştık bile: “*We want Mehti for a striptease on the floor.*”*

Gerçekten de Roy Orbison’un geri dönüşü tarihi tersine çevirmişti ve uzun bir mutluluk dönemine hazırlanmaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı bizim için. Sahnedeki müzisyenler de bunun farkına varmış görünüyorlardı. Bruce Springsteen’in sevinci yüzünden belliydi. Bruce Springsteen’in Bruce Springsteen olması değildi Bruce Springsteen’i mutlu eden; bir defalığına Roy Orbison’un geri vokalisti olmasıydı onu çocuk gibi sevindiren. Aynısı diğer müzisyenlerde de görülebiliyordu. Tom Waits orgunun üzerinde spastik hareketler yapıyordu; kafası ayaklarıyla aynı seviyede seyrediyordu ve sürekli yanlış akorları tuşladığı için –ritim tutamıyordu ayrıca– enstrümanının sesinin kapatıldığı izlenimine kapılıyordunuz. Elvis Costello baş belasının tekiydi, onun suratına hayatta tahammül edemiyorduk, en olumlu açıdan bakılacak olursa sinir bir ekonomi öğrencisi sayılabilirdi ve onun entel karizması umurumuzda değildi. Ancak şimdilik başka bir şikâyetimiz yoktu. Yüzyılda iki veya üç kez verilen gösterilerdendi. Hatta Elvis Costello katılmasaydı yüzyılın konseri bile sayılırdı.

Mehti sekiz parça boyunca saksılarına bir şey olmasından korkmuştu. Sonra Roy, şaheseri ‘In Dreams’e başladı; artık olmayan, rüyamız hariç –ki o rüyadan uyanmak daha az acı vermiyordu– hiçbir yerde olmayan bir sevgilinin hikâyesini anlatan bir şarkıydı. Bu şarkı biraz fazla duygulandırıcıydı. Böylesi epik

* (İng.) “Mehti’nin çıkıp striptiz yapmasını istiyoruz.” – *ybn*

güzelliği kaldıramayan babam için en azından. Başını koltuktaki yastıklara koyup hüngür hüngür ağlamaya başladı. Herman Amca misafir aileye açıklamada bulundu. “Pie üzgün. Kendi haline bırakın. Eşi onu terk etti. Uzun yıllar önce. Bay bay. Karısı başka birine gitti, orospunun teki. Anladınız mı? Karısı başka bir adamla gondikliyor.” Ve herkesin anlamış olduğundan emin olmak için Herman Amca sözlerini anlaşılır ve bariz hareketlerle tasvir etti.

Mehti’nin onu teselli etmesi fayda etmemişti, hatta omzuna konulan yumuşak kadın eli durumu daha da kötüleştirdi denilebilirdi. Putrel Amca babamı neşelendirmek için bir girişimde daha bulundu (“Şu an o pis şıllık başka birinin altında inliyor diye bütün gece ağlayacak değilsin herhalde”) ancak nafileydi. Üstüne, ‘Crying’ adlı bir sonraki şarkı da tahrip edici bir duygu bombasıydı. Amcalarım, ‘Candyman’ gösteriyi daha neşeli ve hareketli bir tempoya çevirdiğinde onu bırakıp masanın üzerinde dans etmeye devam ettiler. Bu arada Sawash da koltukta babamın yanına oturmuş, özlemenin ne demek olduğunu bildiğini söylüyordu; o da annesini bırakmıştı İran’da ve bir an ikisinin birden burunlarını çekerek ağlamalarından korkuldu.

Gösteri sona erdiğinde babam ağlamaya devam ediyordu ve İranlı dostlarımıza teşekkür edip verdiğimiz rahatsızlıktan dolayı özür dileyip onu sürükleyerek eve götürürken de ağlamaya devam etti. Dans ederken devirdiğimiz vazanın parasını ödemeye geleceğimize söz verdik ve her ne kadar buna gerek olmadığında ısrar etseler de bunda samimiydik. Ancak Roy Orbison geri gelmişti, mutluluk bizi bekliyordu ve gelecek gerçekten bizimdi artık.

BABAMIN YENİ SEVGİLİSİ

Kadın bedenlerine ilgimiz bir süreklilik arz ediyordu ancak vurgu, hayattaki birçok şey gibi mevsimseldi. Sapık bir şekilde göğüsleri incelediğimiz ve onlara değer biçtiğimiz dönem uzun sürmüştü ancak nihayetinde kaçınılmaz kış evresinin önünü açabilmişti. Tercihlerimizin tamamen farklı olduğu bu yeni evre, tartışmaya daha çok yer veriyordu. Bir gün hepimizin tanıdığı bir kadın kapımızı çalıp standart bir Flamancayla babamı sorduğunda, kadın kalça ve uyluklarına özenle değer biçtiğimiz bir dönemin zirve evresinde bulunduğumuzdan yaz mevsimi olduğunu ve söz konusu kadının harikulade kısalıkta bir etek giymiş olduğunu iki kat takdir etmiştik.

Bununla beraber, Maria Nine kapı zili çalar çalmaz, yine polis memurları veya Yehova Şahitleri gelmiştir, dediğinden bu görüntüyü az kalsın kaçıracaktık.

Buna rağmen kapıyı açan ve İtalyan filmleri seyretmemizin asıl nedeni olan tekstil parçasına ilk bakan kişi Putrel Amcaydı. Sıkı bir parça et gördüğü her seferinde dışlerinin arasından bir ısıklık kaçırdığını biliyorduk.

“Bebeğim, eğer Yehova Şahitleri’nden geliyorsan hemen din değiştiriyorum. Söyle, kaydımı nereye yapacağım?”

“Pierre Verhulst burada mı oturuyor?”

“Bizim Pie mi? Bizim Pie ile mi görüşecektiniz? Buyurun!”

Kapımızın önünde kadınların görünmesine alıştık ve genelde bizim erkeklerden hangisi için geldiklerini sormamıza gerek kalmazdı. Birbirimizin tipini bilirdik. Putrel Amcamızın, bir erkeğin ona vurmasından gizlice zevk alan kaltakları kendine çekme yeteneği vardı. Köpek şampuanı kıvamında vücut losyonlarını başlarına boca eden sivri topuklu sürtükleri kendine çekerdi genelde. Neredeyse hepsi, öncesinden ayna önünde prova ettikleri kısa ve küçük nefeslerle Marlboro Light içerlerdi muhakkak ve bükülmüş çeneleriyle burunları arasında kırk beş derecelik bir açı bulunurdu. Tırnaklarını leylak rengine boyarlardı ve iyiye alamet olmayan isimleri olurdu: Cindy, Wendy, Chantal veya Nadine. Spagetti pişirebilirlerdi ve alfabeyi bilmeleriyle tanınırlardı. Genelde Keklik Dans Kulübü'nden devşirdiği kızlardı bunlar ve evde Putrel Amcayla yatağı ben paylaştığımdan ve tavladığı kızları eve getirdiğinden bu tipleri en uygunsuz ayrıntılarıyla tanırdım.

Herman Amcanın tipi çok farklıydı. Doğuştan gelen hüznü ve acıklı suratıyla kadınların annelik dürtüsünü uyarırdı. İlk başlarda büyük bir sabırla ona kol kanat geren ve onu her zaman aydınlık, doğru yola döndüreceğine inanan kadınlardı. Cesurdular ancak fena çirkindiler. Yumruklara dayanıklı, at gibi dişleri ve de şiş gözleri vardı, Habsburg tipi çenelere ve pis kancıklarla saksağanların paylaştıkları o biricik özelliğe sahiptiler. Tiz sesliydim ve hepsi bir yerlerden edindikleri muhasebecilik diplomasına ve yakından gördükleri bilgisayarla kendilerini bizden üstün sanırlardı. Herman Amcanın tragedyası, devşirdiklerinin hepsiyle evlenmiş ve onları hamile bırakmış olmasıydı; bu da ona bir çuval dolusu nafakaya mal olurdu. Sonra o cadıların hepsi mahkeme yoluyla çocuklarıyla görüşmesini engellerlerdi. Kadınların bizim yaşam stilimizi tasvip etmemelerini anlıyorduk ancak o zaman bizimle evlenmeme inceliğini gösteterselerdi bir zahmet.

En çok İçkici Amca için gelen kadınlara kapıyı açmak is-

terdim. Gizli gizli âşık olduğum çok güzel kadınlardı. Ayrıca akıllı kadınlardı, dolayısıyla da bir süre sonra onu terk ederlerdi. Birkaç istisna dışında hepsinin bir başkasından çocukları vardı ve onu boşanmaya veya yeni bir hayata sıçrama tahtası olarak kullanırlardı. Kırmızı saçlı veya esmerdiler ve hayata dair belli bir felsefeleri yoktu, Avrupa'nın her yerindendiler. Kimi zaman Vandenbroeck'tu soyadları, kimi zamansa Angelowski, ancak hepsi klas kadınlardı, öylesine klaslardı ki ben o kadınları amcamdan çalacak ve kesin surette yiyeceğim dayağa dayanacak yaşa gelene dek ailemize dayanmalarını ümit ederdim.

Ancak kapıda bekleyen ve babamı soran kadın bir afetti. Yüksek eğitilmiş bir afetti çünkü elinde deri bir bavulu ve fetişistlerin bayılacağı türden moda bir gözlüğü vardı. Bir bankada çalışıyordu veya avukatlık yapıyordu belki de. Oysa babamın kadınlar konusunda paçavralar giyen temizlikçi kadınlarla yaşlı ve sarhoş kafe işletmecilerine meyleden, iğrenç, neredeyse sapıkça bir zevki vardı. Boşandığından beri sadece bir kez sevgilisiyle ortalıkta görünmüştü; çirkin bir şeydi, bir ikame anne. Ondan utanıyordum ancak yakın çevresinden o derece büyük tepki gelmişti ki babam bir daha tutkulu kaçamaklarından kimseye bahsetmedi. Sonunda hepimiz için en doğrusu buydu, en çok da benim için. Şimdi o harika şey kapımızın önünde durmuş, babamı soruyordu. Şaşkınlığımızı anlamışsınızdır. Putrel Amca kadını içeri aldı ve arkasından yürürken Herman Amcanın da sırtarak kadının bacaklarının arasına bakıyor olduğunu gördü. Etek kesinlikle kısaydı, selamete ermemiz yakındı ve o yaratık hemen bir sandalyeye oturmazsa aç kalma ihtimali büyüktü.

"Siz oturun," dedi Putrel Amca. "Bizim Pie'yi çağırayım."

"Külotunu ilk görene bir kasa bira," dedi Herman Amca ses-sizce.

"İki kasa," diye yanıtladı İçkici Amca.

"Tamam, anlaştık, iki kasa."

Putrel Amcamızın midesi yeni yıkanmıştı ama üç kasa birasına da iddiaya girebilirdi.

Kadına yer bulmak kolay değildi. Sandalyelerin çoğu çökmek üzereydi ve babam sarhoş bir öfkeyle duvara fırlatalı beri tamamen güvenilmez hale gelmişti. Ancak bunu kadına anlata-mazdık, babamın o yanını bir an evvel kendisi keşfetmeliydi; onu bu zevkten mahrum bırakamazdık. Sonunda salon masası-nın bir köşesine oturmasını söyledik. Böylece bir masa ayağını bacaklarının arasına alacak ve rahat oturmak için bacaklarını hafif ayırmak zorunda kalacaktı. Biz mutfakta, takip mesafesinde oturuyor, göğüslerin cazibesine kapıldığımız dönemimizde dahi fena puan toplamayacak vücudu kontrolden geçiriyorduk. Yerimizde oturmuyorduk; üç kasa biranın da etkisine kapılarak âdeta sandalyelerimize *yayılmıştık*.

O an bakmasak da televizyon açıktı. Üç yıllık taksitle satın aldığımız yepyeni televizyonumuz. Televizyonumuz neredeyse her zaman açıktı; ruhen fakirlerin şöminesi. BBC 2. Dart turnuvası. Bir çizginin arkasından üç okla kırmızı noktayı vurmak üzere şanslarını deneyen sivilceli şişko İngilizler. Bunu izlese de izlemesek de atmosferi yaşamak bir Zen duygusu yaratıyordu. Tıpkı seyrederken gece saat üçte uykuya daldığımız bilardo oyunu gibi.

“Çok sık izler misiniz?” diye sordu kadın.

O an başka bir şeye bakmakla meşguldük tabii, bir kadının kırmızı noktasına.

“Elimizden geldiğince,” dedi Herman Amca.

“İngilizcemizi geliştirmek için,” diye düzeltmeye çalıştı İç-kici Amcamız durumu. En çürük dişlerini açığa çıkardığını unutarak bir kahkaha patlattı.

Bu arada Putrel Amca yatak odasından dönmüştü. “Onu uyandıramıyorum! Beş dakika sonra tekrar deneyelim.”

“Ben beklerim, vaktim var,” dedi kadın.

Son dakika haberi değildi ancak babam yatağa gideli çok olmamıştı. Sabah eve girişini hepimiz duymuştuk. Nina Simone, Julio Iglesias ve Roy Orbison külliyatından alıntılarla lavaboya işeyişini duymuştuk. Sonra fotoğraf çerçevelerini beraberinde sürükleyerek merdivenlerden kayışını duymuştuk. Ortılığı çınlatan bir küfür salvosu izlemişti bunu; annemi ve bazı liberal siyasetçileri hedef alan harika bir küfürler serisi. Bunun üzerine ayakkabı bağlarıyla boğuşmaya başlamıştı ve uzun bir uğraştan sonra bütün bir tütün plantasyonunun kokusunu taşıyan giysilerini çıkarmayı başardığında sokağa bakan pencereyi açıp cırlıçplak ve yüksek sesle, kendince Rusça sandığı bir dilde Enternasyonal'i söylemişti. Başı dönerek ve sevgi dolu bir şekilde Marx ve Lenin'i düşünerek uykuya dalmıştı. Dört saat önce olmuştu bunlar.

“Kahve alır mıydınız, hanımefendi?”

Bir şey istemiyordu.

“Başka bir şey? Soğuk bir şey? Bir bira? Hava sıcak?”

Hiçbir şey istemiyordu.

“Sizinle çıkmak kârlı olurdu.”

Putrel Amca bana dönüp fısıldadı: “Yakında yeni annen o olursa, çocuğum, eline sahip olman daha da güçleşecek.” Ve kaba etini gösterdi.

“Putrel, yaşlı teke, git başkasına yelle.”

“Ben yellemedim ki, cırcır.”

“Yellememiş. Kokladığım ne o zaman?”

“Çürümekte olan burun kemiğinin kokusu.”

...Yeni annem mi? Bu yanından bakmamıştım. Böyle bir ihtimale yer var mıydı, babamın birine takılıyor olması ve bizim o kadınla birlikte yaşayacak olmamız? Bizi giydirecek, yeşil çorapların kesinlikle kırmızı pantolonun altına gitmediğini söyleyecek biriyle? Babamın çalışma saatlerinden sonra en kısa yoldan eve döneceği, birlikte iki haftalığına Ardenler'e tatile

gideceğimiz, birlikte bir şale kiralayıp fotoğraflar çekeceğimiz, kayak kiralayacağımız ve renkli yağmurluklarla yürüyüşlere çıkacağımız biriyle? Akşamları okulda neler yaptığımızı da soracak mıydı; ev ödevlerimi yapmama yardımcı olacaktı ve belki de, kimbilir, kabul edilebilir notlar alacak ve ebedi işsizlik ve tembellik perspektifimi kaybedecek miydim? Tekrar dişlerimizi fırçalayacaktık, külotlarımızı çamaşır sepetine atacak ve tesadüfen kokumuzu fark eden bir annem onları toplayıp sünger taşıyla bok izlerini ovalayarak pamuk kumaşın gözeneklerinden çıkarana dek ortalıkta unutmayacaktık onları. Faturalarımızı ödeyecektik, hatta çoğunu vaktinde ödeyecektik ve klozet kapağının yanına veya üzerinde işediğimizde bir bez alacaktık elimize, halının üzerindeki sigara izmaritlerimizi toplayacaktık, ayakkabılarımıza koku giderici tabanlıklar koyacaktık belki de.

“Belki de birlikte banyo yaparsınız.”

Kadın, kendisine fırlattığımız bakışlardan ve bacaklarının arasındaki masa ayağından rahatsız bir şekilde orada oturuyordu ve bu yüzden de gevşemesi güçleşiyordu. Gizlice işbirliği ve spekülasyon yaptığımızı görüyordu tabii ve biz bunun biraz farkına varıp onu da sohbete dahil etmenin onu epeyce rahatlatacağını anladığımızda Herman Amca önyak olup kadına hitap etti.

“Hanımefendi, masa ayağı çok fazla ayağınıza dolaşmıyor ya?”

“Pardon?”

“Masa ayağı? Ayağınıza dolaşmıyor ya?”

“Ha! Bu mu? Hayır, teşekkür ederim.”

“Benim ayağıma iyiden iyiye dolaşıyor ama.” (Yanlış buton, ha ha ha)

İyi niyet girişimlerimizi buradan öteye götüremiyorduk. Espri-den anladığı söylenemezdi ama biraz üzerinde çalışılması gerekiyordu. O kadının sinirine dokunduğumuzdan emin olabi-

lirdik ve babamın birazdan abilerinin bayağı davranışlarından dolayı özür dilemesini sabırsızlıkla bekliyorduk. Çünkü onun kanı bizim kanımızdı; kadın bunu anlayacaktı, bir iki biyoloji dersi görmüştü herhalde. Babam kışını yırtıp ikna etmeye çalışacaktı: “Kardeş de olsalar onlar birer domuz, sevgilim, ben çok farklıyım.”

“Dimmetrie sen misin yoksa?” diye sordu birden kadın, sıkıntıdan olacak.

“Ben mi? Şey, evet.”

“Hakkında çok şey duydum.”

Babamın, çiçeği burnunda sevgilisine oğlundan bahsetmiş olduğu düşüncesi beni ağlayacak hale getirmişti. Üzerinde bir çocuğu yük olarak taşıyan ve her seferinde bir kadına bir sür-tükle çocuk yapma aptallığına girdiğini söylemek ve –bir ka-dın genelde bir başkasının çocuğunu kabul etmek istemediğinden– yeni bir ilişki şansının dış kovuğu kadar daraldığını gören birine acımak gerekirdi.

“Kaç yaşındasın?”

“Ben mi? Şey...”

On üç. On üç yaşındaydım ve büyük kartografların unuttu-ğu, ancak yağmurda gezinmek ve güvercin sporu için harika bir yer olan, büyük kartografların umursamadığı Reetveerdegem köyünde babam, amcalarım ve onların yaşlı anneleriyle birlikte yaşıyordum.

Putrel Amca sohbetin çok fazla keyif vermeyecek bir yere doğru yuvarlandığını hissetmişti ve haklıydı da, tekrardan ba-bamı uyandırma girişiminde bulunmaya karar verdi. Şüphesiz, dünyada yapılabilecek en zor şeylerden biriydi babamı uyandır-mak ve bu kez Putrel Amcanın denemek istemesi beni inanıl-maz mutlu etmişti. On üç basamağı çıkmak zoruna gittiğinden merdivenin dibinden iki kez peş peşe seslendi.

“Pie, kalk artık kuzum, seni görmeye gelen bir fıstık var.”

“Ne?”

“Seni görmeye gelen bir fıstık var, dedim.”

“Fıstık mı? Adı ne?”

Putrel Amca, kadına: “Adınız ne?”

“Nele Fockedey!”

“Öyle mi!”

Masanın altına düşürdüğü yanık sigarayı arayan Herman Amca araya girdi: “Fuck a day,* yeah, yeah.”

Putrel Amca tekrarladı: “Pie, adı Nele Fuckaday!”

“Kıt akıllı. Ben de yedim. Rahat bırak beni, uyuyacağım.”

“Ciddiyim, Nele Fuckaday, bir saattir bir şey içmeden bekliyor.”

“Nasıl görünüyor?”

“Fena değil. Bir gelir kaynağına çevrilebilir sanırım.”

“Anlamıyorum. Nasıl görünüyor diye sordum.”

“Kahverengi saçları var. Altmış kilonun biraz üstünde. Gözlüğü var. Baldırlarına bakılırsa arada bir koşu yapıyor. Göğüsleri de az buz değil.”

Sigara izmaritiyle masanın altından çıkan Herman Amca ekledi: “Külotunun beyaz olduğunu da ayrıca ekleyebilirsin.”

“Alçak herif, emin misin? Kahretsin, üç kutu bira gitti.”

Babam yine: “Dün değil evvelki akşamki kadın mı?”

“Hanımefendi, dün değil evvelki akşamki kadın mısınız?”

Kadın, bir şey demedi.

“Pie bu soruya yanıt vermek istemiyor.”

“Beni rahat bırakmasını söyledim o kadına.”

Ancak kadın oturduğu yerden kalkmıyor, kılını kıpırdatmadan, kararlı bir şekilde bekliyordu.

“Hey, Pie, kalkmıyor. Kuzum, aşağı in de kendin hallet me-seleyi!”

“Lanet olası, hamile değil ya?”

* (İng.) Siktir git. -ybn

“Beni ilgilendirmmez. Hamile olup olmadığını bilmek istiyorsan yatağından kalkıp kendin sorarsın; ben karışmam.”

“Bekle. Geliyorum.”

“Hanımefendi, hemen geliyor.”

Hemen, demekle acele etmişti. Üzerinde sadece külotu ve gri postacı gömleğiyle oturma odasına girmeden önce babam on dakika süreyle, maalesef benim de uyandıktan sonra giderek daha sık bir şekilde yaptığım gibi, yeşil şeritler tükürdüğü bir mendilin üzerine eğilmişti. Elbette babamın her sabah olduğu gibi o gün de akciğerlerindeki katranı öksürerek çıkarırkenki iniltisinin ve güne başladığını bildiren kusma seslerinin yanına bile yaklaşmam.

Babam kimseye nazar eylemeden dosdoğru lavaboya yürüyüp sanki yerinden çıkarmaya çalışıyormuş gibi böbreğini sıkarak, ağrıdan gözlerini kısıarak ve bir eliyle göğüs kafesine bastırarak ayakta, pisuara yarım metre mesafeden, kapı açık bir şekilde işedi. Ancak bundan sonra, üzerinde o sırada ıslattığı külotuyla oturma odasına döndü, bir sigara yakıp sordu: “Nerede o benim için gelen kadın?”

Salon masasını işaret ettik.

“Ama ben bu kadını tanımıyorum ki. Benimle taşak mı geçiyorsunuz yoksa?”

Kadın sonunda yerinden kalktı, babamın yanına yürüdü ve ona elini uzattı.

“Sayın Verhulst, ben Sosyal Gençlik Hizmetleri’nden Nele Fockeday; oğlunuzun yetiştirildiği ortam ve şartları görmeye geldim.”

Yetiştirildiğim ortam ve şartlarla ilgili herhangi bir sorun yoktu tabii; o cadı, buna karışma görgüsüzlüğünü nereden alıyordu? Çocuk Mahkemesi’nin emriyle burada olması komplo teorilerini daha da içinden çıkılmaz hale getiriyordu. Sosyal Gençlik Hizmetleri ancak ihbar olduğunda görevlendirilirdi. Bir gün ai-

lemizi ihbar edenin kim olduğunu öğrenecek olursak, o muhbir ülkeyi terk ederse iyi ederdi. Sosyal Gençlik Hizmetleri, Tanrı aşkına, çocuklarını insanların elinden alıyorlardı; Herman Amca bunu çok iyi bilirdi. Çocuğunuzu kahrolası, Tanrı'nın cezası, alçak bir koruyucu aileye veya bir çocuk yurduna veriyor veya bir yatılı okula yerleştiriyorlardı. Sizi de ihmalden veya çocuk suistimalinden yargılıyorlardı.

Tanrı'nın kahrolası cezaları!

Lanet olsun, lanet olsun, lanet olsun.

Kadın evimizi dolaştı, gördüklerini özenle not etti. Yatak odasındaki kül tablalarını, giysi yığınlarını, boşaltmayı unuttuğumuz lazımlık kovalarını inceledi. Komodinin üstündeki kasık biti ilacı da dikkatinden kaçmamış olmamalıydı. Tıpkı yatağın altındaki şişeler gibi.

“Çocuk burada mı yatıyor?”

“Başka nerede yatacaktı ki? Sizin çocuğunuzu kömürlüğe yatırma gibi bir alışkanlığınız mı var yoksa?”

“Dersini nerede çalışıyor?”

Dersimi çalışmıyordum ancak çalışıyor gibi yaptığım yer, mutfak masasıydı. Ne vardı bunda?

Putrel Amca firfırlı bir kadın külotunu son anda saklamayı başardı.

“Çocuk neden annesinin yanında kalmıyor?”

“Bunu çocuğun kendisine sorun, hanımefendi!”

“Annenin yanında yaşamak istemez misin?”

Bir şey söylemedim.

“Biraz annenden bahsetsene!”

Bir şey söylemedim.

“Annesi bir orospu, hanımefendi!”

“Ben çocuğa soruyorum, size değil!”

“Benim annem bir orospu, hanımefendi.”

BİRAZ ANNEMDEN BAHSEDEYİM Mİ, HANIMEFENDİ?

Birilerinin gururla yeni elde ettikleri basın kartlarını sallaması veya çocukların bir sancak gibi taşıdıkları, ebedi bir tatili selamlayan iyi bir karneyle avluya girmesi gibi, annem de bir gün işeme kartıyla bir hindi gibi kabarak eve gelmişti. Bu, doktor ziyaretlerinin yanında henüz doğmamış olan bendeniz üzerinde soğuk demir ve çubuklarla yapılan araştırmalar gibi bir yığın bürokrasiyi beraberinde getirmişti ancak sonunda kavuşmuştu işeme kartına. Kart hemen şömine rafına, kutsal kartların ve her cuma yeniden sildiği cam kubbe içindeki Kutsal Bakire Mer-yem Ana'nın yanına konulmuştu.

İşeme kartı, sahibine kamusal alanlarda istediği yerde, istediği zaman işeme hakkını verir ve ancak tıbbi bir nedenle verilir. Güzel bir karttı, banka kartlarını andırıyordu, kazara veya bile-rek sarı renkliydi ve kart sahibinin doğum tarihi, imza ve fotoğ-rafi bulunuyordu üzerinde. Ailede annemin güldüğü tek bir fo-toğrafımız vardı, o da işeme kartıydı. Bunun için özel olarak bir fotoğrafçıya koşmuştu, tabii önce kuaför ve diş hekimini ziyaret etmeyi ihmal etmeden. Bıyığı bile yakayı sıyıramayacaktı o gün.

Bıyığını almak hep meşakkatli olmuştu annem için ve hiç-

bir zaman gitmeyeceğim veya gitmek istemediğim bir ülkedeki bir dini törene benziyordu daha çok. Ağdayı ocağın üzerindeki bir çaydanlıkta ısıtıyor, yeterince yumuşadıktan sonra bir çaputa sürüyor ve o çaputu burnu ve üstdudağının arasına yerleştiriyordu. Çaput en az yirmi dakika, ağda bıyık köklerine kadar girip donana dek orada kalıyordu. Sonra çaputun şiddetli tek bir çekişle kaldırılarak bıyığın ciltten sökülmesi gerekiyordu; çok acı veren ve cesaret gerektiren bir işlemdi tabii. Sorun da buydu. Annem kendine acı vermek istemiyordu. Birçok kez bütün gün burnunun altında o çaputla dolaştığı, hatta onunla alışverişe çıktığı olmuştu –utanma nedir bilmezdi, utandığı tek kişi oğluydu– ta ki cesaretini toplayıp çaputu yüzünden çekene dek. Mazoşist olmadığının farkındalığıyla çoğu kez benden yardım ister ve o bez parçasını acımasızca yüzünden çekmemi beklerdi. Nihayetinde tembelin tekiydim ve annem görev vermediği sürece bir iş yapmazdım. Tereddüt etmeyecektim, düşünmeyecektim, çaputu şiddetle yüzünden sökecektim o kadar. Ben de öyle yaptım. Severecek. Annem bıyığından kurtulacak, ben de ondan hıncımı alacaktım, herkes mutlu olacaktı; çift taraflı kazanç getiren bir işti. Annemin işeme kartında bıyıksız ve mutlu bir şekilde görünmesinde benim de payım vardı.

Annemi mutsuz eden her şeyin benimle ilgisi oluyordu, hatta bazen doğrudan. Birden sandalyesini ıslatması ve şaşkınlık içinde çoraplarına kadar ıslanmış olması bile benim suçumdu. Doğarken ona epey acı vermiş olmalıyım. Hesaplanan tarihten günlerce sonra doğmakta ısrar ederek epey uzatmış olduğum doğumum, hamilelikten daha az tercih edilmiş olmalıydı ancak cerrah, makası anneme daldırıp beni başka, daha geniş bir delikten dünyaya getirmişti. Ancak anneme verdiğim jinekolojik hasar çok büyüktü; felaket de denilebilirdi. Doğumum esnasında onu babam nezdinde tamamen alımsız bir hale sokmanın yanı sıra iç organlarını da (dokuz ay bir yerde yaşarsanız

mobilyaların yerini değiştirirsiniz, bundan daha doğalı yoktur) yeniden düzenlemiş, idrar yollarını kalıcı olarak mahvetmişim.

İlk başlarda ‘mesane üşütmesi’ diye adlandırdığı, başlangıç evresinde olsa da inkontinanstan başka bir şey değildi. Mutfak zeminine işediğinde annemin bana aşırı sitemkâr baktığı olurdu. Evi terk etmesinden önce babamın annem için tesis ettiği son şey, salonun ortasındaki drenajdı; çok becerikli adamdı.

Annem cüzdanındaki babamın fotoğrafının yerini işeme kartıyla değiştirmişti; böylece ihtiyaç halinde hemen çıkarabilecekti.

Annem cimri bir kadındı ve bir gün lazım olur diye her hardal ve salamura ringa kavanozunu yıkayıp saklardı. Bodrumumuz kavanoz doluydu ve bir insanın hayatı boyunca o kavanozları örneğin reçelle doldurma olasılığı sıfırdı. Hatta annemin tek bir kavanozu bile reçelle doldurması olanaksızdı çünkü ev yapımı reçel fabrika reçelinden daha pahalıydı. Bu yüzden de fabrika reçelleri satın alır, yıkayıp saklayacak yeni kavanozlar edinirdi. Hobiyle hastalık arası bir şeydi. Bir savaş olursa cam kavanoz ihtiyacımız olmayacaktı, bu güvenceye sahiptik en azından. Ancak cimrilik bir anne hayatının her alanına nüfuz ederdi; işeme kartını da israfa karşı mücadelesinde kullanmaya başlamıştı. Bindığımız her şehir otobüsünün şoförüne işeme kartı indiriminin olup olmadığını sorardı. Sinema veya tiyatro salonunun girişinde olası bütün kartlar çıkarılırdı. İşeme kartı son kozuydu; kimse ne yapacağını bilemezdi ve onun dırdırından kurtulmak için indirim yaptıkları olurdu. İndirim almayı bir spor, bir hayat tarzı haline getiren insanlardandı ve öğrenim gören özürlü yaşlı olarak sınıflandırılınca dek mutlu olamazdı. Annem için ulaşılacak en yüksek derece, toplanabilecek üç indirim derecesinde özürlü olmaktı; gerçekleşmesini görmek istediğim tek hayali buydu.

Arabayla bir yere giderken idrarı büzgecinin çatlak barajına vurduğunda bir benzin istasyonunda ihtiyaç molası verirdi.

İşeme kartı yokken bunu yapamazdı çünkü benzin istasyonlarında lavabo ücretliydi; beni yol kenarındaki ilk çalının başına diker, biri yaklaştığında seslenmemi söylerdi. İşemesini bitirip dükkânını ot saplarıyla temizledikten sonra bana saçındaki çam iğnelerini toplatırdı. Ancak işeme kartıyla herhangi bir işletmenin klozetine ücretsiz oturma hakkına sahiptir ve her seferinde cüzi bir miktar bıraksa da annem kartını çıkarırdı. İşeme birliği abonmanı, derdi babam. İncelikten yoksun, derdi kimileri; espri anlayışlı biri, derdim ben. Birkaç kuruş toslamak yerine, tuvalet görevlisine işaretparmağıyla karnımın ortasını gösterek vücudunda neden olduğum tahribatı tek tek anlatırdı.

Ondan nefret ediyordum ve kaçmaya karar vermiştim.

Çocuk hakları sözleşmelerinin bir yerinde anlaşılması güç sözlerle, reşit olmayanların cadı annelere karşı korunması gerektiği yazılı olmalıydı. Aşağılık annelere karşı. Gaddar annelere karşı. Cadaloz annelere karşı. Annelere karşı. Bir yuvada, harika bir geleceğin beni beklediğinden emindim. Babama gidip onun yanında da kalabilirdim tabii. Her hâlükârda okulda anneler günü için origami çiçekler yapmayacaktım artık; son origami figürümü o yılan için yapmıştım.

Yıllık günübirlik deniz gezimiz, planımı uygulamaya koymak için ideal bir fırsattı.

Oostende Plajı'nda bir yaz günü. O yüzüstü yatmış kızarıırken, benim su kenarında deniz kabukları aramaya çıktığımı zannettiği an kaçacaktım. Benim acı bir şekilde boğularak ölmüş olabileceğimden kuşkulanmaya başladığında ben çoktan babamın yanında bir yuvada olacaktım.

Ancak bir türlü bulamadığım bir sebepten dolayı annem o yıl sadece ön tarafını bronzlaştırmak istemişti. Haklıydı, aynanın karşısına geçtiğinizde bronzlaşmış bir sırt işe yaramazdı. Annem beni gözden kaybetmemek için ve gözden kaybolduğumda hemen müdahale etmek için dimdik kumun üzerine

oturmuş, elinde iki mil ve gri bir yün yumakla bilmem kaçınıcı çirkin kazağını örüyordu. Annem eliyle işaret ettiğinde, Endülüs Emevilerine karşı koyabilen ancak cezire karşı koyamayan iki kumdan kaleyi inşa etmişim bile. İşemeye gidecekti.

“Buraya işe! Kimse görmez” dedim. Tam küreğimle çukur açmaya başlamıştım ki yüzüme inen bir tokat beni sakinleştirmişti. Çaresiz beraberce, umumi tuvaletlerin bulunduğu ancak aynı oranda kuyruklu oluşmuş olduğundan beni bekleyen küçük düşürme gösterisinin yaşanacağı deniz setine kadar yürümeye başladık. Yanılmamıştım, annem işeme kartını sallamaya ve cümbür cemaate seslenmeye başladı: “Merhaba, özür dile-rim, dikkatinizi rica edebilir miyim, benim işeme kartım var, bana öncelik tanımanız gerekiyor.”

Ve annesinin elini tutmak zorunda olan ben. Yer yarılmadı, içine giremedim. Sayısız mahcubiyetlerimden birini daha yaşamak zorunda kaldım.

Ancak bu kez hak yerini bulmuştu. Tek bir plaj ve tuvalet ziyaretçisi anneme öncelik tanımadı. Mırıltılar, dırıltılar, ‘Hanımefendi, bizde burada yarım saattir mesanemizi sıkıp duruyoruz,’ sesleri çıktı. Eğer o an fotoğrafımı çekmiş olsalardı benim de güldüğüm bir fotoğrafım olacaktı.

“Şimdi ne yapacağız?” diye sordu.

“Denize işe!” dedim.

“Denize mi?”

Bu kadın, lağımlarımızdan akan pisliğin nereye döküldüğünü bilmiyor muydu?

Annem duvar kâğıdı desenli bonesini başına geçirdi, defalarca ayak başparmağıyla suyun ısınıp kontrol edip denize girdi. Kaçmak için şans doğmuştu ve o şansı kaçırmadım.

Annemin son hatırası, çenesinin altına kadar suyun içinde, gözleri kısık, sol eliyle işeme kartını havada tutarak engin denizlere yaptığı eşsiz katkısının görüntüsüydü.

SEYYAH

Bazı edebi seçkinlere göre Büyük Hikâyelerin yer alması gereken mekân olan, iki olayın kavşağında Putrel Amcanın beyaz, ikinci el Alfa Romeo'sunun arka koltuğunda oturmuş, bu iki olayın akıl almaz çarpışma sonrası birbirini nasıl değiştireceğini düşünüyorduk. Birbirinden farklı ancak birbirlerini bir şekilde kıskırtıp kıskırtmadıklarını veya cümlemin sonunda adlandıracığım şeyin birer parçasını teşkil edip etmediklerini düşünmemiz için ürpertici bir zamanlamayla birbirinin varlığını arayan iki gerçek: Kaderin komplosu.

Biz; babam, Herman Amca, Putrel Amca ve bendik.

Mart ayında bir cumartesi günü, çarpıcı bir şekilde birbiriyle kesişen olaylar: Babam, uzmanlaşmış ve bizim çevrelerde kötü şöhretli bir klinik olan Seyyah'ta bir bağımlılığı bırakma kürüne kaydını yaptırmak üzere olduğu anın, bütün tereddütlerini attığı anlaşılan ve bir saniye bile düşünmeden onu aylarca ve aylarca alkolden uzak tutacak buz gibi binaya girmek üzere olduğu anın, babama son bir kez kararından emin olup olmadığını sorduğumuz ve sorumuzu "Evet" ile yanıtladığı anın ne biraz öncesinde ne biraz sonrasında ümidi kırılmış bir hasta, bağımlılığı bırakma kliniği Seyyah'ın üçüncü katındaki bir pencereden

kendini aşağı atmıştı. Kolları ve bacakları açık, onu amacına ulaştıracak yerküreye dönük bir şekilde.

Babamın kararına gerekçe teşkil edecek bir gelişme olmamıştı. Geç uyanmış, masada yanımıza oturmuş ve şöyle demişti: “Beni bugün bağımlılığı bırakma kliniğine götürmeniz gerekiyor. Artık kaldıramıyorum.”

Düşüncelerin gece yatakta geldiği bilinen bir şeydi ve derin bir ölüm korkusunun babamı uykusundan aldığını biliyorduk. Ve ağrılarını iç organlarında, karaciğerinde, midesinde, göğsünde hissettiğini. Ve düşünceleriyle baş başa kaldığı anlar bedensel çöküşüyle cesur ilişkisini artık kaldıramadığını. İpslak elini yalamış olabileceği ihtimalini göz ardı etmiyorduk ve ürpererek alkol terlediğini, vücudunun, ne yapacağını bilemediği büyük miktarda nemi olası bütün delik ve gözeneklerden dışarı attığını tespit ettik. Babam, koltuk altları da dahil tepeden tırnağa bira kokuyordu. Gözlerinin akının giderek sarardığının ve sürekli kilo verdiğinin farkındaydı belki de. Sarhoşlar genelde cenaze şirketlerine fazla yük olmazlar; diğerlerine göre daha kolaydır tabutlarını taşımak ve eğer cesetlerimiz için kilo başına ödemek mümkün olsaydı aile olarak çok para tasarruf etmiş olurduk. Kimbilir, o gece, ölmüş sarhoşların mayalanan nefis kadavralarına bayılan ve mezarlığımızın toprağını, mezar kazıcılarının çalışma saatleri içinde önceki alkol bağımlılarının harap ve unutulmuş mezar taşlarının arasında havuç ve ıspanak yetiştirebilecekleri kadar verimli hale getiren kurtları düşünmüştü belki de.

Artık kaldıramıyordu. Kanseri çubuğuyla kesin bir şekilde yollarını ayırdıklarını iddia edip de ertesi gün dişlerinin arasında büyük bir puroyla kendilerini tekrar içkiye vuran sigara tiryakilerine bile bakmadığımız kadar uzun süre –bir şey söylemeden– kuşkuyla baktık ona. Kayıtsızca hiçbir hükmü olmayan kararını dinledik. Geçici bir istekti, bir hastalık hastasının

nemli bir yatakta ölüm korkularıyla geçen uykusuz bir geceden sonra verdiği basit tepkisiydi. Soğuk bir bira karşısında vereceği tepki kararının ciddiyetini gösterecekti. Bizim şeytanımız. İnsanlar Tanrı'ya inanırlardı, şeytanlar da bize inanırdı en azından. Şeytanımızla iyi geçinmeliydik; felaket düşüncelerinden kurtulduğunda babam da öyle yapacaktı. Susamasını ve suyun kesin yetersizliğini fark etmesini bekleyecektik. Şimdi kaldırmıyordu. Şimdi kaldırmak istemiyordu. Şimdilik.

Titriyor, çakmağını bile ağzına götüremiyordu. Sigarasını yaktım, ateşi sigaranın içine çekip ona verdim. İlk derin çekişinde filtresiz St. Michel sigarasının kâğıdı yırtıldı ve üç kez hırıldadıktan sonra bile ıslak tütün parçaları altdudağından sarmaya devam ediyordu. Dudağındaki tütünü oğluna aldırarak, sakar bir çocuktaki ve artık kaldıramadığına giderek daha çok inanmaya başlamıştık. Enkaz halindeydi, masraf olacaktı ancak adamın büyük bakım için garaja çekilmesi gerekiyordu.

“Emin misin, Pie?”

Bir daha içmeyecekti, hiç, hiç, hiç. Hiç mi hiç. O iğrenç sözcüğü bir daha ağzına almayacaktı. *Never. Jamais. Nie. Jamás.*

Ciddi miydi gerçekten?

Ancak telefon rehberini kaptı, bağımlılıktan kurtulma kliniğinin numarasını aradı ve hemen bugün yatırılmak istediğini söyledi. Bugün cumartesiydi, yer azlığı vardı, sadece acil vakalar için açıyorlardı kapılarını. “Ben bir acil vakayım!” diye çıkıştı babam; sözlerinde en ufak bir diplomasi veya taktik bulunmadığını görebiliyorduk. Gelebilirdi. O cumartesi günü saat beşte, Scheldewindeke’de bulunan, bizim çevrelerde kötü şöhrete sahip Seyyah Bağımlılığı Bırakma Kliniği’ne yatırılabilirdi. Annemin yanağından sempatik bir gözyaşı süzüldü ve babamı öyle uzun okşadı ki bunu gören herkes rahatsız oldu.

“Peki,” dedi ehliyetini henüz almış ve bir yerlerden, Tanrı bilir nereden, ikinci el bir Alfa Romeo satın alacak parayı bulan Putrel Amca. “Bunu gerçekten istiyorsan ben götürürüm seni.”

“Ben de geliyorum,” dedi Herman Amca.

Ve böylece babamı bağımlılığı bırakma kliniğine götürme planı gününbirlik bir geziye dönüşmüştü.

Kıpkırmızı spor çantasına birkaç külot ve çorap, temiz gömlekler, sigara ve bir çift eşofman sokuşturdu. Alkol içirdiği için tıraş losyonu yasaktı; kutlanacak bir şey olmamasını kutlamak için bir şişe kolonya açılması klinikte görülmemiş bir şey değildi. Buna hazır gibiydi. Geri döndüğünde tamamen farklı biri olarak kapımızı çalacaktı ve onu tanımakta güçlük çekecektik.

Reetveerdegem-Scheldewindeke yolu uzun, dahası çirkindi ancak içki lokalleriyle doluydu. Mutluluktan uçan ninemize geri zekâlı çocuklar gibi el sallayarak henüz köşeden dönmüştük ki babam son bir kez çatlayıncaya kadar içme planını bizimle paylaşmıştı. Son bir kez. Gerçekten son bir kez, sonra da hiç, hiç, hiç, hiç mi hiç. Sadece sembolik olarak; ritüel gereği, son bir kez Reetveerdegem-Scheldewindeke yolu üzerindeki bütün lokalleri ziyaret edecektik. Bu fikir amcalarımın aklına yatmıştı. Ritüellere saygı bitmişse, uygarlık da bitmiş demektir. Babamın o anki önerisi onları hoşnut etmiş olmalıydı. Çünkü babam bile içkiden kurtarılma bilincine varabildiyse çok geçmeden kendilerinden de beklenebilirdi bu adım. Bu yüzden babamın bıyığını oburca bira köpüğüne daldırması onları mutlu etmiş, sportif başarı sayılabilecek bir tempoda sarı sıvıyı gırtlğından her akıttığında gözlerinin parlamışı onları rahatlatmıştı. On lokal, yirmi bardak sonra ne amcalarım ne de babam gününbirlik gezimizin sebebini hatırlayabilir olmuştu. Arabayla kafeden kafeye geçtiğimiz güzel cumartesi günlerinden biriydi. Bir çeşit hac yolculuğuydu. Hatta Mavi Bajou Kafesi'nde bir parti bıldoya vakit bulabilecek, Wetteren'de bir yerde dart oyunu için yeterli oyuncu sayısını tamamlama iyiliğinde bile bulunacaktık. Her zamanki gibi.

Terminal Kafé'de bir tartışmaya son vermek için kapışmak gerektiğinde Putrel Amca bu sorumluluğu almak istediğinde

saat dört buçuktu ve babam araya girmişti: “Beyler, saat dört buçuk, vakit doldu.”

Ciddiydi. Son birasını teatral bir tavır takınmadan içmişti; o tarihi anın fotoğrafını çekmemiz şöyle dursun, içtiğini bile görmemiştik. Babam ve bardağı. Mezarının üzerine portre olarak, matrak olurdu; ileride.

Putrel Amca kendi çıkardığı kavgayı bitirmek için barda biraz daha kalmak isterdi; böylece biz de meydan okunan ızbandut, Putrel’e girişmek için kabanını çıkardığında tabanları yayladığımız için hain olarak nitelendirilme utancını yaşayacaktık tabii. Bunu yapamazdınız, yumruklar konuşunca sıvışmak. *Biz* bunu yapacak son kişilerdik. Wetteren’de nam salma fırsatını elimizin tersiyle ittik, gayrimemnun bir şekilde arabamıza bindik ve hiç konuşmadan Scheldewindeke’ye doğru yola koyulduk. Saat beşe on kala, bağımlılığı bırakma kliniğinin park alanına girmiştik.

SEYYAH PSİKİYATRİ KLİNİĞİ yazılıydı binanın cephesinde.

“Burası mı, Pie?”

“Burası.”

“Ama burası psikiyatri kliniği, burası deliler için, yavrum.”

“Burası, diyorum sana, lanet olası, bir kere olsun inansan bana!”

Ağzımız açık, bir zamanlar muhtemelen bir manastır veya bir yatılı okul olarak görev yapmış dev binaya bakıyorduk. En azından büyük bir isabetle, insanların mutsuz edildiği bir mekânın mimari kriterlerine sahipti.

Pasaklı kadınlar, yırtık pırtık giysili çocuklar, eşofmanlı cılız erkekler ve benzer kişiler binanın sağ kanadını terk edip üst katlarda, zavallı tiplerin sallanan elleri, gevşek dudakları ve mat cam dişli gülmeleriyle karşılık verdikleri pencereleri selamlıyorlardı. Anlaşılan ziyaret saati sona ermişti. Gelecek haftalar, pencerinin arkasından gevşek elini sallayacak kişi babam olacaktı. Mızımız veletler ve hırıltılı meşrubat makineleriyle dolu görüş-

me salonunda, bin sigara dumanının altında içki kullanmayan renksiz kişi olarak kaydettiği başarıları dinleyecek olan da bizler olacaktık. Onu şişkin ve şişman bulacak, sonunda vücudundaki pislikten kurtulduğu için mutlu olduğunu söylediğinde inanmış gibi yapacak olan biz olacaktık. Ve önemli olmasa da şunu bilmekte fayda vardı: Tekrar evlerine dönen ziyaretçilerin ve anlatacaklarının geri kalanını bir hafta sonraki ziyaretçi saatine ertelemek zorunda kalacak yalnız hastaların gözümüzün önünde vuku bulacak manzarasının değişmeyen kaçınılmazlığı.

“Buraya yatırılmak istediğinden emin misin, Pie? Geri dönmek için henüz geç değil.”

Herman Amca oturduğu koltuğun altından bir şişe ucuz Hollanda cini çıkarıp babama uzattı. “Al, yavrum, içeri girmeden son bir yudum al. Son yudum. Aklından çıkarmak için.”

Şişe herkesi dolaştı, bir türlü yerine oturtamadığımız, yıllardır diğer düşüncelerin yanında dolaşmasına izin verdiğimiz düşüncelerimizi birleştirdi.

“Burada sana ne yapacaklarını biliyorsun, değil mi Pie? Birazdan kauçuk bulaşık eldivenleriyle kışını kurcalayacaklar. İçeriye kaçak mal sokup sokmadığını kontrol etmek için parmaklarıyla kışının içini didik didik arayacaklar.”

“Evet, Pie. Sonra seni küçücük bir hücrede üç gün karantinaya alacaklar. Sonra da vücudunu hapla doldurup seni deri kayışlarla yatağa bağlayacaklar. Çünkü yarından itibaren bağımlılıktan kurtulmaya başlayacaksın, öyle diyor o adamlar, kurtulmak, sonra dolabın üzerinde böcekler görmeye başlayacaksın, odanda dolap olmadığı halde. Bağıracaksın, öfkeleneceksin, önüne gelen ne varsa tekmeleyip vuracaksın ve tekrar sakinleşip sade bir sandviç isteyinceye dek yatağına bağlı kalacaksın.”

“Buraya yatırılmak istediğinden emin misin, Pie? Üç gün sonra ayrı bir odaya geçeceksin, kendini evinde hissetmen için bir poster asmana izin verecekleri küçücük bir odaya. Ve küçük bir çocukmuşsun gibi seninle oyunlar oynayacaklar. Futbol,

softbol ve saklambaç. Her akşam bilgi yarışması yapacaksınız; bir film yıldızları üzerine bir dünya başkentleri üzerine.”

“Evet, Pie, bazen de eline bir boya fırçası verip sandalye falan vernikleyeceksin. Ergoterapi diyor o adamlar buna. O binadaki her şey terapi. Kendine güvenini tekrar kazanman için yüksek sesle kendi adını söyletecekler sana. Kendine güven diyor o adamlar. Sonra bir psikoloğun odasına alacaklar seni. ‘Pierre, Pierre, Pierre’ diye bağıracaksın. Kahretsin, kendini sevdiğini kanıtlaman için avaz avaz kendi adını bağıracaksın orada; ve işin kötüsü, bunu yaparken kendini gülünç bile bulamayacaksın. Buraya yatırılmak istediğinden emin misin, Pie?”

“Evet, öyle. Ve ancak üç ay sonra, üç ay diyorum, eve dönme-
ne izin verecekler, Pie. Sadece iki günlüğüne. Ve o iki gün süresince ağzına bir damla alkol koyduğunda seni tekrar aynı deri kayışlarla demir yatağına bağlayacaklar ve o kauçuk parmaklarını tekrar sokacaklar kışına ve aynı film yeniden başlayacak. Ta ki biranın kokusunu bile kaldıramayınca dek. Bira kelimesini duyar duymaz kusmaya başlayınca dek. Bunu yapabileceğini düşünüyor musun, Pie, bira kelimesini duyunca kusmayı?”

“Emin misin, Pie? Bunu gerçekten yapmak istiyor musun, yavrum?”

“Evet,” deyip birkaç özel eşyayla dolu çantasını kaparak arabanın kapısını açtı; bir insanın kendi kendine empoze edebileceği en zorlu işe hazırды.

İşte tam orada gerçekleşmişti. İki olay orada kesişmişti.

Kendini üçüncü kattan aşağı atan adamın hayatını tahmin edebilirdik. Yüzü yerküreye dönük, gözleri, kolları ve bacakları açık bir şekilde, tek bir çılgılık atmadan park alanının betonuna çarptığında çaresizliğinin kararlılığa dönüştüğünü görmüştük. Vücudundan geçmeye devam eden spazm dalgası bir çırpınıştan başka bir şey değildi; canından o derece bezmiş olmalıydı ki bu çırpınışı da bir saniyeden fazla sürememişti. O da bir za-

manlar bağımlılıktan kurtulma arzusuyla buraya yatırılmış olmalıydı. Ve zamanla bunun mümkün olmadığının, özbenliğinin yıllar içinde içkiyle, uyuşturucuyla vesairle uyumlu hale gelmiş olduğunun ve onlarsız yapamayacağının, ilk çocukluk yıllarından beri tam manasıyla içinde bulunmadığı saf bedeninde, misafirini neredeyse hatırlamayan bedeninde artık yaşayamayacağının farkına varmış olmalıydı. İşte bunun için orada, yerde yatıyor ve kulağından kan akıyordu.

O an babamın kafasından da aynı düşünceler geçiyor olmalıydı. Birbirimize baktık; eli araba kapısının kolunun üzerindeydi hâlâ.

“Ben yokken iyi bakın bizim Dimmetrie’ye. Söz mü?”

Ve gitti. Aşınmış külot ve artık çiftleştirilmesi imkânsız farklı renklerde çorapla dolu kırmızı spor çantalı, küçücük bir adam, en az üç ay dış cephesini göremeyeceği büyük kapıdan içeri girmişti. Büyük, buz gibi bina onu yutmuştu. Birazdan yeni arkadaşlar edinmek zorunda kalacaktı.

“Sana mektuplar yazacağız, Pie, uzun mektuplar.” Ancak bu yalanımızı duymamıştı bile.

Bu arada birçok insan dışarıya, hâlâ sıcak cesede doğru koşuyordu. Bağımlı mı doktor mu oldukları belli değildi ve bu bizi kendimizle barışık hale getirmişti. Yer azlığı sorunu geçici olarak çözülmüştü en azından ve karantinadan çıkmasından sonra yerde yatan adamın az önce atladığı odasının babama verilmesi olasılığı yüksekti. Evet. *The beat goes on.**

“Ne yapacağız şimdi?” diye sordu Herman Amca üzüntülü bir halde.

“Wetteren’e döneceğiz. Terminal Kafe’ye,” diye emretti Putrel Amca. “Orada görülecek bir hesabımız var.”

* (İng.) Hayat devam ediyor anlamında. -ybn

KOLEKSİYONCU

“Babam bir daha seninle oynamamamı söyledi,” diye itiraf etti Franky, hayata bakışımın yavaş yavaş şekillenmeye başladığı bir gün.

Oynamak? Tuhaf bir kelimeydi.

97

Franky, Reetveerdegem'deki son arazileri satın alıp o zamanlar mutluluğun ölçüsü olarak sayılan villalarla dolduran ailelerden birinin tek ve sevilen oğluydu şüphesiz. Ev garajına çıkan yollarıyla tuğladan kutular. Bütün bu simetrik evlerin, arkasında yaşamlarını bizlerden olabildiğince gizli tutmaya çalıştıkları ve yazları düzenlilik eğilimlerini tatmin etmek için kırtıkları çitleri vardı. Posta kutuları ön kapılarından küçük bir yürüyüş mesafesi uzaktaydı; postacılar, getirdikleri paketleri bir evde nüdist bir meleğin tuttuğu fıçıcağa koymak zorunda kalırlarken diğer bir ev, postacının sanat eseri sandığı bir konstrüksiyona sahip olabiliyordu ve şaşkınlıktan gazeteyi kapının önüne bırakıyorlardı. Ön cephelerine alarm sistemleri kurduracak kadar güvendikleri köpekleri vardı. Milimlik çimli bahçelerinde tuğlayla örülü mangallarıyla caka satarlardı. Bir kaçının, çocukların içine düşüp boğulmalarından korktukları için üzerine tel örgü gerdikleri kırmızı balıklı ve fiskiyeli havuzları vardı.

Cumartesi günleri bütün bu zenginliklerin sahipleri bir bahçe hortumuyla otomobillerine girerler veya çim biçme makinelerinin gürültüsünü sergilerlerdi. Ayrıca evlerinin arkasında, havaların iyi olduğu ve çitlerin hafif kırpıldığı günler kadınların televizyon izlerken ütü yaptıkları verandaları vardı. Bir yerde doğup hiçbir yerde büyümeyen köksüz ailelerdi. Reetveerdegem'e bağlılıkları yoktu, istemiyorlardı da; buraya yerleşmeleri, kentlerde giderek azalan ve pahalanan ancak burada henüz boş arazilerle alakalıydı sadece. Yeni komşularımız olarak bir kez olsun tanışmaya gelmezler, ne eğlencelerimize ne kafelerimize uğrarlardı. Panayırlarımıza uğramazlar, paralarını güvenli bir şekilde bankaya yatırır, fazla kısa bir gecede bir kerede içip bitirdiğimiz kafe fonuna yatırmazlardı bizim gibi. Biz geleneğe tamamen uygun bir sarhoşlukla top oynamaktan dönerken veya bizi aldatan kadınlarımızın kasıklarının tekmeleyip de korkuyla içeri kaçtığımızda veya mobilyaların bir kısmını sokağa fırlattığımızda şüpheli bakışlarıyla karşılaşırdık. Ancak bizimle ilgili bir televizyon dizisi yapılmış olsaydı zevkle izlerlerdi.

"Nedenmiş peki?"

"Ne nedenmiş?"

"Benimle birlikte görünmen neden yasak?"

"Baban deli de ondan. Bir psikiyatri kliniğinde kalıyor."

"Annem de orospunun teki, Franky. Bunu da anlatmadı mı baban? Annem orospu ve ben onun sokağa attığı bir piçim. Baban hikâyenin yarısını bile bilmiyormuş."

"Sizin düşük seviyeli insanlar olduğunuzu söyledi. Zayıf karakterli kimseler. Bir yığın sosyal güvenlik önlemleriyle hayatta tutuluyor olmasaydınız çoktan çürüyüp gidermiş sizin türünüz. Doğada hiç şansınız olmazmış, dengenin sağlanması uğruna daha güçlü türler tarafından yok edilirmişsiniz. Verhulst'lar içiyor, kavga ediyor, belediyenin parasıyla geçiniyorlarmış."

Verhulst'lar sömürücü ve parazitlermiş. Bana kızmamalısın, bunu iddia eden babam, ben değilim.”

Kızgın değildim. Onunla birlikte görünmemek umurumda bile değildi. Aslında benim sorunum değildi, Franky'nin sorunuydu. Sıkıcı biriydi. Yakından bakıldığında maymunlardan gelen biri için akılsız sayılmazdı kesinlikle ancak ilginç bir yanı da yoktu. Karakteri yoktu; ne iyi ne kötü karaktere sahipti. Yanılmıyorsam ona arada bir uğrayan tek kişi bendim. Hayatında hiçbir şey istediği gibi gitmeyecekti; bunu hemen görebiliyordum. Sosyal yönden raydan çıkacaktı, bilgisayarda veya benzer bir alanda uzmanlaşacak, yalnızlığın gerçek nimetlerini tanımadan eriyip gidecekti. Hatta bir süredir bu yolda ilerliyordu bence. Futboldan anlamazdı, bisiklet yarışının görkemi onu aşardı. Kaldırımında otururken yaşça büyük birkaç kız geçtiğinde sıradan bir kıçla birinci sınıf kıç arasındaki farkı bile göremezdi. Müzik ilgisini çekmezdi, okumazdı, sigaranın öldürdüğünü düşünürdü; bu çocuk ümitsiz vakaydı. Onu yaşama bağlayan tek şey, gayet tipik bir şekilde, koleksiyonuydu.

Konu üzerinde değişik araştırmalar yayınlanmış olabilir, koleksiyoncuların güç sahibi olmak istedikleri üzerine bir şeyler okuduğumu hayal meyal hatırlıyorum. Hayatlarına hâkim olmadıklarından, bunun yerini doldurmak için bir şeylerin –olabildiğince çok sayıda– koleksiyonunu yapan istikrarsız insanlardı. Ne koleksiyonu yaptıkları önemli değildi. Pul veya bira altlıkları, puro bantları veya askeri miğferler. Koleksiyonunu yaptıkları şeylerle herhangi bir duygusal bağlarının olmaması koleksiyoncuların en temel özelliği idi hatta. Örneğin Putrel Amcam, maden konu açıldı, kasık kılı koleksiyonu yapardı. Ancak Putrel Amcamın bir koleksiyoncu olduğunu iddia etmek fazla abartılı olur. Bunun için nesneyle olan kişisel bağı fazla güçlüydü. Yattığı kızlardan bir tutam kıl keser, onları bir albüme yapıştırır ve fethettiği kızın adıyla kılların kesim tari-

hini altına kaydederdi. Hepsi bundan ibaretti. Kasık kılı koleksiyonunu diğer kasık kılı koleksiyoncularıyla değiş tokuş etmek Putrel Amcanın aklının ucundan bile geçmezdi çünkü bunu yapsaydı koleksiyonuyla bir bağı kalmazdı. Bir hatıra avcısı, kendi av ödülllerinin kendini beğenmiş ve megaloman bir tasarımcısı diyebilirdiniz ona ama koleksiyoncu diyemeyiz. Zira Putrel Amcayı koleksiyoncu diye niteleyecek olsaydınız pul koleksiyoncularından da sadece kendilerine gönderilen mektupların zarflarına yapıştırılan pulların koleksiyonunu yapmalarını beklemeniz gerekirdi. Puro bantları koleksiyoncularıysa öyle bir durumda sadece kendi içtikleri puroların bantlarına sahip olmalıydılar. Bir nesneyle kişisel bir bağ oluşturmanız gerekseydi onun üzerinde yeterince güç elde edemezsiniz; her nesne takas edilebilir olmalıydı ve koleksiyoncular pazarında satacağınız çiftleriniz olmalıydı.

Franky, Märklin marka trenlerin koleksiyonunu yapıyordu. Hiç orijinal değildi ancak bir koleksiyoncuya özgü bir şeydi. Diğer koleksiyoncularla boy ölçüşebilmeliydi. Sayısız nesneler mevcuttu ancak bütün gerçek koleksiyonları hep aynı yüz küsur konuya indirgeyebilirdiniz. Çünkü bir yığın zavallının biriktirdiği şeyleri biriktirmek zorundaydınız. Eminim eğlenceli bir açıklama getirebilirler biyologlar bu konuya.

Franky'nin biriktirdiği tren modelleri on dokuzuncu yüzyılın kırklı yıllarından önceye ait lokomotifler ve vagonların replikalarıydı. Franky o trenlerle yolculuk etmemişti hiç, orijinal versiyonlarıyla demek istedim tabii; kendi ukala babası bile böyle bir vagonda yolculuk etmemişti muhtemelen. Ancak trenler temizdiler, tersini iddia ettiğimi söyleyemezsiniz. Duyduğuma göre bir servet değerindeymiş hepsi. Märklin trenleri koleksiyonu yapmak çok zor bir iş olmamalıydı, birkaç özel model dışında hepsini dükkânlarda veya Märklin firmasınca özel olarak organize edilen fuarlarda bulabiliyordunuz; en çok paraya sahip olan, en güzel koleksiyona sahip oluyordu. Üzerine

başka ne konuşulabilirdi ki? Bayağı, zevksiz, çocuksu, tipik bir maço davranıştıydı. Kasık kılı koleksiyonu daha demokratik bir hobiydi. Verhulst'lar demokrasiden yanaydılar, her zaman demokrasiden yana olmuşlardı.

Franky, villalarının bodrum katında kendi minyatür dünyasını kurmuştu. Onunla aramızdaki büyük fark buydu; ben, babam ve amcalarımla aynı odada uyuyordum, onun ise hobisiyle ilgileneneği bütün bir bodrum katı vardı.

Muazzam bir raylar ağı, yüksek kaliteli kalın tahtalara tutturulmuştu ve trenler büyük bir hızla tünellerden, köprülerden geçiyordu. Çalışan trafik lambaları ve otomatik bariyerleri, minik saatli istasyonları vardı. Kayalarla kaplı ve ağaç sınırlı dağları, mükemmel replika memeli mükemmel replika inekleri, karnalları, deniz trafiğine ve balıkçılığa açık gölleri vardı. Trenler hiç çarpışmazlardı. Şaka olsun diye bile. Böyle bir demir yolu ağına sahip olsaydım ben ne yapardım: trenlerin yaydan çıkmasını sağlar, birbirine toslatırdım, çaresiz figürler sevgilileriyle kusursuzca sahnelenmiş mizansenlerden sonra kendilerine trenin önüne atarlardı. Bu tür şeyler. Eğlenmek için. Franky öyle değildi. Franky, aslından daha kusursuz işleyen bu suni dünyanın hükümdarı ve başkumandanıydı. Her şey dakik işliyordu, en küçük takılma veya gecikme onu mutsuz eder, Märklin'in müşteri hizmetlerine öfkeli mektuplar yollamaya sevk ederdi. Dediğim gibi, onun hobisiydi, benim değil.

Her yeni vagon veya lokomotif geldiğinde benden gidip bakmam istenirdi – yalvarılırdı demek daha uygundu. Aşılması gereken tek sorun köpekleriydi, Harrar; çirkin bir yaratıktı, Tanrı öyle yaratmıştı, yapılacak bir şey yoktu. Dikkat etmem gereken iki köpek olmuştu. Henüz bulunamamış ve izime rastladığında boğazımı parçalayacak olan Palmier'in kancık köpeği, bir de Palmier'in dört ayaklısından çok daha iyi fiziksel kondisyona sahip ve benden doğal bir nefret duyan Harrar. Bir erkek

köpekti. Öyle eğitilmişti ki beni gördüğünde bana karşı susamış bir kaplan kesiliyordu. Ancak Harrar kocaman, yumuşak bir biftekle yatıştırıldıktan ve kulübesine döndükten sonra güvenli bir şekilde malikâneye girebiliyordum, sonra da Franky beni bodrum katına götürüyordu. Son derece memnun bir şekilde yeni lokomotifini gösterir, seri numarasının bütün özellikleri hakkında bilgi verirdi –bir kulağımdan girip diğer kulağımdan çıkardı ancak meraklıların boyun kırmasını taklit ederdim– bunu yaparken etrafta yaşayan en mutlu salaktı Franky. İşte bu sona erecekti; koleksiyonuna bakmaya gelecek kimse kalmamıştı. Benimle birlikte arkadaş çevresindeki fedakârlar ve sosyal görevliler stoku tamamen tükenmişti.

“Bana kızma. Babamın sözleri, inan bana. Bana sigara ve içki içmeyi öğretmenden korkuyor. Ve çalmayı. Kendi türüme bağlı kalmalıyım.”

“Sana kızmadım, Franky.” İçten içe sıkılmaya başlamıştım o kılıbıktan. “İnan bana, anlıyorum. Sen ve baban, iki farklı insan-sınız. Ancak bizi biraz olsun tanıyor musun bilmiyorum.”

“Anlamadım?”

“Verhulst’lardan bahsediyorum. Eğer baban Verhulst’ları çok iyi tanıdığını iddia ediyorsa bir Verhulst’un yalnız olmadığını da biliyordur.”

Bunu anlamamıştı, belki de gerçekten salaktı.

“İçtiğimiz su ayrı gitmez, biz birbirimizi kollarız. Bu konuda biraz dar kafalıyızdır, Franky. Anladın mı, Franky, dar kafalı ne demek? Şeref falan; duydun mu hiç? Yakında, Putrel Amcam suratını dağıttığında anlayacaksın. Bana kızmamalısın, Franky. Amcam işte. Gerçekten. Ben değilim, amcam. Babanın da hesabına bakılacak; babama deli dedi sonuçta. Bunun altında kalamayacağımızı anlamışsındır; adımızla dalga geçilmesini kabul edemeyiz. Şu finoya, Harrar’a da bir çözüm bulacağız elbet. İçkici Amcamızın halledeceği bir mesele daha çok bu köpek meselesi; eminim çok eğlenecektir.”

İçkici Amcamız o zamanlar karate ve vücut geliştirme sporu yapıyordu ve giderek daha çok yer kaplamaya başlamıştı. Çıplak elleriyle telefon rehberlerini parçalıyor, tuğlaları ikiye ayırıyor, özel vitaminli haplar yutuyordu. Kaslarını belirgin hale getirmek için elinde Old Shatterhand* kitaplarıyla saatlerce solar-yumun ışıkları altında yatıyordu. Çok geçmeden yarışmalara katılacak, hayvani dürtülerini son bir kez yaşamak isteyen kızların bekârlığa veda partilerindeki açık saçık gösterilerde kendini kiralayacak, utanmadan sıkı ve nar gibi bir et parçasını zevkle yiyecekti ve onun gibi bir amcamın olması da keyif vericiydi tabii. Biri bana elini uzattığında İçkici Amcamı bilgilendireceğimi söylemem yeterliydi. Franky'nin yüz ifadesi bunun anlamını idrak ettiğini gösteriyordu.

İnsanların hayatımızdan çıkması çok kötü bir şey değildi. Kısa bir süre önce, adres rehberimin dolu hale geldiği bir aşamaya gelmişti hayatım. Bir delikanlı olarak adres rehberleri dolu ve kaotik ajandalı insanlara duyduğum saygıyı hatırlıyorum. Yaşıyorlardı. Akıllarında tutabildiklerinden fazlasını yaşıyorlardı, arkadaş çevrelerini muhasebe sistemlerine göre düzene koymak ve organize etmek zorundaydılar. Yirmi beş yaşımdan önce bir ajanda satın aldığımı sanmıyorum; bir ajandaya sahip olduğumdaysa ona başvurmam gerekmemişti çünkü hafızam diğerleriyle ilişkimden daha kapsamlıydı. Giderek ajandamı olmayan şeylerin bir seyir defteri olarak görmeye başlamıştım ve bu büyük ölçüde hâlâ devam ediyor denebilir; sonradan ertele-necek, hatta son kertede iptal edilecek randevularla dolu olurdu – ki bunu nadiren arzu edilmeyen bir durum olarak görürdüm. Adres rehberi zorunluluğu ancak arkadaşlarım düzenli olarak ve az çok kaçınılmaz olarak burjuva olmaya başladıklarında ve telefon, faks ve hatta internet bağlantısı gibi şeylere sahip olma-

* Alman yazar Karl May'in western hikâyelerindeki başkarakteri. -ybn

ya başladıklarında icap etmişti. Benim gibi, rakamları aklında tutmakta zorlanan biri için altın çağlardı aslında çünkü artık en az iki telefona sahiptiler ve ayrıca o telefonları aynı anda meşgul olurdu ve uzun, sinir edici müzik ve sinyal sesinden sonra mesaj bırakmam istenirdi.

Ne var ki adres rehberim birden doluvermişti. Yeni, daha büyük bir defter almış, ilk iş olarak eski rehberdeki adresleri özenle yenisine geçirmeye karar vermiştim. İki adres rehberi bana kullanışsız gelirdi, önce yanlış rehberde bir adres veya telefon numarası arardım hep. Kendimi bilirdim. İşte o an bir saptamada bulunmuştum. Adres rehberleri bir zamanlar tanıdığımız kişilerle doluydu; kimilerini iyi, kimilerini ise fazla iyi tanırđık. En iyi arkadaşım birkaç yerde yazılı olurdu ancak bunun sebebi kendisiydi çünkü bir kadınla üç yıldan uzun süre edemezdi ve dolayısıyla o kadar sık taşınırdı ki tuhaf bir şekilde birden tekrar evlendiğinde ona altıncı el bir karavan hediye almıştık. Bu çapta bir tanıdık çevresiyle adres rehberiniz çabucak doluyordu gerçekten. Soy ismi Z harfiyle başlayan biriyle temasımı sürdürmem, bunu bir kayıp olarak görmem de söz konusu olmaz ancak Abrassart ile Ysewyn arasında yıllardır görmediğim ve muhtemelen bir daha göremeyeceğim bir dizi kişiler bulunuyordu ve bu beni rahatsız etmiyordu. İnsanların hayatımızdan çıkması kötü bir şey değildi ve bütün o isim ve adresleri aktarmayı hemen bırakmıştım.

Yeni rehberimden adresine sahip olduğum tek kişi Franky idi. Tuhaftı çünkü arkadaş listemin ilk baskısında yer almamıştı doğal olarak. Günün ilerleyen saatlerinde yeni adres rehberime aktaracağım adresin yazılı olduğu kartviziti bana uzattığında ilk tanışmamızdan ve de babasının ayaktakımından kişilerle bir daha görüşmesini yasakladığı günün üzerinden yirmi yıl kadar geçmişti.

Kazara denk gelmemiz, giderek artan bir başarı yakala-

yan hikâye festivalini görmeye gittiğim Chiny Köyü'nde gerçekleşmişti. Köy merkezinin tamamı bira çadırları ve kitap tezgâhlarıyla doluydu. (Panflütçüler eşliğinde) Şili laması yününden el çantaları ve moronca sloganlar baskılı tişörtlerin satıldığı tezgâhlar vardı. Biri, köşe başında yoğun ilgi altında çok kötü bir sesle ve besbelli uydurma bir hüznle bir Portekiz fadosu söylüyordu. Yerel sanatçılar garajlarını sanat galerilerine dönüştürmüşler, araba lastikleri ve motor yağı kutularının arasında artistik serpinti ve çizgilerle dolu tablolarını sergiliyorlardı. Aradaki zamanlarda ziyaretçiler samanlıklar veya okul sınıflarında, festivale Afrika veya Avustralya'dan özel olarak katılan profesyonel hikâye anlatıcılarını dinleyebiliyorlardı. Bana göre bir etkinlik değildi ve tam eve dönüp hayatımı daha başarılı bir şekilde koltukta sürdürmek için arabama doğru yürüyordum ki birden kalabalığın arasında Franky'yi fark ettim. Çirkin insanları birbirinden ayırt etmek, güzel insanları ayırt etmekten daha kolaydır; her ne kadar onu son kez gördüğümde henüz tüysüz bir piliç idiyse de kimse beni onun Franky'den başkası olduğuna ikna edemezdi. Aradan geçen zaman içinde bir koleksiyoncu olarak kaldığı belliydi; onu, içeriği biri için bir altın madeniyken, diğeri için bir çöp kutusu olan kasaları karıştırırken görmüştüm. Tezgâhtarlar, yoğun katılım sağlayan kitapseverlere kendinden geçmiş dergiler dışında yetmişli yıllara ait küçük, plastik Şirinler gibi antika koleksiyonları satıyorlardı. Avukatlık yapan Şirinler, hemşirelik yapan Şirinler, duvar ustası Şirinler, büyücü Şirin Baba, sörf yapan Şirinler, elektro gitar çalan Şirinler – bir zamanlar bir sürme peynir markası, ürününün yanında bunları ücretsiz olarak veriyordu. Her insan için bir şirin olmalı, diye düşünülmüş olmalıydı yetmişli yıllarda; otuz yıl sonraysa o saçmalıklar biriktirilmeye başlanmıştı. Parasını neye harcayacağını bilemeyen ziyaretçiler Şirinler dışında Afacan ve Walt Disney çizgi romanlarından figürler, içlerindeki çocuğu öldürmemiş ziyaretçilerse diğer incik boncuklardan satın ala-

biliyordular. Merakın birçok ıstırabın kayağı olduğu bilinen bir gerçektir ancak bunu her zaman dikkate almak gerekmiyordu; arayışı Franky'yi nereye götürecektir diye merak ettiğimden tezgâha gidip kasaları –muhtemelen mikrop yuvasına dönmüşlerdi ancak olsundu– kurcalamaya başladım.

“Bu ne kadar?” diye sordum satıcıya, bir Şirin'i havaya kaldırarak. Kırmızı burunlu ve elinde büyük Alman bira bardaklı, neşeli bir Şirin'di.

“Dört avro!”

“Dört avro mu? Gazsız Alman birası içen bir Şirin için mi?”

“Nadir bir parça, beyefendi,” dedi.

“Ama Tayvan'da üretilmiş. Ayak tabanında yazıyor. *Made in Taiwan*. Muhtemelen çocuk işçiliği söz konusu.”

“Dört avro, beyefendi, fiyatı bu.”

Şimdi masamda duran Şirin'i satın aldım ancak bir koleksiyon başlangıcıydı demek abartılı olurdu.

Ancak çıkardığım şamatayla Franky'nin dikkatini çekmeyi başarmıştım.

“Sen... şey değil misin?”

“Vay, Franky. Baban benimle konuşmana izin veriyor mu artık?” dedim. Suratındaki tedirgin gülümsemeden o yaratığın bir hafızaya sahip olduğunu fark edebiliyordum. Sorumu dikkate almadı –onun durumunda en çok tavsiye edilebilecek nezaket-sizlikti bu– ve tam kendimi uzun zamandır görüşmediğimizi söylemesine hazırlamaya başlamıştım ki, “Vay canına, konuşmayalı uzun zaman oldu, dostum,” dedi.

Uzun zamandan ne anladığınıza bağlıydı. Hiç geçmek bilmeyen günlerim olmuştu; saat ibrelerinin, küçük ölümelerini erteleyen iki oyunbaz sevgili gibi sadistçe bir yavaşlıkla kendi etraflarında döndüğünü görmüştüm ancak Franky ile son görüşmemizden bu yana geçen yirmi yıl bir iç çekiş kadar kısa geçmişti. Bu tutumum kabalığımı, rövanş duyguları olan, affetmeyi beceremeyen, kısa da olsa geçmişte bana savaş açan her-

kese öfke duyan biri olduğumu tekrar hatırlatmıştı bana. Bir karakter özelliği idi, beğenmediğim ancak beni kızdıran herkesi Franky'nin de bulunduğu listeye kazırdım. "Vay canına, konuşmayalı uzun zaman oldu, dostum," dedi ve onun topyekün yıkımından aşağısının beni memnun edemeyeceğini hissettim tekrar. Farz edelim o listeye girişsem, açık hesabımız olan herkesin hesabını görsem ve Franky ile başlasam bu işe? Babam ve amcalarıma olan hesabını ben de görebilirdim; o gurur duygusuna sahiptim hâlâ. Onlara düşük seviyeli demişti, babama deli demişti; buna izin veremezdim. Veya onu herkesin ortasında aşağılasam? Ancak burada kazaen ima ettiğim karakterimden her zaman hoşnut olmadığım, birlikte bir şeyler içmeyi önerdim hemen. Benim bahtsızlığım da bu; sık sık canımın hiç istemediği şeyleri öneririm; bir şeyler içip kaçınılmaz olarak geçmiş olan ve bazı şeyleri düzeltmek için geri dönmemiz olası olmayan yıllar hakkında laflamayı önerdiğimde insanlar bunu nadiren hissediyorlar. Bir şeyler içmeyi önermek, hissettirmeden insanlardan kurtulmak için kullandığım beceriksiz bir yöntemim benim. Sonuç olarak Franky ile bir bira çadırında bir masaya geçmiştik.

"Hâlâ koleksiyoncusun anlaşılan."

"Huylu huyundan vazgeçmez," dedi.

"Neler biriktiriyorsun?" diye sordum çünkü böyle gelişir konuşmalar; biri koleksiyoncu olduğun söyler ve bilinçli olarak ne biriktirdiğini söylemez ki diğeri ne koleksiyonu yaptığını sorsun.

"Şimdilerde Judaica koleksiyonu yapıyorum."

"Judaica mı?"

"Judaica," diye tekrarladı. "Yahudilikle ilgili eşyalar. "Takke-ler, şamdanlar, bilinen şeyler."

Bilinen şeylerdi tabii. O kelimeyi ağzından duymak şaşırtmıştı beni sadece. Judaica, nereden buluyordu böyle bir kelimeyi? Franky'den sonra koleksiyon yapan insanlarla tanışmıştım

elbette, cam baykuş koleksiyoncuları gibi; böyle bir şeye başlama fikri nereden gelir merak etmiştim hep. Bir gün camdan bir baykuş hediye vermişlerdi de çok etkilenip birden bin adet cam baykuşa sahip olmak mı istemişti? Bazen yanlışlıkla fazladan bir dolap alıp onu doldurmak mı istiyorlardı? Veya bir gün uyanıp birden şöyle mi diyorlardı: Bugünden itibaren Yahudi eşyaları biriktireceğim?

“Bir koleksiyonu sınırlaman gerekiyor tabii,” diye ekledi sohbet konusunun kapanmamış olduğunu varsayarak. “Koleksiyonunu sınırlandırarak daha etkili, daha güç hale getiriyorsun. Judaica paydasına giren her şeyi biriktirmeye başlayabilirsin tabii; takkeler, şamdanlar, Tevrat’ın eski baskıları, koşer yemek kitabı, tümünü birden ancak bu keyif verici olmazdı, eşya avcılığı olmazdı.”

“Haaa,” dedim, panik içinde sohbetimizi tırnaklarımı yiyip bitirmeden tamamlayacak kadar tütünümün olmadığını tespit ederek. “Takkelerle sınırlıyorsun koleksiyonunu o zaman?”

“Hayır,” diye sürdürdü vasat ortaokul sözlüsünü. “Yahudi figürleri koleksiyonu yapıyorum, küçük figürler daha doğrusu.”

“Var yani bunlar?” diye sordum ilgimi çekiyormuşçasına. Bir psikolog olmayı düşünmeyerek hata etmişim.

“Evet evet, varlar. Çok arayacaksın sadece.”

“Ben Şirinler koleksiyonu yapıyorum,” diye girdim sohbe-te. “Bilirsin, çocukluğumuzdan kalma şu dandik cüceler. Toplam 1483 Şirin’im var, bununla birlikte toplam 1484 aslında. Nostaljiden sanırım, insanlar nostaljiden tuhaf işlere girişebiliyorlar. Gençlik yıllarında nefret ettikleri şarkıları duyunca birden büyük bir coşkuyla dans etmeye başlayan arkadaşlarım var. Bense Şirinler koleksiyonu yapıyorum. Ne kadar Şirin üretmişler zamanında inanamazsın. Neredeyse her insan tipi için bir Şirin eşdeğeri üretilmiş. Doğrusunu söylemem gerekirse bir gün Şirinler fenomeni üzerine bilimsel bir eser yazmayı düşünüyorum, gerçekten. Kadının erkek hâkimiyetinden kurtulması

üzerine örneğin veya birden herkese erişilebilir hale gelen teknoloji üzerine; hepsi var Şirinler'de. İyice düşünecek olursan. Sahi, bana bir şeyi hatırlattın, Franky; duvarcı, Kızılderili, hemşire, şarkıcı, kıllı Şirinler vesaire var. Ancak şimdi birden bir şey geldi aklıma; tek bir Yahudi Şirin bilmiyorum. Var mıdır sence? Yahudi Şirin? Külâhının altından sarkan lüleleri olan bir Şirin düşün. Zenci Şirinler'in olduğunu biliyorum, bende üç tanesi var. Ama Yahudi Şirinler var mıdır bilmiyorum."

Hayır, bilmiyordu. Şirinler onun alanı değildi.

"Bin beş yüzüncü Şirin'e ulaştığımda bir parti vereceğim."

Abartıyordum, farkındaydım, hatta böyle ateşli bir şekilde Şirinler hakkında atıp tutmam şok etmişti kendimi. Böyle bir şeyin ihtimal dahilinde olması. Üstüne üstlük onu buna inandıracaktım neredeyse. Bitmek bilmeyen zırvalamamla elde ettiğim tek şey, Franky'nin koleksiyonculuk konusundan sıkılıp konuyu değiştirmek istemesi olmuştu.

"Seninle burada karşılaşmış olmam büyük bir tesadüf aslında. Bir hafta önce aklıma gelmiştin, Reetveerdegem mezarlığında, babanın mezarının yanından geçip böyle bir adam da geçti bu dünyadan, oğlu nerededir diye düşünürken."

109

Sohbetten hoşlanmamamın bir sebebi de buydu, bir an Şirinler'i, birkaç saniye sonraysa babanızın mezar taşını konuşabiliyordunuz.

Babamın mezarını kimi zaman otomobilimden selamlıyordum. Reetveerdegem mezarlığı deniz kenarına gitmek için kullandığım bir yolun kenarında bulunduğundan direksiyon başından kemikliğinin duvarlarını görebiliyordum. Aptalca bulsam da kısaca boyun kırıyorum ve sessizce selamlıyorum. Babacığım, ben geldim yine, trafik yoğun, oraya buraya gidiyorum ve sevimli kız arkadaşım yine yanımda, onu hiç görmemiş olduğun için üzgünüm, güzel bir kız. Böyle şeyler. Böylece babamı düşünmeden denizi göremez olmuşum. Bir zamanlar

zor bir gece boyunca iskeleden seyrettiği denizi, aynı denizi, ölümünü (artık bayatlamış bir haber) düşünerek, intihar edeceği yerin seyretmekte olduğu deniz olup olmayacağı konusunda tereddüt ederek. Ancak babam tam bir yüzücüydü, sırtüstü uzanıp rahat bir halde Kuzey Denizi'nde sürüklenbildiği yıllar boyunca bundan mutluluk duymuştu; o gece suda boğulmayı –şüphesiz korkunç bir ölüm olurdu– seçmiş olsaydı denize ihanet etmiş olacaktı. Bu yüzden ertesi sabah akciğerlerine deniz yosunu girmeden, sırtına midye oturmadan trenle eve dönmüş ve son bir dokunuşla kahvaltı masamıza “Yapamadım” yazmıştı. Deniz, ona layık gördüğüm bir mezardı aslında, bir içicinin karaya gömülmesi doğru değildi ve onun tanıdık gülüşü akıl almaz bir sessizlikle ölüm maskesinde son bulduğunda küllerini Şükür Duası çalan bir sis düdüğü eşliğinde engin denize savurmadığımıza çok üzgünüm. Artık fark etmese de orada, Reetveerdegem'in rüzgâr alan bir çukurunda yatıyordu. Eski Yunan gelenekleri gereği ölüleri rahatlatmak için zaman zaman bir şişe şarap dökebileceğimiz dipsiz bir amforası bile yoktu ayağının dibinde. Yakında Reetveerdegem Belediyesi'nden babamın kabrinin kira süresinin dolduğunu belirten, kira süresini uzatmayı arzu edip etmediğimi soran, uzatmak istemem durumunda doğru meblağı doğru hesap numarasına yatırmam gerektiğini söyleyen absürd bir mektup alacaktım yine. Onu rahat bırakmıyorlardı. Eskiden, bir dizi kefalet ve icra memurundan sonra bizi sokağa atıp ninemizin evine geçmeye mecbur eden harap barakalarımızın sahipleriydi onu rahat bırakmayan. Bir gün borcunu ödemediği için kendi mezarından da atılacaktı.

“Reetveerdegem'e uğruyor musun hiç?” diye sordu Franky.

Çetele tutuyor değildim ancak beş yılda bir uğruyor olmalıydım babamın kabrinin bulunduğu kasabaya. Ziyaretlerim, bildiğim veya bilebildiğim kadarıyla bir vesileye dayanmıyordu; birden zuhur ediyordu mezara gitme mecburiyetinin getirdiği o yararsız duygu. Sonra orada duruyorum, evde koltuğumda

otururken hissettiğim aynı uzaklık duygusuyla ancak olsundu, oradaydım sonuçta ve o da oradaydı bir şekilde. Böyle kandırıyordum kendimi o anlar, yoksa bir anlamı olmuyordu. Orada ne kadar beklediğimi bilmiyorum, yoğun bir yağmurda sadakatle yas tuttuğumu sanmıyorum ancak yağmur çiselerken veya serpiştirirken orada bulunmuş olmam istatistiksel açıdan olası. Hep sigara yakarım mezarının başında ve mezardaki izmaritlerin sayısına bakılırsa bunu yapan tek kişi ben değilim. Boş şişelerin neredeyse hiç bulunmaması şaşırtıcı, orada sarhoş olmayı hiç düşünmemiş olup, babamın bir bar taburesinde yarı sızmış birine hikâyelerinden birini tekrar anlatırken oturuşunu hatıramda canlandırdığım bir barlar *via dolorosa'sı** çizmek için mezarlıktan ayrılmayı bekliyor olmam da şaşırtıcı. Ancak o sigarayı yakıyorum. Bununla başlıyorum. Nitrosamin, formaldehit, nikotin ve benzenden oluşan bir ritüel, tahrip edici bir dua. Sonra her ziyaretimde biraz daha genişleyen ve bu tür yerlerde eşlerini kirli mezar taşları altında çürümeye bırakanların hâlâ kötü eşler olduğuna inanıldığından, her seferinde elinde kova ve süngerle sevgili eşinin mezar taşını temizleyen bir kadının bulunduğu mezarlığı seyrediyorum. O kadınların, elleri ve dizlerinin üzerinde temizlik yapan pasaklı kadınların süngerlerinin üzerinden bakıp, 'Vay canına, küçük Verhulst değil mi o, babasını görmeye gelmiş,' deyişlerini duyar gibi oluyorum. Onlara el ettiğimde kendilerini suçüstü yakalanmış gibi hissedip daha da kuvvetli bir şekilde parlatıyorlar mermer taşları. Ertesi gün fısıltım dolaşıyor kasabada; beni görmüşler, küçük Verhulst tekrar Reetveerdegem'de görünmüş, öğleyin Deli Pie'nin mezarı başında sigara içerken, akşamsa donuk gözlerle Halk Kafe'nin barında. Ancak babamla yalnız kaldığımdan emin olduktan sonra, ki bu koşullar altında kendimle baş başa olduğum an anlamına

* (Lat.) İsa Peygamber'in çarpmıha gerilmeden önce yürümek zorunda bırakıldığı yol, Çile Yolu. -*yhn*

geliyor, yüksek sesle konuşmaya başlıyorum. “Babacığım, kalkma vakti geldi.” Çünkü etkisinin beni hayal kırıklığına uğratmayacağını bildiğim tek cümle bu; ayakucunda birçok kez ifade ettiğim cümle. Kalkma vakti gelirdi ve buna rağmen, körkütük bir halde –o zamanlar henüz kendi yatağından– kalkmazdı. Hiç hayal kırıklığına uğramazdım Reetveerdegem Mezarlığı’nı terk ederken, işine geç giderse bu onun suçu olurdu, onu kaldırmaya çalıştım ancak yine kalkmak istemedi, ne hali varsa görsün. Böylece bir beş yıl daha idare ederdim.

Neyse, konuyu dağıtmayalım, “Arada bir,” diye yanıtladım Franky’nin sorusunu.

Nadiren ziyaret ettiğim Reetveerdegem’de –Hayırsız Evlat, Hayırlı Evlat, Evlat en azından– en geç üçüncüsünde amcalarımla, öngörülebilir bir haldelerken, sanki isimleri bir ihlalinin kanıyla bar taburesine yazılmışçasına kimsenin kapmaya cesaret edemediği sabit yerlerinde otururken karşılaşacağım bilinciyle bardan bara uğrardım. Sonra Putrel Amcanın üç yarı dolu bardağının arkasından bir demet çiçek gibi parlayan gözlerle, o an içkisiz bile az pişmiş yumurtanın ıslaklığına sahip gözleriyle bana bakışından keyif alırdım. Herman Amca da birçok kadının merhametini uyandırdığı o gözlere sahip olurdu berbat bir halde eve döndüğünde. Putrel Amca her zaman olduğu gibi bana “küçük kardeşim” derdi –beni en çok mutlu eden şey, o pis domuzun bana küçük kardeşim demesiydi– ve öpüşmeyi pek bilmesek de birbirimize sarılıp öpüşürdük. Sonra da içilirdi doğal olarak. İlk beş bira hemen gırtlaklardan akıtılırdı. Amber renkli sıvıdan çakırkeyif olan ilk kişi, konusu benim tarafımdan açılan ölen abisinin beklenmedik hatırasıyla duygusallaşan Herman Amca olurdu hep ve sesini yükseltip barda bulunan fosillere seslenirdi: “Beyler, onu hatırladınız mı?” Sonra da riske girmeyip yanıtını kendi verirdi: “Bizim Dimmetrie, bizim Pie’nin oğlu.” Eskiler şaşkınlıklarını belli ederler, giderek zayıflayan hafızalarında tararlar ve en fazla çocukluk

yüzüme dair bir hatıra çakardı belleklerinde. “Dimmetriecik, evet evet, tanıyorum onu. Çocukluğunda burada bilardo masasının üzerinde uyurken hatırlıyorum. Babasıyla orospulara gitmiştim. Çok eğlenmiştik babasıyla, onun gibisi yoktur. Vay Pie vay, ne zamandır aşağıda yatıyor?” Gençler aldırış etmezler, bir yabancının –onlar için yabancıydım– ani ziyareti langırta odakladıkları konsantrasyonlarını dağıtmazdı; bir başkasının sadece varlığıyla ilgi görmesi canlarını sıkardı. Onlara fon müziği olarak Roberta Flack’ın eski plakların cızırtılı sesiyle inleyen ‘Sad young men are growing’ şarkısını düşünürdüm. Müzik kutusundan, biri yanlış bir rakam girdiği için, tesadüfen çalıyordu şarkı. Yeni kuşaklar onlardı artık ve kaderime bu kez benim bir oyun oynadığımın farkına varırdım birden çünkü bu kez langırtın camına bira bardağını koyan ben değildim. Gençler benim yerimi almışlardı; umarım farkına varmazlardı hiç. Domuzlar yaşlanıyordu; amcalarım giderek daha az bira içme yarışına davet ediliyorlardı. Sonucu saygınlığınız için felaket olabilecek ve puanlamanın kasabada mevcut kızların erkekler arasında dağılımını belirlediği bilek güreşi gibi iddialarda ciddi bir rakip olarak görülüyorlardı artık.

Arada bir döndüğüm Reetveerdegem buydu ancak Franky’nin kasabayı tanıyor olmasına ihtimal vermiyordum, her ne kadar hâlâ orada yaşıyor ve gölgeler, kaybedenler, hammamböcekleri gibi sokaklarda gezinen amcalarımı benden çok görüyor olsa da. Mutsuzların daha gerçekçi bir dünya görüşleri vardır; amcalarıma olan sevgim büyük ve anlaşılmaz ancak sevginin anlaşılır olduğunu kimse iddia edemezdi. Franky sözlerini özenle tartarak konuşması gerektiğini hissetmiş olmalıydı; konuşma boyunca amcalarımdan tek bir söz bile etmedi ve hiç tanımadığım, hatta var olmayan bir Reetveerdegem hakkında konuştu. Franky aldığı diplomadan bahsetti, yaptığı işten, eşinden, eşinin varlık nedeni olan çocuklarından, muhtemelen televizyonun etrafında kurulu evinden. Biliyorum, uzun bir

zaman sonra tekrar görüşen insanların birbiriyle paylaştıkları şeyler bunlar, varoluşun özünü oluşturan konular, iki eski tanışın arasındaki coşkulu sohbeti belirleyen konular. Gel gör ki... varoluşun özü beni çok sıkabiliyor. Artık kalksam iyi olurdu. Beni gördüğüne çok sevinmişti şüphesiz ve daha sonra yeni adres rehberime geçireceğim kartvizitini vermişti. Daha da sonra adresini, ismi T harfiyle başlayan bütün insanların bilgileriyle birlikte rehberimden yırtıp atacaktım. Tienpont'un T'si, Franky Tienpont. Aptallıklar yapılmak için vardı; ona telefon numaramı da vermiştim.

Telefondaki sesi de çirkindi. Gereksiz görüşmemizden üç ay sonraydı; beni arayıp evlerine uğramak isteyip istemeyeceğimi sormuştu. İstemiyordum. "Ne zaman?" diye sordum. "Sana ne zaman uygun olursa," dedi. Uygun değildi, hiç uygun olmayacaktı. Aynı haftanın pazar günü evlerinde, koltuklarında otururken bulmuştum kendimi; bu daveti Reetveerdegem'e uğramak için bir bahane olarak kullandığıma dair kendimi kandırarak, bazen hissettiğim geçmiş şeylerin büyük özlemini kamufle ederek; oysa bu bir yalandan, ruhumdaki yaşlılığın bir belirtesinden ibaretti.

Franky'nin evi hayalimde canlandırdığım gibiydi. Evde yalnızdı ve bir süre daha yalnız kalacağı izlenimini edinmiştim. Chiny'de çocuklarından bahsetmiş olsa da son birkaç gün içinde çocuklarının uğradığına dair bir şey fark etmemiştim. Ev hayvanlarını kokladığınız gibi çocukların varlığını da koklayabiliyordunuz. Ayrıca hiçbir duvarda veya dolapta fotoğrafına rastlamadığım eşinin onu terk ettiğini ve çocuklarını da yanında götürdüğüne inanmam için bütün sebepler mevcuttu. Franky'nin zevksiz deri koltuğunda oturdukça şüphelerimde ne kadar haklı olduğumu anlamaya başlamıştım; çocuk terk edilmişti; eşi başkasına varmıştı, beş yıl evlilikten sonra ilk kez aşkı tatmıştı ve kal-

binin sesini dinleme cesaretini göstermişti. Eşi ve çocuklarıyla ilgilenerek ve geçimlerini sağlayarak uzun zaman yalnızlığını susturan Franky ise ne kadar yalnız olduğunu fark etmiş ve bir zamanlar tanıdığı az sayıda bütün arkadaşlarına başvurmuş olmalıydı. Eşi ve çocuklarını sormadım, işaretler ortadaydı, görebiliyordum. Yalnız yalnızlar, dum dum dum, dumdi duva.

“Ee, n’aber?” diye sordum.

“Nasıl yani?”

“Beni neden davet ettin? Bunun bir nedeni olmalı. En azından buna bir nedeni olan insanlar var ve sen de onlardan birisin gibi geliyor bana.”

“Ha, özel bir nedeni yok. Seni tekrar görmek güzeldi, sonra düşündüm: Neden kaybedilen zamanı telafi etmeyelim ki?”

‘Güzeldi’ kelimesine dikkat.

“Peki,” dedim.

Salon masasındaki kâse dolusu cipse dokunulmayacaktı. Beni sürükleyecek bir sohbet konusu bulmak için çırpınması keyif vericiydi. Yüzü, oğluna Verhulst’larla görüşmesini yasaklayan babasınıninkine benzemeye başlamıştı. Franky bir süre laklak etti, hangi gereksiz konuları açtığını unuttum, onu kendi haline bıraktım, o sırada da hatırladığım ancak yerine koyamadığım uğultulu bir sestten rahatsız olmaya başlamıştım. Yerden ısıtma sistemi miydi? Hayalet evin tuğlalarının arasından ısı pompalayan bir sıcak su kazanının motoru muydu?

“Eşim beni terketti,” dedi Franky birdenbire, zırvalayacak başka bir şey bulamadığı için olacak.

“Biliyorum,” dedim kayıtsızca, biraz da keyiflenerek.

“Nasıl yani, biliyorum? Nasıl biliyorsun ki?”

“Biliyorum. Önemli olan bu.”

“Amcaların mı söyledi yoksa?”

Amcalarım bir salağın eşi tarafından terk edildiğini neden söylesinlerdi ki, Franky gibi birinin ailesi hayatta onların ilgi alanına giremezdi.

“Sana bir şey söylemeliyim,” diye başladı.

Uğultu sinirime dokunuyordu.

“Eşim bir başkasıyla si...”

“...kişti? Olur böyle şeyler, Franky, ben iyi bir akıl hocası değilim bu konuda.”

“İçkici Amcanla yattı.”

Vay vay vay, harika bir hikâye. Franky’nin eşi bir Verhulst’la sikişmiş demek. Amcalarım adaletin gerçek hamileriymiş meğer.

“Aile olduk desene,” diye takıldım.

Bir içki doldurdu kendine. Dallas’tan bir sahne.

“Gitti. Eşim gitti. Bana anlattığında ona vurdum, biliyorum yanıştı ama bir anda oluverdi işte, yüzünün tam ortasına, çocukların gözlerinin önünde, sonra da gitti. Neredeyse dört hafta olacak, hâlâ aramadı. Çocukları yanında götürdü; beni özlüyorlar mı bilmiyorum bile. Karım hâlâ İçkici Amcanın yanında mı, biliyor musun?”

“Beni ilgilendiren bir mesele değil, Franky, senin meselen, buna karışamam.”

“Anlamıyorum. Eşimle İçkici Amcan?”

“Neresini anlamıyorsun, Franky? Eşinin korkunç bir Verhulst’un yanında kendini iyi hissediyor olmasını mı anlamıyorsun, Kerkveldeweg’de oturan sarhoşlar takımına âşık olmasını mı, yoksa seni diplomasız salağın biri için, dirseklerini görgüsüzce masaya dayayarak yemek yiyen biri için terk etmesini mi? Bunu mu anlamıyorsun, Franky?”

Konuyu nereye götürmek istediğimi anlamış gibiydi, sustu.

“Beni bunun için mi çağırdın buraya?”

Başıyla onayladı. Benzin giderlerimi bildirmem gerekiyordu belki de.

“Dürüst olmam gerekirse, Franky, başına gelen harika bir şey. İnançlı olası geliyor insanın neredeyse. O kadar isabetli ki bu öfke, reji mükemmel. Hak ediyorsun.”

“İçkici Amcan eşimden on yaş büyük.”

“Beni ilgilendirmiyor, Franky, gerçekten, senin sorunun, hiç umurumda değil. O yüzden sussan iyi edersin.”

“Ama en azından karım hâlâ İçkici Amcanın yanında mı, onu söylesen? Başka bir şey istemiyorum. Çaresizim.”

“Son kez söylüyorum, Franky, odun kafana iyice sok: Kendi meseleni kendin hallet.”

O kadar kararlı bir izlenim vermiş olmalıydım ki sonunda ağzını kapatabilmiş ve sadece terk edilen erkeklerin yapabileceği şekilde zavalılıca dalmıştı gözleri. Bir erkeğin koltukta bacakları açık, dirsekleri dizkapaklarına dayalı bir şekilde alınını elleriyle destekleyişine kaç kez şahit olmuşum? Gözleri nemliydi, duygularına hâkim olmaya çalışıyordu ancak bunda başarılı olamayacağını biliyordum. Çok geçmeden gözyaşları iz bırakacaktı yanaklarında, sonra da ağlamaya başlayacaktı, hüngür hüngür, hem de beş dakika boyunca, ta ki saçmalıklarından dolayı özür dileyip lavaboda yüzünü yıkayana dek. Hayatı mahvolmuştu, kurduğu her şey yerle bir olmuştu. Her gün olan bir şeydi, kader her gün başka bir yerde patlak veriyordu ancak çoğu kez bu hoş andan daha kör gibiydi. Orada, koltuğunda oturmuş ağlayışını, kas spazmlarının girişini ve kadınlarca isteriye atfedilecek salakça hareketler yapışını seyrediyordum. Kendi haline bıraktım; kendi Amerikan filmimin anahtar sahnesiydi o. Sonunda sürekli burnunu çekişi başını ağrıtabilecek ve kendiliğinden bırakacaktı.

“Franky, salonundaki sinir edici sesin ne olduğunu söyleyebilir, sonra da kapatabilir misin?”

Gözyaşlarını üzerinde Bambi resimleri olan, çocuklarına ait bir mendille sildi. “Ne dedin?”

“Evindeki bir türlü kesilmeyen şu iğrenç sesi kapatabilir misin? Belki de o sestten kurtulmak için terk etmiştir eşin seni?”

“Hangi sesi?”

“Hangi sesi mi? Şu *fırrr fırrr* sesi. Taklit etmem mi gerekiyor? Sen duymuyor musun?”

“Ha, onlar mı? Onlar trenlerim.”

“Trenlerin mi? Bir zamanlar oynadığın trenler mi? Hâlâ koleksiyonunu yapıyor musun?”

İnsan bu kadar basit bir varlıktı; Tanrı ve eşi tarafından terk edilmiş bir şekilde koltuğunda titreyip, ağlayıp dururken birden, çocukluğundan kalma trenlerden dolayı tekrar ilgi görmeyi zevkini tatmış, bahtsızlığını unutmuştu.

“Trenlerimi durmadan çalıştırırım. Bodrumda tam kurulumlu bir demiryolu ağı inşa ettim, eskiden olduğu gibi ama şimdi daha geniş bir ağ kurdum ve trenlerimi bunun üzerinden geçiriyorum. Koleksiyonumu görmek ister misin?”

Tabii ki koleksiyonunu görmek istemiyordum, eve dönmek istiyordum.

“Eğer bu seni mutlu edecekse gece gündüz durmadan çalışan tren koleksiyonunu görmek isterim tabii, Franky.”

“Şok olacaksın. Koleksiyonum son kez gördüğünden tamamen farklı şimdi. Ama önce bir yüzümü yıkayacağım.”

Banyoda karı gözyaşlarından kurtulup soğuk suyla yüzünü tekrar canlandırırken bir sigara yaktım. Besbelli ki sigara içmenin yasak olduğu evlerden biriydi burası; bazı evlerin sürekli kutsal temizlik ürünleri kokması gerekiyordu ve bir kül tablası göremediğimden sigaramın külünü bir çiçek saksısına tıkladım. Çiçekler yakında solacaklardı nasılsa; tek bir kişi için hayatta kalmaları beklenemezdi sonuçta. Sigaramı tüttürerek evde dolaşmaya başladım, CD rafının kıt içeriğini, İkinci Dünya Savaşı'na odaklanan, hastalıklı bir şekilde tematik olarak düzenlenmiş kitaplığını inceledim, salon masasındaki Märklin tren kataloglarını karıştırdım, sigaramı başparmak ve işaretparmağımla, yüksek bir kavis çizerek tavağın üzerinden aşağı fırlattım.

“Özür dilerim,” diyerek döndü banyodan. “Bir an hâkim olamadım kendime, çocuk gibi ağladım. Zavallı biri olduğumu düşünüyorsunuzdur.”

Bu konuda hak verdim ona.

“Sorabilir miyim? Burada sigara mı içildi?”

“Koltukaltlarım, Franky, endişelenme. Verhulst’lar hep aynı dertten mustarıptır, babana sor, o bilir. Veya eşine.”

Koca bebeğin peşinden bodruma inip koleksiyonunu inceledim. Saymadım ancak çoktular, her gün, çalışma günü tatil günü demeden, gece gündüz, dere tepe demeden sürekli dolaşıp duruyorlardı. Şimdi de bir kez olsun toslamıyorlardı birbirlerine; bir matematik dehası olmalıydı bu kadar fazla sayıda trenin bodrumda kaza yapmadan dolaşabilmesi için bir çizelge oluşturan kişi. Sahnelenmiş manzara çocukluk günlerinde olduğundan daha da gerçekçiydi. Koleksiyonunu yapmaya başladığı küçük Yahudi figürlerse yük vagonlarına istiflenmişlerdi.

İYİLEŞEN ADAM

Tombullaşmıştı. Önce makasının ayarını kaçırان birinin eseri olan saç tıraşından kaynaklandığını sanmıştık ancak etraflıca bir teftiştan sonra babamın gerçekten kilo almış olmasını –tahminimizce on kilo– hiçbir optik yanılsamaya bağlayamayacağımızı anlamıştık. Uzun süre beklenilen dönüşü öncesindeki sabah, satın alabildiği en iyi şampuanla saçını yıkamıştı; Mağribi bıyığını mağrurca ve özenle kesmeyi, harika kıvrıcıklarını bryantinle sakın denizdeki yumuşak dalgalar gibi şekillendirmeyi başarmıştı. Kabul etmeliydik; yakışıklı bir erkekti, en yakışıklı-mızdı ve bunun farkındaydı. Bunu yansıtmakta da hiç zorlanmıyordu. Rosie Halam harika, muhtemelen de ucuz olmayan bir eşofman vermişti; ona çok yakışan gök mavisi bir forma. Onu da giymişti, minnetten, takımdan ne kadar çok hoşlandığını göstermek için. Özgüven yayıyordu etrafına; aklımız varsa bu havayı solumalıydık.

Şeritler ve balonlar asmamıştık, buzdolabında pasta yoktu ve bir şişe şampanya çok uygunsuz olurdu. Ancak kendini bırakabileceği ve onu sıkıca saracağımız kollarımız vardı. Babamdı o ve onunla gurur duyuyordum, ona hayrandım, ona tapıyordum. Sadece en yakışıklı-mız değil, bugüne kadar gördüğüm en yakışıklı adamdı, tebdil gezen bir Tanrı'ydı. Bağımlılıktan kurtul-

ma kliniğindeki ilk üç ayını geride bırakmıştı, dayanmıştı, eve varınca oturup uzun uzun yaşadıklarını anlatacak. Şimdi ilk ciddi sınavı onu bekliyordu; içine atıldığı gerçeklikte iki gün bir geceyi içkisiz atlatacak. Özgürlük. Hep bu günü beklemişti. İki gün izinden ölesiye korkan sabıkalılar gibi değildi. Klinikte kalmak için yalvarırlardı ve kliniğin katı yönetmeliğine zincir- lenmiş olarak kalmak için zavallı kırk sekiz saatlik özgürlükle- rini herkese satmaya hazırlardı. Babam onlardan değildi; bizi tekrar görmekten mutluydu.

Kirli çamaşır dolu çantasını yere bıraktı. Çoraplarını, kü- lotlarını, tişörtlerini. Ninemiz onları yıkamak zorunda değildi; kliniğin, hastaların çamaşırlarını bir makineye atacakları sade bir çamaşırhanesi vardı ancak ninem cesur oğluna bir şeyler ya- pabilmenin mutluluğuyla çantayı kaptı. Ninemiz böyle biriydi. Sanki babamın pisleyip kustuğu giysilerini, böyle özel giysiler için çamaşır makinesi yetersiz kalacağından, bir gece kovada yumuşatıp elle yıkamayı üç aydır özlemiş gibi. Giysilerini yere boşalttı, yıkama programına göre onları mutfakın ortasında yı- ğınlar halinde gruplara ayırdı; babamın tek bir kez bile pantolo- nunu pisletmemiş, kendine çok iyi bakmış veya –kendi iddiasına göre– kendine hâkim olmuş olduğunu tespit etmiştik hepimiz.

Amcalarım, kendilerini ispatlamak zorunda kaldıkları, hi- yerarşide yerlerini ve barın bütün kadınlarıyla nasiplerini talep ettikleri bir cuma gecesinden bitkin düşmüş bir halde uyuyor- lardı henüz. Uyuyarak akşamdan kalmışlıklarını bir an evvel geçiştirmek istiyorlardı çünkü cumartesi gecesine, gecelerin kraliçesine az kalmıştı ve itibarlarını korumak için hazır olma- ları gerekiyordu. Ninemiz merdivenin dibinde durup da yavru- kurtlarını çağıran kurt gibi: “İçkici, Herman, Putrel, kalkın, Pie geldi!” dediğinde Sezar’ın hakkı Sezar’a, komatöz durumlarına rağmen hemen çarşaflarını üzerlerinden fırlatıp ailenin en bü- yük palyaçosuyla tekrar kucaklaşmak için kolları çocuklar gibi havada koşarak aşağı indiler.

“Pie, vay canına, kilo almışsın!”

Görüyorsunuz ya, herkes böyle diyordu. Büyük bir görev duygusuyla kendinden geçinceye kadar içtiği yıllar içinde yeme iştahını kaybetmişti babam. Aşamalı olarak. Önce sabahları bir lokma yiyemeyecek hale gelmeyi başarmıştı; sigara tiryakileri de bu aşamadan geçerlerdi ve bir gün bırakmayı başarmış olsalar dahi en çok kahvaltıda zorlanır ve muhtemelen bu öğünü atarlardı. Ancak babam o aşamayı uzun zaman önce geçmişti, öğleleri de katı besin alamazdı. Yediğindeyse gırtlaklarını, içki-cilerin akşamdan kalma durumlarına girdikleri ve karaciğerlerine yüklendikleri yağlı yiyeceklerle doldururdu: yumurta, çok bekletilmiş ve kokan, neredeyse erimiş peynir, sıvı yağda sardalya, sosa bandırılmış cips. Ve henüz vücudu yemeğin besin değerini emmeden yediklerini bir yere kusmuş olurdu. Bira göbeğine meyilli değildik, bu yönden şanslıydık, yapımız her zaman bir deri bir kemiğe meyilliydi ki bu bizi değişik kanser türlerine daha yatkın hale getirir ve pantolon paçalarımızı modası gelmeden uzun zaman önce incecik bacaklarımızın etrafında uçuştururdu. Ama bir gün modası tekrar gelirdi; bütün çirkin şeyler geri gelirdi. Ancak babam orada, muşambasında sigaralarımızla delikler açtığımız, evladiyelik yuvarlak masada oturuyordu işte; olabildiğince heybetli, bir aslan gibi mağrur, herkesin ona bakmasından zevk alarak. “Vay canına, Pie, kilo almışsın!”

Artık sabahları bir kâse yağsız süttan kaşıkladığı kahvaltılık gevrekten bahsediyordu. Hiçbirimiz kahvaltılık gevrek görmemiştik hiç, varlığından bile haberdar değildik ancak yine de iğrenç geliyordu kulağa. Kahvaltı gevreğiymiş, taze elma parçalarıyla, iki portakalın suyuyla. Yoğurt bir de. İskorbüt için bire bir. Ve bütün bunları normalde birkaç birayı gırtlakından indirdiği bir saatte yiyordu; bunu nasıl becermişti? Her gün yaptığı spor aktivitelerinden bahsetti; futbol, kriket, softbol, basketbol ve duvar tenisi. Ve bedenini bunca harekete alıştırmasını anlat-

tı. Kaslarını gösterdi, doğruydu, babam kuvvetlice bir rüzgârda yerinden metrelerce öteye oynatılamayacaktı artık. Akşamları oyunlar oynuyorlardı, aptalca ancak keyifli oyunlar, bir yandan da günlük hayatında işine yarayacak beceriler öğretiyorlardı. Ancak binbir güçlüğe katlanmıştı, özellikle ilk başlarda. Şeytan bütün yiyecekleri viski ve kanyakla flambe etmişti, her zebaninin nefesi içki kokuyordu, barmen iblis dininden dönen herkese bedava içki ikram ediyordu. Ancak dayanmıştı ve şimdi evindeydi, iki gün izinli olarak. Ertesi gün en geç saat beşte teslim olması gerekiyordu ve tamamen ayık olduğu neticesine varıldığı takdirde artık her hafta sonu izin alabilecekti. Aksi takdirde üç ay boyunca kliniğin en ağır programını uygulamak zorunda kalacaktı, dış dünyayla bağlantısı tamamen kesilmiş olarak. Ancak buna hazırdı, fiziksel olarak bağımlılığından kurtulmuştu, birayı düşünmüyordu. İçkiyi düşünse de can düşmanı olarak, tamamen kaçınması gereken bir şey olarak düşünüyordu. Nine-mizin gözleri parlıyordu, o anın en mutlu kadını olmaya adaydı ve o an ilk kez hayallerinin yalancısı tarafından öpülen genç kızlar onun sağlam bir rakip olduğunu kabul etmek zorunda kalacaklardı.

Babam öğleyin kızarmış domuz eti ve peynir soslu karnababar karşısında iştahını kanıtladı ve tabağını tekrar, tekrar, tekrar doldurduğunda amcalarım öğle yemeği sonrası sigaralarını filtresine kadar içmişlerdi bile. Bir yandan da kliniğin özelliklerini, hemşirelerin harika kışlarını ayrıntılarıyla anlatıyordu. Diğer vakaların bağımlılıklarından kurtuluşlarını görmek ona cesaret vermişti; onlara göre, kelimenin tam anlamıyla hiçbir şeydi. Çekmekten burun delikleri erimiş, son sağlam damarı testislerinde aramak zorunda kalıp pis iğneleriyle eroini oradan veren uyuşturucu bağımlıları. Eczaneleri yağmalayıp bulabildikleri her şeyi yutan histerik cadılar. Bu tür vakalar yani. Onlar bile başarıyorsa! Söylediklerinde samimiydi, son içki bardağına üç ay önce elini sürmüştü, tamamen yeni bir hayata hazırdı.

Hikâyesini anlatması iki demlik kahve, dörtte üç pakete sigaraya mal olmuştu ve ancak hikâyesini tamamladığında sormuştu: “Ee, sizler nasılsınız bakalım?”

Bizler nasıldık? Nasıl olalım? Her zamanki gibiydi. Onsuz biraz sakindi tabii.

“Üç ayda neler oldu peki?”

Her zaman olanlar. Amcalarım, babamın tövbe etmeye çalıştığı yaşam tarzını yaymakta zorlanmışlardı tabii. İçmişlerdi, kadınlara asılmışlardı, paraları bittiğinde içki için yeterince para birikinceye kadar bir şantiyede kaçak işte çalışmışlardı, icra memurları kapılarını çalmıştı, fiili saldırı veya darptan geceyi karakolda geçirmişlerdi, işsizlik maaşları durdurulmuştu. Önemli bir şey yoktu.

“Ya sen?” Bana bakıyordu. “Okul nasıl gidiyor bakalım, ufaklık?”

Ona son üç ayda aldığım okul notlarımı gösterdim. Baskın renk kırmızıydı.

“Elinden geleni yaptın mı peki?”

Başımınla onayladım.

“En önemlisi bu. Elinden geleni yaptıysan bir sorun yok.”

Amcalarım susamışlardı, çaktırmadan sıvıştılar, neyse ki babamı davet etme nezaketsizliğini göstermemişlerdi.

Eşyalarını yatak odamıza bıraktığında babam neye uğradığına şaşırmış olmalıydı. Amcalarımın horlayarak çıkardıkları alkol kokusu onu ayartmış olmalıydı. Gece o kokuyu soluyarak uyu-yacaktı ve gecenin ilerleyen saatlerinde, şafak vaktine yakın, aslına bakılırsa gecenin en hafif saatinde, belki güçlkle daldığı uykusunun şarkı söyleyen abileri tarafından bölüneceği ve onların kendinden daha mutlu oldukları izleniminden kurtulmakta daha da zorlanacağı ihtimal dahilindeydi. Ancak susup pence-releri açtı. Babamın yatak odasında mücadelesinin beyhudeliğini anlayıp teslim olacağını düşünenler bağışlanabilirdi.

“Ayakkabını ve temiz çoraplarını giy. Sana bir sürprizim var,” dedi beni yeterince şaşırtmamış gibi. Yarım saat sonra, geleceğimiz olan gençlerin koltuklarına püskürten fallus resimleri çizdikleri ve oturma yastıkları liğme liğme, tozlu camlarında ‘Ücretsiz Oral Seks Yapılır’ boş vaadiyle telefon numaraları yazılı, hüzünlü belediye otobüsünde onunla bereber otururken bulmuştum kendimi. Arabası olan herkesin o otobüslere adımını bile atmaması anlaşılır bir şeydi. Toplu taşımamız boş boş konuşan okul çocukları, zavallı dilenciler, pazara giden nineler ve inmeyi düşündükleri durağı kaçırان ayyaşlar tarafından kullanılırdı sadece. Ben her kategoriden otobüs yolcularını tanırdım. O sefer de bir ayyaş vardı otobüste ve –uykuya dalmadığında– kendi sosyal mevkisine yakışanı yaparak direktten direğe sendeledi ve nihayet kendini, belasının gelişini fark eden ancak sıkı duruyormuş gibi yapan bir kadının yanındaki koltuğa bırakıp kolunu kadının korkudan felç olan omzuna sardı. Kadın çok güzeldi adama göre. Bunu paylaşmak istiyormuş. Ve onu başka biri için terk eden cadıyla evlenmektense yanında oturan kadınla evlenmeyi bin kez yeğlermiş. Babam kendini görmüş olmalıydı ayyaşta. Eski kendini, bu yüzdendi yüzündeki zafer edası. Kendi de birçok kez kızları rahatsız etmiş olmalıydı bir işe yaramaz libidosuna rağmen; bir büyükşehirde son metroya binip de varlığı mecburi bir ayyaşın pis kokan nefesini yalnız bir kızın yüzüne fazla yaklaştırdığı her seferinde babamı düşünecektim. Babam o gün belki de utanç hissetmişti kendisinin de yıllarca ayakta duramayacak kadar sarhoş bir halde diğerlerini rahatsız ettiğinin farkına vararak. Hatırlayabildiği kadarıyla tabii. O kadınlar erkeklere tokat atmaya, onları aşağılamaya nâdiren cesaret edebiliyorlardı; iri yarı otobüs şoförleri bile sarhoş baş belalarını dışarı atmaya cesaret edemiyorlardı her zaman; araçlarını sağ salim teslim edip evlerine gittiklerine sevinirlerdi.

Otobüs yolculuğunun bizi götürdüğü sürpriz, Bloemkoolstrat’taydı, eski evlerin arasından, yağmur yağmamış haliyle bile

İrlanda filmlerine dekor olacak bir atmosfer olan Aalst kent merkezine yürüyen gri bir damar. Ancak o sokakta, bildiğimiz en pahalı spor mağazası olan, bir çift krampon seçmemi söylediği Colmar bulunuyordu. İçki kullanmayan biri olarak biriktirdiği parayla sağlam bir çift spor ayakkabısı imkânlar dahiline girmişti tekrar, hatta dişlerimi bir diş hekimine gösterecek ve sert bir kışa özletecek kalınlıkta bir mont almaya yetecek kadar bile parası kalmıştı.

Kramponlar. Doğruydı, o yıllar meraklı ve kararlı bir şekilde tarlalarda uzun koşular yapmaktan hoşlanırdım, özellikle ekim ve kasım aylarında, toprağın en güzel koktuğu, tohum başlarının çayır otlarının üzerine yayıldığı aylarda. Büyük bir yetenek değildim ancak vasatın üzerinde koşardım ve hatta birkaç kez bir maçtan bir madalya veya bir kupayla döndüğüm olmuştur; kazara diyelim, iyiler görevlerini yerine getirmediplerinde. Atletizm yoksullar için uygun bir spordu, fazla bir şey gerektirmiyordu. Her yerde koşabilirdiniz, hem de ücretsiz. Büyük koşucu Zola Budd o yıllar yalın ayakla bile rekorları kırabileceğinizi kanıtlamıştı ve gelecek vadeden uzun mesafe koşucularına yoksulluğun daha iyi olduğunun son kanıtını sunacak yeni bir Etiyopyalılar ve Kenyalılar kuşağı geliyordu. Bu, yeni spor ayakkabılarımla mutlu olmama engel olmamıştı. Potansiyel vardı, iyi bir koşucu olmam için bütün şartlar mevcuttu. Dayanıklılığımı iyiydi, çok iyiydi hatta –haddimi aşmak istemem–şimdi ise zoruma giderek belirtmeliyim ki beş kilometreyi yarım saatin altına düşüremiyorum. En azından, böyle varsayıyorum çünkü çoktandır şortumla koşmayı düşünmüyordum artık. Şortla evden çıkma düşüncesi bile kaldırılabilir olmaktan çıkmıştı, kaldı ki bir de o takımla koşacaktım. Ancak çok sonraları, Alan Sillitoes'un meşhur eseri *Uzun Mesafe Koşucusunun Yalnızlığı*'nı okuduğumda, çocukluğumda bir koşucu olmamın gerçekten mantıklı olacağını anlayacaktım. Koşmak, henüz gönderilmediğim bir yatılı okul, yetim yurdu, ıslah evi,

erkek yurdu sporuydu. Okullar, öğrencilerinin sportif başarılarıyla gurur duyarlardı, isim ve itibarlarını şampiyonların isim ve itibarına bağlarlardı, sanki uyuşuk eğitimleri ve disiplinlerinin şampiyonluğu getirmiş olduğunu kanıtlamak istermiş gibi. Okullar arası müsabakalara katılmamam, romandaki kahraman gibi okuluma şampiyonluk kupasını sunmak düşüncesinden dehşete düşmem şaşırtıcı değildi.

Koşmak ayrıca babamın sportif mirasıydı. Gençlik yıllarımda bu alanda çok başarı elde etmiş olduğunu biliyordum, ilk çocukluk yıllarımdan kalma bir hikâyeye göre fırınlı ocağımızı babam bir koşu yarışmasında kazanmıştı birincilik ödülü olarak; evlilik çeyizlerinin tamamını babamın bacaklarından elde etmeleri annemi mutluluktan uçurmuştu. Uzun zaman önce babamın, ağzında puroyla antrenman parkurunun tamamını motosikletle kat eden babası tarafından idman edildiğini duymuştum. Atletizm derneğine üye olduğumda babamın mutlu olması bu yüzdendi. Ateş pahası bir çift krampon hediye ederken duyduğu haz da bu yüzdendi. Bir alanda oğlunun onun yerini almasındaki gurur duygusu.

“O ayakkabılara başlangıç çizgisine çıkmadan alışmalısın.”

Aynı gün öğleden sonra babamla eşofmanlarımızı giymiş, yazları mısırların Reetveerdegem’in genç şanslılarının sikişmeye gidecekleri kadar uzadığı bir tarladaydık - mısır tarlası olan her kasabada böyleydi belki de. Hafif koşar adımla yan yana hareket ediyorduk. “Her dördüncü adımdan sonra nefes alacaksın!” diyordu yaşından dolayı panik yapan ve geçmiş zamanı telafi etmeye, bir daha gelmeyecek kas gücünü geri getirmeye çalışan otuzlu yaşlarda birinin abartılı hareketleriyle. Aklını kaçırmış olmalıydı. Spor merkezleri bu tür erkekler üzerinden zengin oluyordu. Alkolü bırakmış olabilirdi ancak vücudu kalıcı hasar görmüş olmalıydı ve ayrıca balgamını orada koşarak akciğerlerinden sökmeye çalışan bir sigara tiryakisiydi hâlâ. Ancak pes etmiyordu; bir iki üç dört ve nefes, bir iki üç

dört ve nefes, ve tempoyu aşamalı olarak neredeyse ona ayak uydurmakta zorlandığım bir seviyeye yükseltiyordu. Kendimizi kaptırmış olduğumuz mücadele, kim daha güçlü mücadelesi, babalar ve oğulların bir türlü bırakamadıkları bir yarıştı, ta ki doğanın kendisi bu mücadeleyi sona erdirene dek. Babalar sürekli baba katli silahını sunarlardı, yenilmek için yalvarırlardı âdeta. O gün yakındı, babamla çoğu eğlenme niyetine yaptığımız güreşlerimizde ondan daha güçlü olduğumu göstermem ve onu bir yandan evladının erginleşmiş olduğundan duyduğu gururla, bir yandan da başlamış olan çöküşünün acı fark edilişiyle bırakmak için tahrik edilmeme gerek kalmayacak gün yakındı. Ancak o gün gelmemiştii henüz. Şimdilik benden daha hızlı ve daha uzağa koşuyordu, ona biraz yavaşlamasını söylediğimde dalağım patlamak üzereydi. Ve bunu istememin ona rahat bir nefes aldırması olduğu belliydi çünkü onun da pestili çıkmıştı; son kilometrelerde iradesi bacaklarının yerini almıştı.

128

“Çok iyi koşuyorsun, oğlum,” dedi zorlukla soluyarak. Bem-beyaz olmuştu yüzü ancak benden daha mı beyazdı bilmiyordum.

“Kramponların nasıl?”

Bu koşu ayakkabılarından daha iyi oturan bir ayakkabı olmazdı.

“Yarın maçın var mı?”

Başım la onayladım. O zamanlar sürekli başım la onaylıyor olmalıydım.

“İzlemeye geleceğim, oğlum.”

Taraftar anne babalar fenomenini biliyordum, her hafta yol kenarından oğullarının adlarını bağırlıyorlardı, kayıtsız bir ‘Oley’ tezahüratıyla başlaldı çoğu kez, arada bir de tamamen anlamsız taktik tavsiyeler bağırlıyorlardı. En rahatsız edenleriyse bisikletleriyle parkuru dolaşan babalardı. Benim için olmasa da olurdu. Her ne kadar çocuk mahkemelerinin hâkimlerini ikna edememiş olsam da benimle ilgilenen bir babanın varlığını his-

setmişimdir hep. Maçlarıma gelmesi bu duyguyu güçlendirecek değildi, zaten güçlendirebilmeniz için o duyguya sahip olmanız gerekiyor en başta. Ancak babamın, iyi bir baba olduğunu özellikle kendine kanıtlamak istediğini anlayabiliyordum, ayrıca üç ay bağımlılıktan kurtulma kliniğinde yatmıştı ve hem oğlunu hem de babalık duygusunu özlemiş olması tasavvur edilemeyecek bir şey değildi. Babamın ertesi gün tezahürata gelmesi bana en az ilk üçe girmem gerektiği duygusu verirdi sadece. Beklentilerle ilgili o kadar çok hikâye duymuştum ki bunun ne demek olduğunu biliyordum artık. Maçıma gelmeyi çok istiyordu madem, gelsindi.

Koşu idmanımızdan sonra bitkin düşüp kestirmek üzere kol-tuğa uzansa kimse yadırgamazdı onu ancak kendine bir uğraş bulana dek huzursuzca evde dolaşmıştı. Eski bir kutu verniğin keşfi onu bir süre sakinleştirmişti. Büyük bir adanmışlıkla boyası henüz aşınmamış odunluk kapısına girişmiş, yeni bir katman parlaklık vermişti. Bir odunluk kapısının verniği, beceriksiz bir mükemmeliyetçi için bile saatlerce sürmediğinden hemen çim biçme makinesini kapmış, birkaç metrekarelik çimi biçmişti, diğeri gibi tamamen gereksiz olsa da. Eski bir bira bağımlısının bir kasa birada bulduğu huzuru vermek için dünyada hiçbir zaman yeteri derecede odunluk kapısı veya çim olmayacaktı.

Televizyonun anlamsızlığına tırnaklarını yiyerek katlanmıştı. Bir sigarayla diğerini yakıyor, sürekli bıyığını kurcalıyor, ayak parmaklarıyla oynuyordu. Ayrıca kahve fincanı da boş kalmayacaktı hiç. Nihayet sinirlerini, birkaç milimetre hardal sürülü, tuzlu jambonlu yedi dilim ekmekten oluşan akşam yemeğiyle yatıştırıcaktı. Bir miskin yemekten diğerine taşıyordu kendini, tükenmez kalemleri ve kürdanları kemiriyordu. Aldığı enerjiyle kondisyonu yerinde bir düzine kadına hizmet edebilecek güçteydi ki gerçek açlığını onların da giderememiş olduğu sonucuna vararak onları da bitkin düşürürdü. Putrel Amca, babam

yemeğe eve geldiğinde sormuştu bunu; kendi de böyle yapardı gece kafayı çekebilmek için.

“Klinikte üç ay, abicim, parmakların nasırlanmıştır çavuşu tokatlamaktan.”

“Orada kimlerin kimlere bindiğini bilsen gözlerin mantar gibi fırlardı. Personel personelle, hasta hastayla, personel hastayla.”

“Ciddi misin? İyi ama durum böyleyse ben de kliniğe aldırırım kendimi. Böyle kim olsa bırakır içkiyi.”

“Böyle düşünüyorsun. İçmeden göreyim seni.”

Bu arada Herman Amca da gelmişti; gözlerinin şeklinden yirmi birayı devirmiş olduğu belliydi. Babama onunla kafeye gitmek isteyip istemediğini sordu.

“Bir görünsen iyi olur, abicim; üç aydır klinikte olduğundan herkes delirdiğini sanıyor. Diyorlar ki: Sizin Pie deli. Deli olduğunu dinlemekten bıktık artık çünkü sürekli onların suratını dağıtmak zorunda kalıyorum ve her zaman canım istemiyor bunu. Ne olur yüzünü bir göster de normal olduğunu görsünler.”

“Evet, Pie,” dedi Putrel Amca. “İnsanlar sürekli seni soruyorlar, seni özlüyorlar. Herkes gelecek, bilardo gecesi bu akşam. Postacı Willy, Fonske, Pieter Kous, Cılız André, Şişko Swa, peltek papaz yardımcısı, Rudy ve Arlette, Jean-Paul van Cannoot, berber Freddy, Kamiel van Mael... Hepsi orada seni bekliyorlar.”

“Kafede bulunmakla içmek zorunda değilsin, Tourtel de satıyorlar orada,” dedi Herman Amca diplomatik olmaya çalışarak.

Tourtel bildiğimiz en eski alkolsüz bira markasıydı ve çok küçümsenirdi. Tourtel piyasaya sürüldüğünde ilk aklımıza gelen kavram kültürel karamsarlık olmuştu ve benzer yozlaşma durumlarının bütün toplumu etkisi altına aldığını görmüştük. Market raflarında satın almayı reddettiğimiz kafeinsiz kahve

paketleri yer almaya başlamıştı aniden, refaha tek yanlı bakan eczacılar nikotinsiz sigaraların reklamını yapıyordu ve yağ un-suru taşımayan tereyağı ev kadınlarını mutlu edecekti. Suçu Amerikalılara atıyorduk; barbarlıklarını bütün dünyaya empoze etmek için insani tüketime uygun olmayan ürünler icat ediyorlardı.

“Çok geçmez, etsiz et de icat ederler,” derdi Herman Amca. Abartmasa olmazdı.

Babamın Tourtel konusunda bir görüşü vardı tabii; alkolsüz biranın birayla ilişkisi neyse şişme kadının geçek kadınla ilişkisi de oydu ve içkiyi bırakmış olması onun bu düşüncesinden vazgeçeceği anlamına gelmezdi. Bütün gece sadece su içmeyi yeğlerdi.

“Peki, bütün gece su iç, ne fark eder? Ne yapacaksın? Bütün gece burada oturup annenle Alman şov programlarını mı izleyeceksin? Beyin özürlülüğünü bırak, bizimle bilardo oynamaya gel!”

Babamın yaşamı boyunca alkolden kaçması olanaksızdı, bunu o da biliyordu. Bir gün işine yeniden başlayacak ve her zamanki mektup devriyesini gezecekti. Hiçbir postacının dağıtım güzergâhında bu kadar çok kafe bulunmuyordu, o konuda şanslıydı. De Geraardsbergsepoort, Korte ve Lange Zoutstraat, kasaba meydanı. En pis barlar oradaydı, insan faunası sürünerek ve düşe kalka çıkardı ve kafe sahipleri geleneklere karşı yükümlülüklerini bilir, mektuplar ve gazeteleri bar taburesine atan postacıya ilk birasını doldururdu. Kışları postacıya, onu ayaza ve sert rüzgâra karşı güçlendirecek bir içki sunmak herkesçe kabul görmüş merhametli bir davranıştı. Porto şarabı gibi. İçkiler sertleştikçe küçültme ekleri de artıyordu; portocuk, kanyakçık. Bahar mevsimi, bir postacının karaciğeri için ulaşılmaz bir hedef gibi görünürdü. Bu tahmin birçoğu için gerçek olacaktı. Yaşlılara emeklilik maaşlarını vermeye geldiğinde bir küp Hollanda cini, iki cin bardağı ve Fransa Kralı'nın naylon

çorapla resmedildiği bir kutu puronun hazır bulunduğu mutfak masasına oturtulurdu. Yarın veya öbür gün bir doktor babamı resmen iyileşmiş ilan edecek, ona başarılar dileyecekti ve devriyesini gezerken bütün o cinciklere ve biracıklara ve portocuklara hayır diyecekti. Hayır, hayır, hayır. Teşekkür ederim'i de ekleyerek tabii çünkü sonunuz ikram edildiğinde kibar kalmanız gerekiyordu. Halk Kafe'de bیلardo oynamaya bile gidemezken bunu nasıl başarabilecekti?

"Haklısınız, bیلardo oynamaya geliyorum! Ama geç vakte kadar değil."

Ninemiz bütün konuşma boyunca sessizce mutfak önlüğünden hayali pamukçuklar yolmuştu, heyecanlı anlarında hep yapardı bunu ve kimbilir belki biz de bu tikini miras alacaktık, zor anlarda çekecek bıyıklarımız kalmadığında. "Pie, böyle bir deliliğe kalkışmayacaksın herhalde?"

"Aklımı kullanacağım, anneciğim, sen merak etme. Arkadaşlarla biraz bیلardo oynayıp eve döneceğiz o kadar. İnan bana, sen gittiğimin farkına varmadan dönmüş olacağım."

"Evet ama..."

"Evet ama ne, anne?"

"Evet ama hiç."

Banyosunu yapmıştı bile. Düşüncelerinden kurtulmak için beş kez bile duş alırdı. Yapması gereken tek şey montunu kapı abilerini takip etmesiydi. Kapıyı çarpmadan önce bir kez daha bana döndü.

"Yarın maçına geleceğimi biliyorsun, değil mi yakışıklı? Erken yat, fit olmalısın."

Akşamın kalan saatlerini ninemle bağımlısı olduğu ve bittiğinde onu sürekli hüznü bir duyguyla bırakan Alman şov programları seyrederek geçirdik. O duygusal şarkılar onu bir çelişkili duygular yumağına doluyor, onu midesini kasıp kavu-

ran savaş yıllarına, açlık yıllarına geri götürüyor olmalıydı. Ama hava akını alarmlarıyla geçen ve her şeye rağmen dans etmeye ve sevişmeye devam edilen gençlik yıllarını da hatırlıyordu aynı zamanda. Ülke düşman işgalinden kurtulduğunda ninem çoktan çocuk bezi değiştirmeye başlamış, gerçek yüzünü içkiyle yaşlandıran ve karısını birçok kez zil zurna sarhoş bir halde hamile bırakacak kocasının askerden dönüşünü bekliyordu. Yaşamının en güzel anlarını tarihin en siyah sayfalarında yaşamış olmalıydı, mutluluğu tarihçilerin ağır, siyah mürekkeplerinin gölgesinde kalacaktı ve kıtlık yıllarından sonra bolluk yıllarına bir türlü geçemeyecekti. Televizyon karşısında Alman *schlager* şarkılarına eşlik ederken ağzında küçük bir gülme belirir, bu tür vesileler için hırkasının kolunda sakladığı mendiliyle gözlerindeki yaşı silerdi. Bütün o fanfarlar, kalçalarını sallayan hayranlarla dolu masalar, sülün tüylü avcı şapkaları, askılarla tutulan bol şortlar ve trilli şarkılar söyleyen Julia'lar, yeni kuşak şarlatanların rejeneratif hipnoz diyeceği yöntemin etkisini yapardı nineme ve ben o cumartesi akşamları keyifle dinleyici rolünü üstlenir, çarliston zamanlarının, sinemanın henüz bugünkü sinema olmadığı beyaz perdenin o altın çağının ve erotizmin şoke edici bir şekilde açık dizkapağı seviyesinde gezindiği dönemin anılarından haz alırdım. Küçülmüş gri meleğim orada, rahat koltuğunda oturur, '*Johnny wenn du Geburtstag hast*' şarkısına mırıldanarak eşlik ederdi. Mırıldanarak çünkü şarkı söylemesi ne kadar hüznü olduğunu ele verirdi. Hikâyeler onun yaşam meyveleri idi ve geçmiş benim hayatımda da daha çok yer almaya başladığından onları bir parçam olarak kabul etmeyi öğrenmeye başlamıştım. Belki de bir kâfir olarak varoluşun bu önemsiz getirisinden daha az tatmin olmalıydım, hatta öylesine ki kız arkadaşım, onuncu kez dinlediği için, hikâyelerimi şimdiden yarıda kesiyordu. Biz de hikâye anlatmak için koltuklara çıkarıyoruz kendimizi; birbirimizin hikâyesi olacak, ikimizden birimiz anlatmak zorunda kalacağız ve kuvvetle muhtemeldir

ki son sözü onun söyleyeceğine kendimi biraz fazla hazırlamış bulunuyorum. Ancak onu göremeyeceğim bir akşam başkalarını o anki mutluluğumuzla sıkıp o ana kadar biriktirmiş olduğum hikâyelerle herkesi susturan kişi ben de olabilirdim.

Alman şov programları hakkında hangi iddiada bulunulursa bulunulsun, minör tonaliteleri yoktur ve izleyiciyi yaşamın bir büyük eğlence olduğuna inandırabilirler. Tabii sunucu, jenerik akarken bir sonraki bira ve şarkı şöleninin Westfalya veya Münih'te, veya büyük bir Oktoberhal'i olan herhangi bir yerde kaydedileceğini ancak bu akşamki programın sona erdiğini bildirdiğinde düştüğünüz geçici unutulmuşluğun darbesi de bir o kadar yıkıcı oluyordu. Babam henüz dönmemişti ve bildiğimiz bir şey varsa da o da saatimizin ne bir saniye geri ne de bir saniye ileri gittiği idi. Bilardo oyunu uzun sürebilirdi. Düşük ışıklı, göğüslerin gösterildiği ve kadınların çiftleşme ânında mikrofona fazla yakından soludukları bir film izliyorduk; hepsi ahlaki sınırlar dahilindeydi ancak genç bir delikanlı için oldukça eğlendiriciydi. Film karakterleri çocuk sahibi olacak, evlilik içi kavgalar edeceklerdi, ölümcül hastalıklar da olurdu, yeter ki olay örgüsü teselli edici bir yanı olan –örneğin ölümcül hasta olan annenin isteğiyle çocukların iyi bir bakıcı aileye yerleştirilmeleri veya eşini aldatan erkeğin başına kimsenin ona çok görmediği kötü bir şeyin gelmesiyle– depresif bir sona doğru sürüklensindi.

Bütün kanallardaki bütün kadın oyuncuların solumaları kesilmiş, tekrar giyinmişler ve terleri soğumuş ancak babam hâlâ dönmemişti. Bundan sonra izleyebileceğimiz filmler benim yaşma göre filmler değildi; daha iyi ışıklandırılmış filmlerdi. Ve ben olmasaydım ninemin de onları izleyeceğinden emin değildim. Hırıldayarak takma dişlerini çıkardığı ve bir sabahlık giydiği banyoya gitti. Sonra fırtına kopması ihtimaline karşı bütün fişleri çekti çünkü fırtına öngörüsü ve havadurumu tahmincileri hep yanılırlardı. Her akşam olduğu gibi lazımlığını yukarı çıkardım.

Bilardo uzun sürebilirdi.

Tıpkı benim ve şüphesiz ninemin de yatakta yan yatarak yaptığımız gibi, çaresiz annem de yatağında birçok gece çalar saate bakmış olmalıydı. Ve yavaşlayan her otomobil sesinin babamı teslim eden bir taksi olmasını ümit etmiş olmalıydı; ne durumda olduğu hiç önemli değildi, sağ salim dönsün yeterdi. Pencerenin altında gelen her yaprak hışırtısı onu anahtar aramak için pantolon cebini karıştıran bir el olduğuna inandırmaya yetiyor olmalıydı. Sonra da yarı şuurlu bir şekilde çalar saatin kaç gösterdiğine bakıp uyuya kalmış, o gece kimsenin girmediği bir odada uyanmış olmalıydı birçok kez.

Kahvaltı ederken babam evde değildi. Belki gelir diye öğleyin taze fasulye tekrar ısıtıldığında da gelmemişti. Amcalarım da yoktular ancak onlar döneceklerini açıkça beyan etmemişlerdi. Ve ben öğleyin yepyeni kramponlarımla ve beni destekleyen bir babanın baskısını omuzlarımda hissetmeden koşuya çıktım.

SOYA ÇEKİM

Nefret ettiğim iki insan var, diye düşündüm hastanenin ana girişinde. İki kadın. Biri, doğduğum kadındı, diğeri o an benim çocuğumu doğurmakla meşguldü. İkisi arasında bir bağlantı olduğu söylenebilirdi ancak bu sadece bir izlenim de olabilirdi. Bir oğul olmaktan çıkıp bir baba olmak üzereyseniz zihniniz puslanıyor. Daha sonra daha geniş bakabilecektim meseleye; daha sonranın faydası buydu. Herkesin karakteri, çirkinliği farklıydı; bazı tiplerle birlikte yaşayamayacağımı benim tespit etmem gerekiyordu, daha akıllı olmalıydım. Bunu idrak etmem için önce bir çocuk yapmamın gerekmesi üzücüydü. Hangi durumda olursa olsun, mutlu olma cesaretini göstermiş olsaydım er ya da geç terk etmiş olmam gereken müstakbel anne için de üzücüydü tabii. Bir kadını bir çocukla yüzüstü bırakan alçağın teki oluyordunuz biraz tabii, ancak onu karnını şişirmeden terk etme alçaklığını gösterecek kadar alçak olmamaktan kaynaklanıyordu bu. Büyük bir iş becermiştim yine. Birini mutsuz, en azından olduğundan veya istediğinden daha mutsuz edecektim çünkü bazıları buna talip oluyorlardı; kolayına kaçanların mutsuzluğu.

Ayrılık hediyesi olarak bir çocuk; daha azını bulan kadınlar vardı.

“Her şey yolunda mı, beyefendi?” dedi yüzümdeki tiksinti-

yi mide bulantısına veren iğrenç suratlı bir hemşire. Doğrusu bütün dünyadan nefret etme yolunda hızla ilerliyordum. Umu-
rumda mıydı; dünya böyle istemiş olmalıydı. Öyle bir gündü.
Her neyse, iyi olup olmadığı sorulacak biri gibi mi görünüyordum?
Midesi kolayca bulan birisi değildim. İsterse damarları dışarı fırlamış olsundu; kılımı bile kıpırdatmazdım.

“Ben yürüyüşe çıkıyorum. Biraz temiz hava alacağım,” dedim.
Bunu söylerken ne kadar gülünç bir deyim olduğunun farkına varmıştım. Temiz hava almak ne demekti?

“Eşinizde bilmem kaç santim açılma var, yerinizde olsam yürüyüşü fazla uzatmazdım, çocuğunuzun doğumunu kaçırmak istemiyorsanız tabii.”

“Eşim değil, biz evli değiliz. Bir sigara otomatı var mıydı burada?”

“Beyefendi, burası hastane. Buraya sigara otomatı yerleştireceğimizi mi düşünüyordunuz?”

Cadı. Geri zekâlı. Kola otomatı vardı ama koridorda. Zehir değil miydi o?

Ana girişte bir kanser hastası duruyordu bereket, genelde sigaraları olurdu onların.

Kahrolası binanın bir yerinde gazete ve dergi satılan bir dükkân vardı elbet. Ve aşk romanları. Ve çiçek. Ve ilaçlanmış üzümlü meyve sepetleri. Yanılmıyorsan sigaraları da olacaktı. Ancak henüz geceydi, yaz güneşi henüz yeni başlamıştı günlük rutinine en azından –aşırı sıcak olması beklenen bir gün için hem de– ve dükkânın demir parmaklıklı kepenkleri açılmamıştı henüz. Kanser hastasından bir sigara otlandım.

“Acımasız bir yer burası,” dedim, dedim bir şey söylemiş olmak için. “Binanın hiçbir yerinde sigara içemiyorsun. Eskiden sigara içilen ayrı odaları vardı hastanelerin; kokusundan mideniz dönüyordu belki ama dışarı çıkmanız gerekmiyordu en azından. Sigara tiryakileri giderek daha çok cüzzamlı muamelesi görüyor.”

“Eşin burada mı doğum yapacak?” diye sordu açtığım tahmin edilebilir konuşma yerine.

“Eşim değil!”

Sorusunu az çok yanıtlamıştı bu.

“On yedi yıl önce de burada durmuş sigara içiyordum, eşimin uyanmasını beklerken, şimdi sizin beklediğiniz gibi. Sezaryen olmuştu.”

“Ya,” dedim. Ne diyecektim? Umurumda mıydı sezaryen oluşu?

Durum böyleydi. Yaşam döngüsü. Birkaç yıl sonra ben alacaktım onun yerini.

Sigarasını bitirip odasına döndüğüne sevinmiştim. “Görüşürüz,” dedim, görüşmeyeceğimizi ikimiz de biliyorduk oysa. Orada duruyordum. Çocuklardan benden daha çok nefret eden birini tanıımıyordum; öyle çok nefret ediyordum ki bebeklerden, hakkında tek kötü söz edilmesi yasak, yaşına göre akıllı, çok iyi konuşan, kısaca yeni bir Albert Einstein olan bir varlık dünyaya getirmiş kadın arkadaşlarım uzak duruyorlardı benden. Çocuk sahibi olmak istemediğini en yüksek perdeden söyleyen başka biri yoktu ama gelin görün ki biri bir taş atımlık mesafede bir kadının olağan ağırlarını yaşıyordu bir çocuğu, benim çocuğumu dünyaya ıkmak için. Bundan daha gülüncü olamazdı. Nasıl olmuştu da bunca yıl verimliliğimin inançlarıma uygun hale geleceğine, beynimdeki isteksizliğin taşaklarıma yayılmış olacağına güvenebilmişim? Ben gibi birine evrilmiş bir karakter ancak Yunan tragedya yazarları ve karakter gelişimi mantığının aptallığın hizmetinde olduğu pembe dizi senaristlerince uydurulabilirdi. Ölü doğma veya yaşam şansı tanınmayacak derecede sakat veya kimyasal, gerekirse bitkisel olarak dünyaya gelme şansı vardı hâlâ. Böyle bir durumda sevincimi gizlemekte zorlanacaktım. Tanrı’ya inanıyor olsam dahi, çocuğun ölü doğması için edeceğim duayı –n’olur, n’olur– yerine getireceği olası değildi. Başıma gelecek en güzel şey, hemşirelerin acıyan

gözlerle ufacak bir melezi kollarıma bırakmaları olacaktı. O zaman valizimi neden hazırladığımı kimseye açıklamak zorunda kalmazdım; herkes benim için üzülürdü, bana destek olurdu. Koşullar aynı olsa da. O an, aldatılmış olmayı benim kadar isteyen biri olmuş mudur bilmiyorum.

Sigaramı izmaritine kadar içmiştim, bir tat alamamıştım ancak bir tane daha istedi canım. Benim yerimde olan her erkek bina-ya girip olanları hayatının en güzel veya en acı –veya ikisi birden– anı olarak hatırlayacak eşine destek olurdu. Ben girmedim içeri. Giremedim. Birazdan belki. Şimdilik olacağım en doğru yerin hastanenin ana girişi olduğuna inandırıyordum kendimi.

Bak, diye düşündüm, utanılacak bir şey değil çocuk istememek. Çocuklarımız hastanede doğuyordu. Birer hastalıklılar. Onları istemek, daha da hastalıklı bir durumdu.

Bir köpek hırlıyordu yakınlarda ama onu göremiyordum. Aradan geçen yıllar tahminlerimi abartılı gösterse de Blondi geldi aklıma hemen. Ne zaman azgın bir köpek sesi duysam –Putrel Amca ile birlikte– intikamını alacağından emin olduğumuz Blondi gelirdi aklıma. O hayvan zincirlerinden kurtulalı sefil bir ömür, ömürler geçmişti. Burnu hafızasıydı hayvanın, gerekirse bizi bulana dek bütün dünyayı dolaşacaktı kokumuzun izini sürerek ve bulacaktı da. İntikam hırsı yaşamı uzatabilirdi; eminim bunun efsanevi örnekleri vardı. Aklımı kullanmam hiza-ya getirmek için gerçeklerle yüzleştirebilirdi beni ancak neydi gerçekler? Blondi'nin yavrularını havuzda boğmuştuk. Yüreğim acıyarak yapmıştım ancak hayvan bunu nasıl bilsindi; bilseydi bile dikkate almazdı suçsuzluğumuzu. Kendi yavrum oluncaya dek hayatta kalmasından daha iyi intikam almazdı herhalde. Zincirlerinden kurtulduktan sonra gören olmuş muydu onu hiç? Hayır. Ölümünü görmüş müydük? Hayır. Sonuç?

Köpeğin hırlaması giderek yaklaşıyordu; postacıların çok ciddiye almayı öğrendikleri bir sestti.

“Buraya, diyorum sana! Buraya! Çabuk! Otur! Otur! Kalkma sakın!”

Bir telefon operatörü olamayacak birinin sesiydi; bunu bir avantaj olarak görmeliydi. Köpeği, bir erkek köpekti, başka bir erkek köpeği görünce azmıştı ve hemen tasmaından tutulmuştu. Kendimi hayal kırıklığına uğramış hissetmeye başladığımda birden yirmi yıl önce yaşamış köpeğin pis kokan dişlerini bebeğimin yumuşak boynuna geçireceğini ümit etmemin ne kadar aptalca olduğunu düşündüm birden. Benim bebeğim. Her ne kadar masalların gerçek olduğunu düşünsem de bir masal dünyasında yaşamıyordum.

Kol saatime baktım; sigara içmeyenlerden kaptığım can sıkıcı bir tik. Belki çocuğum o beton yığınının bir yerlerinde doğmuştu bile. Veya içeride bir hemşire büyük anı kaçırmamam için deli dana gibi bağırarak beni arıyordu. Bir saat kalmıştı sigara satan dükkânın açılmasına. Bir adam çıkmıştı dışarı, insanlık dışı gülümsemesinden yeni baba olduğu anlaşılıyordu. Yukarıda, hastane koridorlarında gülen erkeklerden geçilmiyor olmalıydı; birazdan benim de gülerek koridorlardan geçmem beklenecekti. Yakın geleceğim, birkaç gün sonra çocuğumun kaydını yaptırmaya gittiğim nüfus müdürlüğünde tekrar göreceğim gülen erkeklerle dolu olacaktı. Bir de isim verilecekti, tıpkı yatlarda, güveli villalar ve kasırgalarda olduğu gibi. Bayramlık kıyafetlerini giymiş adam yelek cebinden telefonunu çıkarıp, “Hayırlı sabahlar, büyükbaba, büyükanne, sizi erken uyandırdığım için özür dilerim...” dedi. Çünkü yeni büyükbaba ve büyükanne olmuşlardı hattın öbür ucundakiler, o kadarını anlamıştım. “Bir oğlum oldu, bir oğlum oldu!” dedi yüksek sesle; yüksek sesle konuşmanın ve her şeyi peş peşe iki kez söylemenin babalara özgü olmasıyla dehşete düştüm birden.

Ben aramayacaktım kimseyi. Annem hayattaysa bir yerlerde, bilmiyorum nerede, büyükanne olarak uyanacaktı farkında olmadan; bir gün bunun benim de başıma gelmesini olanaksız

bulmuyordum. Çünkü benim de başıma gelecekti bir gün, ben de bir büyükbaba olabilirdim şu an, her ne kadar uzak bir öngörü olsa da. Ya babam? Bilmeyerek verdiğim nedenden ötürü iyice içmiş olabilir miydi? Biraz olsun anlayış göstermiş miydi bana?

(Ne dedin? İstenmeyen çocuk mu? Bir kaza mıydı dedin? Alçak herif seni, kaza mı olurmuş bu zamanda, piyasalar hap, lateks ve kürtaj aleti doluyken? Kazanın ne olduğunu ben bilirim ama sen bilemezsin. Annenin sana hamile kalması acımasız bir kazaydı, hayatım mahvolmuştu, kahrolası, ama senin gibi surat asmamıştım ben doğum hastanesinde.)

Hikâyeyi biliyordum. Annem ve babamın diğer genç çiftlerle bir masanın etrafında otururken anlattığı klasik bir hikâyeydi. Bir çocuğun doğumu onları o kadar etkilemiş olmalıydı ki konuya değinmeden edememişlerdi. Ya bundan konuşacaklardı ya da kalan et suyunu emen ve ıslak gazete tadı veren birkaç patates köftesiyle birlikte –kaçınılmaz olarak çatallarımızı başka tencerelere batırana dek methettiğimiz ve methetmeye devam edeceğimiz annemizin mutfak spesiyalleri– tabaklarında kanamakta olan et parçasına indirgenmiş kadınların yanında müstehcen şakalar hatırlanacaktı.

Bana doğumumda yardımcı olacak rahibelere üçüncü veya dördüncü kez başvuruşuydu annemin. Ve her seferinde rahibeler, bırakın yumruklarının tamamını, parmaklarının üçünü bile annemin içine dürtemediklerinden, dolayısıyla da kaygı duyacak bir açılma söz konusu olmadığından, eve yollamışlardı onu. Yapı gereği hastalık hastasıydı ve çıtkırlıdım; sık görünen bir birleşimdi ve maalesef ben de mustariptim bundan. Diğer yandan annemin o rahibelere körü körüne güvenmediği olasılığına da –kesinlikle haksız bulmuyordum onu– açık bir kapı bırakmalıydım. Hiçbir kadın, günah kokan üreme organını eşeleyen rahibelerin kıskançlıktan sadistçe heveslere teslim olabildikleri

Katolik doğum hastanelerinde gönül rahatlığıyla doğum yapmamalıydı. Cinsel ilişkiden imtina ve duayla dolu hayatlarının intikamını alabilirler ve forsepsi yerli yersiz kullanabilirlerdi. Bu tip rahibeleri gözümde canlandırabiliyordum; en fazla yüz altmış santim boyunda, kasık kemiğini iyi sterilize edilmemiş bir ayırıcıyla iyice ayıran, sapıklığını dünyaya gelen ilk kadının –ilk günden aptal ve yalancı bir karı olduğundan– ilk günahı taşıdığıнын, doğum sancılarının kaçınılmaz bir ceza olduğunun yazılı olduğu Kitap’tan sözlerle destekleyen birileri gibi görünürlerdi bana. Doğumumun yakın olduğunu söyledikleri her seferinde kıyameti koparmış olan annemin şüphesini anlıyordum elbette.

Babamın, iyi kontrol edilememiş bir dürtüden dolayı evlenmek zorunda kaldığı kadın, doğum hastanesinden eve üç dört kez çocuksuz döndüğünde onunla alay etmiş olduğu kesindi. Sonunda bol pastalı ve maç sonuçları dolu bir pazar öğleni gerçekten sancılandığında ona inanılmamış, annem de cellatlarına babam olmadan gitmişti. Doğum olduğunda Las Vegas Kafe’nin numarasını arayacaktı çünkü telefonumuz yoktu. Babamın, ulaşabileceği bir yerde beklemesi mantıklıydı.

Bir pazartesi sabahıydı, Rahibe Philomène beni başımdan tutarak annemin içinden çektiğinde dışarıda bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu; düşünülebilir en iyi başlangıç olduğu söylenemezdi. Babam yanında değildi ve gelmesi epey zaman alacaktı; böylece onu beklemeye alıştırmış olacaktım. Babam, anlaştıkları gibi, kırk iki hafta kadar önce bekârlık hayatına tuvaletinde –çabuk, çabuk– son verdiği Las Vegas Kafe’de bekliyordu. Las Vegas Kafe’nin telefonu çalıp da erken ayyaşlar bar sahibine, “Hey, Willy, karımsa burada olmadığımı söyle,” diye seslendiğinde ve Willy ahizeyi kaldırıp, “Kim dediniz? Pie! Seni istiyorlar! Doğum hastanesinden!” dediğinde saat onu geçiyordu. Kafe sessizliğe bürünmüş, müzik kutusunun fişi çekilmiş olmalıydı birden ve telefonla konuşan babamın gözlerine bakıyor olmalıydılar; doğum haberinin okunduğu nemli

gözler. Hizmeyi yerine koydu, erkeksiliğini korumak için derin bir nefes aldı. Ve arkadaşlarının merakını giderdi nihayet. “Bir oğlum oldu! Bir oğlum oldu! Herkese içki!” Ve Willy her yıl Bavyera bira festivallerinden getirdiği büyük bira bardaklarını birayla, birayla, birayla doldurdu. Herkese bira. Yeni baba olmuş biri alkol duvarını aşmalıydı. Gelenek bunu gerektiriyordu ve geleneği reddedemezsiniz.

Anneme bir buket çiçek getirecekti, ne var ki tam da o gün hem devlet personeli hem de esnafların grevleri –muhtemelen ilki maaşından, diğeri vergi tarifelerinden memnun değildi– bütün ülkeyi felç etmişti. Birkaç kafe dışında hiçbir yer açık değildi; ne otobüsler çalışıyordu ne de taksiler; kasaplar tavuk ciğerlerini satmaktansa küflendirmeyi yeğliyorlardı. Dolayısıyla açık tek bir çiçekçi de yoktu. Çiçek sezonu bitmek üzereydi; kelebek çalıları yapraklarını dökmüştü, kokulu bezelye çiçekleriyle zinyalar solmuştu, su kenarlarında tek bir tekesakalı kalmamıştı ve son yıldızçiçekleri yılın ilk güz fırtınasında yok olmuşlardı. Bu yüzden ısırgan otu toplamaya gitmişti babam yol kenarından. Ardından zarif bir şekilde mutfak folyosuna sarıp bir bira altlığı bağlamıştı demete: Anneciğimize. Sonra da şiddetli yağmurun onu biraz olsun ayıltacağını ümit ederek ısırgan otu buketini posta çuvalına koyduğu posta bisikletine atlamıştı. Şarkı söylemiş miydi bisikletiyle giderken? Şeftali Şarkısı’nı? *Singing in the rain*; Mucize gerçekleşti, şeftalim ıslak, yağmur yağmadığı halde. Veya Kent Parkı Sıçıcısı Baladını? Kolay değildi kent parkına sıçmak, havanın kararmasını bekleyemezsiniz her zaman. Tuvalet kâğıdı olmadan, park bekçisine sormadan... vesaire. Doğum hastanesine varana dek ne kadar kıta gerekiyorsa. Mutlaka bir şeyler söylemiş olmalıydı. Şarkı söyledik hep, mutlu olduğumuzda; şarkı söyledik mutlu olana dek içtiğimizde.

Babam nihayet sıırıslıklam bir halde hastanenin koridorlarında bocaladığında Rahibe Philomène’nin dünyevi feraga-

tinden pişman olduğu şüphe götürürdü. Efendimizle platonik ilişkisi kaşıntılarını yatıştırmış olamazdı ancak bunu, bizim burarlarda içki içip saatler önce bir çocuk dünyaya getirmiş eşlerini bir tutam ısırgan otuyla şereflendiren erkek mevcudiyetine yeğlemiş olmalıydı.

“Buyurun?”

“Pierre Verhulst! Sabah oğlum doğdu, eşim hangi odada kalıyor söyleyebilir misiniz?”

Saate bakıp –ebediyete inanan biri için tuhaf bir alışkanlıktı– sordu: “Babası olmayan bir çocuk sanmıştım; son yıllarda giderek daha çok görülüyor maalesef.”

“Kutsal Ruh da vaktinde gelmiş miydi çocuğu doğduğunda?”

Isırgan otlarına baktı. “Eşinize aldığınız çiçekler mi onlar?”

“Esnaflar grevde, rahibelerin gazete okumaları yasak mı yoksa? Sahi, size ne? Eşim hangi odada kalıyor; sizden öğrenmek istediğim tek şey bu.”

Çok geçmeden, çok duygusal olacağı kesin sahnede ilk kez üfleyecekti babam içki kokusunu yüzüme.

Beş dakika sonra, on dakika da olabilirdi, Rahibe Philomène babama havlıyordu: “O çocukla nereye gitmeyi düşünüyorsunuz?”

Ben kollarımdaydım.

“Benim çocuğum, isteğim yere götürürüm.”

“Beyefendi, bu sabah doğdu o çocuk.”

“Benim çocuğum o, diyorum size. Patronluk taslamak için çocuk sahibi olmak istiyorsanız rahibelik elbisenizi fırlatıp eteğinizi çıkarmanız yeterli; gerisi kendiliğinden gelir.” Sonra kapıdan dışarı çıkardı beni.

Yağmur dinmişti, bu hafifletici neden eklenirdi hep hikâyeye; babam beni bisikletinin direksiyonuna asılı posta torbasına koymuştu ve gururla arkadaşlarına göstermek için favori kafelelerini turlamıştık birlikte. Kafalar iyi olana dek içilmişti tabii; ilk

saatlerimi sigara dumanı ve gürültülü bir mekânda geçirmiştım tabii, ve saatler ilerledikçe bisikletinin direksiyonunu düz tutmakta zorlanmıştı tabii, ve gece geç vakit teslim etmişti babam beni, annemin şüphesiz kalp krizi geçirmek üzere olduğu doğum hastanesine. Cürümlerin bildirileceği çocuk hakları derneği yöneticileri kaşlarını çatacaklardı tabii. Harika bir hikâyeydi, orası su götürmezdi. Bir kaza bundan daha iyi karşılanamazdı; eminim kaza olmayan, günü gününe planlanmış ancak daha iyi bir karşılama görememiş birçok çocuk dünyaya gelmişti.

Sigara satılan dükkân açılmıştı.

Birazdan çocuğum dünyaya geldiğinde babam gibi yorulmayacağımı biliyordum. Ve kesinlikle şarkı söylemeyecektim. Günün ilerleyen saatlerinde içersen de, sanmıyordum ancak her şeyi önceden tahmin edemiyordunuz, kesinlikle çocuğumun dünyaya gelmesine içmeyecektim.

Kimbilir, ölü doğardı belki de ve kaygılarım boşa çıkardı. Bir kan testi bir başkasının çocuğu olduğunu kanıtlardı belki de. Hayırlısı demeliydim. Hadi. Dönüp muhtemelen heyecanla bekleniyor olduğum yukarı kata çıkmaya başladım.

HALKBİLİMCİLER YORUMLASIN

146

Bir daha göremeyeceğim bir sevgiliye bakar gibi bakmıştım ona ve bunu hissedip hissetmediğini merak etmiştim. Gözleri gözlerimle buluştuğundaki bakışı düşkünlük olabilirdi ancak üzüntü de olabilirdi. Belki de bunaklığı onu zekânın, sezginin en ilkel şekillerine geriletmişti ve birazdan boğazım düğümlenmiş bir şekilde eve döneceğimi anlamıştı, onunla vedalaşmaya geldiğimi biliyordu, onu seven biri olduğumu, sevdiği biri olduğumu. Puslu geçmişinden biri. Ama kimdi, tam olarak bilmiyordu.

Birkaç aydır insanlara adlarıyla hitap etmeyi bırakmış olduğu dikkatimden kaçmamıştı. Söylediklerini düzeltmeye, her şeyi unutmuş olduğunu, çocuklarını torunlarından, hatta torunlarının torunlarından ayıramadığını söylemeye gerek kalmamıştı artık. Bunu anlayabiliyordum. Kendimce ben de aynı kargaşayla mücadele ediyordum. Orada yatan kadın, iyice küçülmüş ve kötü kokan et yığını benim büyükannemdi. Anne diyebileceğim biri varsa oydu. Ve oğlu olarak kalbimde taşıyacağım onu, bir gün omzuma koyacaktım tabutunu, amcadan çok bir abi olarak gördüğüm Putrel Amcamla yan yana.

Onuruyla sönmesi için götürüldüğü yaşlılar evinin lirik ismini ağzıma almayı reddediyorum. Bütün yaşlılar evlerinin isimlerini alaycı bulmuşumdur hep. Bahar Ovası'ydı, bir bakıcı

aileyi çileden çıkarttıktan sonra yerleştirildiğim çocuk yurdunun adı. O isimler arasında bir bağlantı kurabilirdiniz. Birçok yaşlının öldüğü ve ninemin geçtiği oda, dörde üç metreydi. Kokuyordu; dayanamadım. Onu huzurevinin kafeteryasına götürdüm. Hemen itaat etmedi. Önce beni etraflı bir incelemeye aldı, güvenilir biri olup olmadığını takdir etti; herhangi biri olabilir ve onu kaçırmaya gelmiş olabilirdim sonunda. Veya onu soymaya. Yatağının altında, bir puro kutusunda, avroya geçildikten sonra tedavülden çıkmış Belçika madeni paralarını –her akşam yatmadan önce sevdiği hazinesini– saklıyordu. Ne yazık ki müzik çalmıyordu kutuyu açtığında.

“Gel büyükanne, kafeteryada bir şeyler içelim; ben ısmarlıyorum.”

Sonra kol kola, ayaklarımızı sürüyerek koridorlardan geçiyorduk; odalarında, bir çarşafın altında, yıkama odasına götürülmeye hazır, morgdaki son randevu için yıkanıp parfümlenecek birilerinin yatıyor olduğundan korktuğunuz koridorun sonu gelmiyordu bir türlü. Her seferinde büyükannemi okşayan bir hemşire olurdu koridorlarda. “Merhaba, Maria, çok şanslısınız bugün, sizi bir şeyler içmeye götüren yakışıklı bir beyefendiyle. Onları nasıl ayartacağınızı biliyorsunuz...” Ancak etrafında olup bitenlerin farkında değildi; çocuksu şakalaşmalar etkilemiyordu onu artık. Torunu olduğumu, hemşirenin uyandırmaya çalıştığı gururla söylemiyordu artık. Yanımda tek söz etmeden, idrar bezleriyle dolu çöp kutuları dizili bitmek bilmeyen koridoru ayaklarını sürüyerek kat etmeye devam ediyordu.

Kafeterya, bir Katolik dua kitabı gibiydi, dini takvimi okuyabiliyordunuz duvarlarında. Şimdi sarı şeritler ve boyalı yumurtalar asılmıştı tavanına, Paskalya Bayramı’nın habercisiydi bunlar ve büyükannemin el işi derslerinde örnek bir yaşlı olup olmadığını merak ettim birden. “Sen mi yaptın onu?” Simsiyah boyanmış bir yumurtayı işaret ediyordum. Bilmiyordu. Bunu bilmek istemezdi bir insan. Ne acımasız bir şeydi, belki de

göremeyeceğiniz bir Paskalya için ufak biblolar yapmaya zorlanmak. Ona bir kiraz birası, kendime de bir kahve söyledim. Tepki göstermesi ümidiyle bir sigara sardım ancak manzara onda bir tepki uyandırmadı. Eskiden gülmekten yıkılırdı beni sigara sararken gördüğünde. Sigara sarmak balıkçıların yaptığı bir şeydi ona göre.

“Nasıl burası?”

Tepki vermedi. Bardağı ağzına götürüp ağız dolusu bir yudum aldı. Birkaç ay öncesi olsaydı nerede oturduğumu sormuş olurdu, ben de yalan söylemiş olurdum, artık yaşadığım yerden yaşlılar evine gelmem üç saati aldığından ve yaşadığım kasabanın –ve kasabanın bulunduğu ıssız bölgenin– adının ona bir şey ifade etmeyeceğinden. Okulumun nasıl gittiğini sormuş olurdu, iyi gittiğini söylemiş olurdum; okul iyi gidiyordu ve çok iyi notlarla çıkacaktım Noel tatiline. Üç dakika geçtikten sonra aynı-sını sormuş olacaktı ve yine iyi gidiyor olacaktı okulum. Okula gitmek için biraz yaşlı olduğumu fark etmemiş olacak, ben de öğretmen olduğumu sanması ihtimalini hesaba katmamış olacaktım. Arada bir, sorularının arasında bana baktığını ve oğlu mu torunu mu olduğumu merak ettiğini görmüştüm. O rolü de oynamıştım, babamın rolünü, doğal bir roldü benim için; yanıldığını, babamın ölmemiş olduğunu –çünkü karşısında oturuyordu– fark etmesinin onu mutlu etmesi beni mutlu etmişti. Bıyığını kesmişti, yanılması bu yüzdendi. Bu sırada krizantem yetiştiricilerini zengin eden birçok çocuğu geliyordu ziyaretine; kalanlar çift rol oynuyorlardı. Ancak şimdiki aşamada bir şey sormuyordu artık. Elveda sorular. Elveda dil. Elveda iletişim. Gözleri dalmış, kiraz birasını içiyordu.

Hayatının son yıllarında büyükannemi çok seven biri vardı. Marieken. Marieken down sendromluydu, yaşlılar evinde ölüm döşeğindeyken hemşirelere, çocuğuna bakacaklarına yemin ettiren birinin kızıydı; çünkü down sendromlu çocuğunu son ne-

fesini verinceye dek başında nöbet tutmak için getirmişti yaşlılar evine. Marieken'in kendisi de bir süredir ellilerindeydi ancak yaşlılar evinde kalmak için çok genç sayılırdı. Büyükanmem, yanından bir metre uzaklaşmayan o tuhaf varlıktan hiç hoşlanmıyordu. "Üşütük!" diyordu. Belli ki bunak biri diğer delilik türleriyle arasındaki farkı ayırt edebiliyor, kendi unutkanlığını bir down sendromlunun komik beyin dalgalarına üstün tutuyordu. Marieken tipik bir down sendromluydu, kıskançlık ve aşırı seks düşkünlüğü tipik birer down sendromlu davranışı olarak görülebilirse tabii. Diğer sakinlerin ziyaretçilerinin olmasını hazmedemiyordu ve ailelerin son bir kez toplandıkları masalara otururdu hep. Büyükanmemle kafeteryada oturduğumda hep Marieken'i davet etmek zorundaydım ve nihayetinde Marieken büyükanmemden daha iyi bir muhataptı benim için. Benimle seks yapmak istiyordu. Pazar günleri görev duygusuyla yaşlı bir aile ferdine bir kutu çikolata veya bir buket çiçek getiren her erkekle seks yapmak istiyordu Marieken.

149

"Üşütük dememiş miydin?"

Ancak Marieken'e bir sevgilimin olduğunu açıkladığımda reddetmemi anlıyor gibiydi ve fazla üzerine alınmıyordu. Kadınla erkeğin ebediyen birbirlerini seçtikleri ve asla bunun dışına çıkmadıkları anlatılmış olmalıydı Marieken'e. Amin. Bazen o down sendromlunun aileden olmadığını unutuyordum, ailemizin bir parçası olmuştu ve her seferinde bir domuz gibi ânında midesine indirdiği bir parça çikolata alırdım ona. Seks ve çikolata arasında kurulan bağlantıdan haberdardım, benim için geçerli değildi ancak Marieken bu alanda her popüler bilimci için bir sirk ayısı niteliğindeydi. Yarım kilo bitter çikolatayı kılını bile kıpırdatmadan yamuk ağzına tıktırabiliyordu; karaciğeri, otopsi yapılrken çok eğlenilebilecek dev bir puding haline gelmiş olmalıydı.

Son ziyaretimdi; buna kendim karar vermiştim. Marieken sevgilimle ilişkimizin hâlâ devam edip etmediğini sordu; sus-

masını söyledim. Küskünce dudağını sarkıttı, kollarını çattı ve dilini çıkardı. Ama ben büyükannemle yalnız olmak istiyordum, son kez. Üriner kaçaklı insanlar, diğer ziyaretçilerin bir telafi olarak veya yaşlı kişinin hayatının bir şekilde devam edeceğini vurgulamak için, kimsenin anlamını bilmediği ancak bu boş hayatta tutunulan ebedi bir bayrak koşusunun sopaları olarak yanlarında getirdikleri bağırان çocuklar... Ona eşlik edişime ihtiyaç duyduğundan emin bile değildim, orada sessizce herkesle karşı karşıya oturabilirdi. Tahmin ettiğim kadarıyla, hafifletmekten çok yoruyordum onun zihnini. Aklından neler geçiriyordu, ne nahoş bir duygu olmalıydı yabancı birinden bir kiraz birası içmek? Peki. Madem konuşmaya meyilli değildi, o zaman ben konuşacaktım, tek bir sözümü bile kaydetmeyecek olsa da. Kim olduğumu, benim için ne kadar değerli biri olduğumu söyledim. Bir monolog. Bir gün gizlice bir sosyal asistanı, Nele Fockede'y'i arayıp, hayatını dört içkiciyle geçiren, sabah babasıyla bardan döndüğü için okul sıralarında uykuya dalan, babasının soyunmasına yardımcı olan, onun kusmuğunu temizleyen bir çocuk için bir bakıcı aile bulunup bulunamayacağını sorduğu için ona ne kadar minnettar olduğumu anlattım. Görmeyi çok arzuladığım kız arkadaşımın bahsetti, hayatımın kadınıyla karşılaşabilmem için önce bir başkasıyla çocuk yapmak zorunda kalmış olmama ne kadar üzüldüğümü anlattım. Ancak karşılaşmıştım onunla, buna şükretmeliydim. Kasabamızın ormanındaki geyiklerden, arkasında kitaplar yazdığım pencerenin önünden geçen bulutlardan bahsettim. Birkaç gün önce ziyaret ettiğim Almanya'dan, WDR5 kanalında duyduğum *schlager* şarkılarından ve o şarkılara sevgilimle yüksek sesle eşlik edişimizden bahsettim. Mutlu olduğumdan ve eskisi gibi lanet okumadığımdan bahsettim. İçki içmediğimden. Dayak atmadığımdan.

Ancak başka şeylerden de bahsedebilirdim, bir voleybol maçının özeti onu daha az ilgilendirmeyecekti. Huzurevi per-

sonelinin işini kolaylaştırmak için tepsiyle dağıtılan haplardan kaynaklanıyordu belki de. Bilmiyordum. Televizyonda konuşuyormuşum gibi bakıyorlardı bana.

Sayın izleyiciler, iyi akşamlar.

“Peki, kalkayım o zaman,” dedim sandalyemde doğrularak. Gözlerimizin birbiriyle buluştuğu o andı, son kez görüştüğümüzü hissetmiş olduğu an. Eşini, ‘Git, bunu yalnız yapmalıyım,’ sözleriyle ölüm döşeginden kovan şair Hans Andreus’u düşündüm. Beni teselli etti bu düşünce. Bensiz ölecekti. Bunu biliyordum. Bir an gelecekti, bir akşam vakti daha uygun olurdu amcalarımdan biri veya halam beni aradığında. Son bir kadeh diyeceklerdi çünkü öyle derdik hep, son bir kadeh. Gırtlığındaki hırıltı, Hades sandalcısının küreğinin gıcirtısıydı. Ve derhal gelmemi söyleyeceklerdi. Ancak ben pencereden dışarı bakacak, huzurevine ulaştığımda büyükanmemin çoktan huzura kavuşmuş olacağını söyleyecek ve düşünecektim; dışarıda büyükanmem ölmekte, öfkemden sözlükten sözcükler atmam gerekiyordu. Onu bir daha gördüğümde cildi tekrar sıkı, tabaklanmış, burun deliklerindeki pamuklar ceset sıvısının ilk belirtilerini durduruyor olacaktı ve taş kesilmiş parmaklarının arasına bir hemşire tespih iletirmiş olacaktı. Böyle olacaktı. Gittim. Tanrı huzura kavuştursun.

151

Gerçekten de bir akşamdı arandığımda; Putrel Amca aramıştı. Annesi ölmekte olan birinin sesi yoktu.

“Selam genç, nasılsın? Seni rahatsız etmiyorum ya? Kız arkadaşınla seks yapmıyorsun ya, birazdan tekrar arayabilirim? Yok mu? Emin misin? Seks yapmak için uygun bir zaman da o yüzden. Çok geç değildir umarım. Değil mi? Neyse, aramamın sebebi...”

Neyse, neden aramıştı Putrel Amca? Onu da biri aramıştı, kim aramıştı bilmiyordu, adını hatırlayamıyordu daha doğrusu ancak halkbilimle ilgili bir kişiydi, öyle bir şeydi. Bir halkbilim

profesörüydü sanırım. Benim bildiğim bir halkbilim profesörü var mıydı?

Hayır, bildiğim biri yoktu. “Beni niçin aramıştın?”

“Ha, dolandırmadan söyleyeyim, şey... Bir içki masası şarkıları projesi başlattılar, içki masası şarkılarının da kültürel mirasın bir parçası olduğuna karar verdiler nihayet. Kültürel miras, doğru mu söyledim? Ve o şarkıların yöre yöre envanterini yapıyorlar, yöresel ağzıyla. Adamlar araştırma yapıyorlarmış, en sağlam içkicilerin nerede yaşadığını araştırmış olmalılar, neyse uzun lafın kısası, biz Verhulst’ları bulmuşlar sonunda. Ha ha. Benim sana sorum: O şarkıları hatırlıyor musun?”

“Pek değil.”

“Nasıl, ne demek pek değil? Baban bütün gün şarkı söylerdi. Yağmurla ilgili o şarkı? Sen söyle...”

“Mucize gerçekleşti, şeftalim ıslak, yağmur yağmadığı halde!”

“Evet, o! O sözleri eksiksiz kaydetmemize yardımcı olman lazım.”

“Maalesef, sadece ilk cümlesini biliyorum o şarkının,” dedim.

“O genelev şarkısını biliyor musun peki?”

“Beyaz Kadifeli Sevgilim şarkısını mı?”

“Evet, Beyaz Kadifeli Sevgilim. Ufaklık, senin hafızandan korkulur, genç, farkında mısın bunun? Bize yardımcı olmalısın.”

“Söyledim ya Putrel Amca, hatırlamıyorum o şarkıları. En son babamın cenazesinde duydum o şarkıları ve o zaman bile hatırlayamamıştım bazı kıtalarını. Onda bile ne kadar oldu kim bilir.”

“Hatırlarsın hatırlarsın. Biraz zorlarsan kelimeler kendinden dökülür, göreceksin. Ne düşünüp duruyorsun? Katılacak mısın bize?”

“Ne demek katılacak mısın?”

“Şarkı söyleyeceksin tabii. Adamlar CD kaydedecekler ar-

şivlemek için. Harika olmaz mı, Putrel Amcanla aynı CD’de? Reetveerdegem Brothers, ha ha.”

Bana sapıkça gelmişti. Birinin samimice halka ilgi duyuyor olması bir yanılmacaydı. Sahte bilimsel bir kimlikle halkı incelemek bile kendini halkın üzerinde gördüğünü ele veriyordu. Bir araştırmacı, dışarıdan gelen biriydi. Eskiden halkbilim profesörleri mi uğruyordu evimize çay içmeye? Fakir soframıza mı oturuyorlardı? Kafenin bılardo masasında pantolonlarını indiriyorlar mıydı bizimle birlikte, müzik ve sarhoşluk bunu gerektirdiğinde? Kültürel yönden eğitici halk kahvehanelerinde birinin suratını dağıtmamız gerektiğinde yardım elini uzatıyorlar mıydı? Bir cam kül tablasını birinin suratına fırlatma cesaretini gösterebiliyorlar mıydı? Biz o şarkıları söylerken, bir sergi veya başka bir şey için değil, sadece keyif almak için bize eşlik eden tek bir âlim olmuş muydu hiç? Kendini sanatçı ilan eden burjuvazinin eğlencesiydi halk. Ulaşmak istedikleri otantiklikti. Biz, endüstri toplumunun geldiği ilk insanlar, atalarıydık. Elllerinde olsa marjinalleşmişlerin çamaşır iplerini müzelere taşırlar, külotları ve sigara dumanından sararmış iç mekânlarını sergilerlerdi. Bir çamaşır ipi sergisi düzenlediğinizde bile aşırı rağbet göreceğinden emin olabilirdiniz böylesi orijinal bir fıkırın. Çünkü hemen memnun edebilirdiniz bir entelektüeli; daha da çabuk tükenirdi ilham stoku. Ancak sergi bittiğinde halk, halk kalacaktı, ait olduğu yere dönecekti. Seksenli yıllarda kayıt cihazlarıyla vahşi ormanlara gidip yerlilere şarkılar söyletirlerdi. Bütün dünyayı arşivlerinde toplamak istiyorlardı. Uzun dudaklı birini gördüklerinde kameranın karşısında dillerini titretmelerini söylerlerdi. Gırtlak seslerini daha iyi kaydetmek için mikrofonlarını Tibetlilerin âdemelmalarına dayarlardı. Şimdi büyüdüğüm evde kayıt cihazlarıyla bekliyorlardı beni. İçki masası şarkıları, Tanrım. O içki masası şarkıları kültürel mirasımızın bir parçası olabilirlerdi, benim için bir sakıncası yoktu ancak yaşayan bir miras denilmesi daha doğru olurdu; unutulup hatır-

lanan, değişip birbirine karışan, nihai bir kayıttan uzak –dola-
yısıyla yalan olan– o şarkılar. Babamın söylediği şarkıların yavaş
yavaş, kıta kıta kaybolması daha doğru bir şey olurdu. Neden o
sanat tucclarları güzelliğin ölümcüllüğünü –laf kalabalığı işte–
inkâr edip dururlardı hep?

“Nasıl dersin bunu, yavrum? Sapıkça da ne demek? Çok
ciddiye alıyorsun her şeyi? Düşünsene, ikimiz zil zurna sarhoş,
CD’de?”

Üzerinde düşüncektim.

“Bak bu iyi işte. Sen buzdolabından bir bira al ve düşünmeye
başla, ben ararım seni yine.”

Üzerinde düşünmedim ve bütün o hikâyenin bana uğramaya-
cağına inandım. Yarın veya öbür gün halkbilime olan yoğun il-
gilerini unutacaklar ve yine kafede kültürel mirasımıza daha sa-
mimi bir katkıda bulunacaklardı. Ancak üç gün sonra Herman
Amcam aramıştı. Bazen iki yıl beni aramazlar, ben de onları
aramazdım, şimdi bir hafta içinde iki amcam aramıştı.

“Küçük, Herman Amcan. Biliyorsun, Putrel Amcan geçen
hafta aradı seni. Bir çözümünü bulduk. Hep birlikte annemize,
büyükannene gidiyoruz.”

Anlamamıştım.

“Büyükannen, zırdeli. Tamamen geğmişte yaşıyor. Onun ya-
şadığı dünyada elektrikli süpürge henüz keşfedilmedi. Konuyu
nereye getirmeye çalıştığımı anladın mı? şarkılarımızın sözle-
rini hatırlayabilecek biri varsa o da büyükannen. Onun hatırla-
masına gerek yok. Henüz tazeler. Şöyle söyleyeyim: Hafızasın-
daki tek şey onlar, yani fazla düşünmesine gerek yok.”

“O halkbilimcilerle yaşlılar evine mi gidiyorsunuz yani?”

“Şimdi beni anladın.”

“Ama anlamak istemiyorum, amca. İğrenç buluyorum.”

“Neresi iğrençmiş bunun? Büyükannenden müstehcen şarkı-
larımızdan bir kaçını söylemesini isteyeceğiz o kadar. Muhteme-

len hoşuna da gidecektir. Yaşlı büyükanneciğinin biraz eğlenmesine itiraz edecek değilsin herhalde? O yaşlılar evinde ne kadar zavallı bir halde olduğunun farkında değil misin? Bu şekilde kafasındaki yükü atar biraz. Ayrıca bilim adına da doğru bir şey.”

Hayatta birçok şeye açık biriydim ancak amcalarımın bilim adına doğru şeyler yapması hayra alamet değildi. Ayrıca büyükannemin o şarkıları eskiden söylemiş olduğuna ihtimal vermiyordum. Haklıydı, babamın evin neşesi olduğu günler o şarkıları dinlemek zorunda kalmıştı mutlaka. Ancak bir bunak için, aktif ve pasif bilgi arasında büyük bir fark olmalıydı.

“Babanın hatırı için yap, Küçük. Hadi.”

“Babam öldü, onun bununla bir alakası olamaz.”

“Serseri, baban olsaydı iki kez söyletmezdi bizi. Eğlence nedir bilirdi.”

“Eğlenceyle bir alakası yok bunun. Ayrıca duygusal şantaj yapıyorsunuz. Ben katılmıyorum, nokta.”

“Bizi yarı yolda bırakıyorsun?”

“Nasıl görmek isterseniz.”

“Ben öyle görüyorum. Ailenin kültürlü kişisi sensin. Ekmeğini kültürden kazanıyorsun. Her yerde konuşmalar yapıyorsun. Halini vaktini gazetelerde okuyoruz. Ama biz, kendi kanından birileri bir ricada bulununca birden kültürü sapıkça ve iğrenç buluyorsun. Bunu bana açıklamalısın, ahbap.”

“Ben büyükannemle vedalaştım, onunla tekrar görüşmenin akıllıca olup olmayacağını bilmiyorum,” dedim.

“Veda da ne demek oluyormuş? Henüz yaşıyor. On yıl daha yaşayabilir, bilemezsin.”

“O artık bitkisel hayatta, amca! Onunla vedalaştığımda biraz olsun eskiden tanıdığım büyükannemle vedalaşabilmiştim en azından. Ancak şimdi tamamen bitkisel yaşamda. Hiçbir taze toprağı kaldıramayacak güçte bir bitki.”

“Evinde bitki var mı senin?”

“Evet,” dedim.

“Su veriyor musun onlara?”

“Evet. Kız arkadaşım veriyor daha doğrusu,” dedim.

Birkaç saat sonra yaşlılar evine vardığımda her şey hazır edilmişti. Kafeteryayı bir çeşit kayıt stüdyosuna dönüştürmüşlerdi. Ortadaki bir masaya, iki mikrofonun arasına da tekerlekli sandalyesinde büyükannemi konuşlandırmışlardı. Diğer yaşlılar, pipo içenler, örgü örenler, hayalperestler, burunlarını kurcalayanlar, salyalarını akıtanlar, tütün çiğneyenler, hırıldayanlar ve yellenenler; şuurlu şuursuz o saçmalıkları izliyorlardı ve personel harika bir eğlence programı daha düzenlemiş oluyordu. Büyükannem cihazlardan hiç etkilememişti. Orada oturuyordu. Duygusuzca, röntgen muayenesine tabi tutuluyormuşçasına, apatik bir şekilde, hastane cihazlarının vücuduna nüfuz etmesine izin vererek. Öylesine oturuyordu. Nefes alıp veriyor, kalbi atıyordu. Aşağı yukarı buydu. Bir şey çıkmayacaktı.

156

“Küçük, geldin mi? Nerede kaldın, bir saattir seniz resim yapıyoruz?”

“Marieken’e bir kilo çikolata almaya uğradım bir yere.”

Marieken ölmüştü. En kolayı buydu herkes için, aksi takdirde kıskançlığından, kendisi değil büyükannem ilgi odağı olduğundan, her şeyi sabote edebilirdi. Daha sık ziyarete geliyor olsaydım öldüğünden haberdar olabilecektim. Böylece öğrenmiştim. Çikolatayı zombi gibi bir şeylerin olmasını sabırsızlıkla bekleyen yaşlılar arasında paylaştırdım. Düğme ve şalterler hakkında çok şey bilen ancak hayatı hiç bilmeyen yapımcı bir kulaklık taktı büyükannemin kafatasına. Hiç olay çıkarmadı, bir çiçek saksısı bile koysak farkına varmazdı büyükannem. Her çocuk o bebekle oynamak isterdi, her ne kadar tarayacak çok fazla saç kalmamış olsa da. Ancak diledikleri kadar çiş bezi değiştirebilirlerdi.

Halkı bilim konusu yapmayı isteyen beyefendiler bize imzalamamızı istedikleri birer kâğıt verdiler. Formaliteydi, kayıtlara

telif hakkı talebinde bulunamayacağımız yazılıydı. Putrel Amca hemen imzaladı; bir belgenin içeriği hiç ilgilendirmemiştir onu. “Benim bu ülkede hiçbir hakkım olmadı, varsa da bir hakkım, severek vazgeçerim, böylece bir zararı da dokunamaz bana.” Herman Amca da aynısını yaptı ve bir krala yakışır bir şekilde imzasını attı bir kanun paragrafının altına. Ben sorun çıkarabilirdim tabii ancak doğrusu o kayıtları ne yapacakları umurumda değildi, her ne kadar daha sonra o kayıtlardan bir karnaval hiti yapıp bir servet kazandıklarını tespit edecek olsam da benim için hava hoştu.

“Evet. Başlayalım mı?”

Bir hemşire orada bulunan yaşlılara sessiz olmalarını söyledi; kayıt başlayacaktı ve bazı tekerlekli sandalyeliler gerçekten büyük bir şeyin başlayacağına inanıyor gibiydi.

“Bir CD kaydedeceğiz, hanımefendiciğim. Sizin sesinizin kaydedileceği bir CD. Harika bir şey değil mi?”

Büyükannem bilmezdi CD’nin ne olduğunu. Demek istediğim, tabii ki bilmezdi CD’nin ne olduğunu ama eline bile almamıştı hiç. Şansı varsa biri bahsederken duymuş olabilirdi, tıpkı internet hakkında bir şeyler duyduğu gibi.

“Yapmanız gerek tek şey müstehcen şarkılar söylemek. Eskinin içki masası şarkılarını; hangisi olduğu fark etmez.”

Elbette büyükannem bunaklığın onu sarmalayan kozasında oturmaya devam etti, kılını bile kıpırdatmadı; bir zamanlar onu tanıdığımız dünyayla bağlantı içinde olup olmadığını kestiremiyorduk. Herman Amca hatırladığımız cümlelerle başlamamızı önerdi; büyükannem de, belki coşkuya kapılıp söylemeye başlayabilirdi ve bir başlangıç yapmış olurduk. Başka bir seçeneği olmadığı için bunun harika bir fikir olduğunu düşünmüştü yapımcı.

“Küçük, sen başlar mısın? Şeftali Şarkısı’yla başlayabilirsin mesela? Babanın favori şarkısıyla?”

Yapamayacaktım. Birkaç içki aldıktan sonra yapabilirdim belki. Bununla içki masası şarkılarının anahtarını sunmuştum amcalarıma göre. Gerçekten de o şarkıları ayık halde söyleyemezsiniz. Olamazdı, olmamalıydı da. İçki masası şarkıları içki gerektiriyordu, bu kadar basitti. Nasıl olmuştu da düşünememiştik bunu daha önce? İçki masası şarkılarının özüne dokunmuştuk. Bunu da mantıklı bulmuşlardı âlim beyefendiler, hatta öğle programının içki giderlerini üstlenmeye hazırdılar. Ha şöyle! Dört bardak biradan sonra hepimizin sarhoş olmasını bekleyecek sabrı gösteremeyeceğimi düşünerek ağzımı mikrofona götürüp söylemeye başladım.

“Mucize gerçekleşti, şeftalim ıslak, yağmur yağmadığı halde.”

Böylece bir başlangıç yapmıştık.

Geriye ikinci cümleyi hatırlamak kalmıştı. Melodisini biliyorduk, bu yüzden şarkının tamamını mırıldanmaya başladık, hafızamızın ve büyükannemin hafızasının şifresini kırmamızın yolu buydu belki de.

“Tam sarhoş olmadık henüz,” sonucuna varmıştı Putrel Amca. “Otuz, otuz beş bira daha içelim, o şarkıların hepsi kendiliğinden gelecektir.”

Arada bir büyükanneme bakıyordum –zamanenin bir arsızlığı– ve onun orada, tekerlekli sandalyesinde, kahverengi lekelikli kafatasındaki kulaklığıyla ölmüş olabileceğinin tam da bize özgü bir şey olacağını düşündüm. Biz içkiyle ve şarkı sözleriyle kafayı bulurken, büyükannemin sarhoş oğullarını yanında sessizce ölmüş olabilirdi. Ancak yaşıyordu hâlâ, teknik olarak.

Saatler birbirini kovalamıştı, yaşlıların vadedilen büyük gösteriye ilgileri dağılmıştı ve tekerlekli sandalyeleriyle lapa ve krutonlu çorba sunulacak yemek salonuna götürülmelerine başlanmıştı. Şuruplarını ve haplarını alacaklardı. Büyükannemin günlük hapları, tıpkı eskiden ayin ekmeğinin dilinin üzerine konulması

gibi dilinin üzerine konulmuştu; onları aynı uysallık ve güven duygusuyla yutmuştu. Siyahlar giyinmiş bir aile resepsiyona yanaşmıştı, birazdan mal varlıklarının paylaşımıyla ilgileneceklerdi, bizse en pis, en müstehcen sözlerimizi geveliyor, bir şarkıda nafiye yer bulmaya çalışıyorduk onlara. Yapımcı saatine baktı, o da yaşlanmaya ve kaygılanmaya başlamıştı. Eşyalarını toplamaya başlamışlardı. Mikrofonlar yerlerine yerleştirildi, hiçbirimiz sesini bilime bağışlayamamıştı.

“Üzücü. Çok istemiştim, hep birlikte bir CD kaydetmeyi,” dedi Putrel Amca dalgınca.

“Biz de üzgünüz. Denediğiniz için teşekkür ederiz.” Yapımcı demişti bunu. Bunda samimi olmadığını görebiliyordunuz gözlerinden. Vaktini boşa harcamıştı.

“Her neyse, bedava içki içmiş olduk en azından. Pek eğlenemedik de değil. Bir vesileyle dışarı çıkmış, bir kez daha annemizi görmüş olduk.”

Tokalaşılırken vakumlanmış cümleler söylendi ve halkın dostları yaşlılar evini terk ettiler bir sonraki projelerine gitmek üzere, bir halk dansının kamera kayıtlarının yapıldığı bir projeye örneğin. Bir bardak bira daha içmek istedik ancak hemşire izin vermedi. Kafeterya kapanacaktı, huzurevi sakinleri banyo yapacaklardı; günlük programları bozulduğundan şaşkındılar biraz. Birkaç dakika sonra büyükannem tekerlekli sandalyesiyle yemek salonuna götürülecekti, onun da düzeni bozulmuştu hemşirenin dediğine göre. Bir hatıra olarak saklayabileceğim bir şey aradım bakışlarında ancak durum netti; çoktan vedalaşmıştık onunla. El salladım, kreş çağındaki çocuğunu almaya gelen bir veli gibi. Güldü. Hiç beklenmedik bir anda güldü ve gayet anlaşılır bir şekilde ekledi:

“Gün ağardı, horoz öttü, sevgilim yatağından kalkmıyor.”

Evet, Şeftali Şarkısı’nın ikinci cümlesiydi; nasıl olmuştu da unutmuştuk.

“Gel de içme şimdi,” dedi Herman Amca.

ÇOCUĞA BİR AMCA

Sıkıldığını apaçık görebiliyorum. Bira altlıklarını ufalıyor ve çikolatasının folyosuyla küçük hayvan figürleri yapıyor. Ufalamak yerine bira altlıklarıyla iskambil kule de yapabileceğini gösteriyorum ona ve bunu yapmakla pedagojik bir hayır işlediğime inandıramıyorum kendimi. İnsanlık çok şey kurdu; onun kuşağı yıkıma başlamadığı takdirde ciddi bir sorunla karşı karşıya kalacağız. Biz dizi iskambil kulelerinin çökmesiyle cesaretinin kırılmasından dolayı ilgisini ve özellikle de sabrını yitiriyor ve binbir ışıkları ve müzikleriyle onda cennetvari, büyümlü bir etki bırakan slot makinesinin kolunu çekiyor. Öylesine kolu çekmekten şimdilik hoşnut, makinenin onun davranışlarına tepki verdiğine, o cennet parçasına hükmettiğine inanıyor henüz. Kolu çekişyle ışıkların yanıp sönmeleri arasında bağlantılar görüyor; olmayan bağlantılar. Ancak bu, biri makineye madeni para atana dek sürüyor. Orada insanın kısa bir an Tanrı olabileceğini öğreniyor, yeter ki yeterli miktarda parası olsun. Beyinciği, yanıp sönen, melodilerin müsebbibi olan rakamların hareketleriyle meşgul. Bir an yerini şansını denemek isteyen birine bırakması gerektiğinde gelip, “Baba, makineyle oynamak için para verir misin?” diye sormasına şaşırmadım tabii. Bir slot makinesiydi sonuçta; fakirleşerek eğlendikleri bir

makinede teselli bulurlardı büyükler, çocuklar için uygun değildi. Ancak onun bir yetişkin makinesi olduğunu söylemek istemiyorum, onun anlayabileceği bir gerekçe arıyorum. Ben çocukken sürekli onun bana göre olmadığını, büyükler için olduğunu söylemelerine bozulurdum hep.

“O makine büyükler için, çocuğum.”

Pipetiyle kola şişesine baloncuklar üflüyor, ta ki bundan da sıkılana dek.

“Ne kadar kaldı, baba?”

“Neye ne kadar kaldı, oğlum?”

“Anneme.”

Beş saat kalmıştı. Henüz çok saat vardı, sayısız olmalıydı, ayrıca döküp saçabiliyordu zamanı; bir saatin menzilini bilmiyordu. Saniyeler, haftalar, saatler, metreler, litreler, hiçbirisi bir şey ifade etmiyordu ona ancak ifade ediyormuş gibi yapmakta başarılıydı. Bir fantazinin ölçüsü yoktu. Annesini seviyordu. Birazdan onu götürecektim ve annesinin kollarına bırakacaktı kendini, içinde boğulduğum kollarına; bırakacaktı kendini öpücük ve kucaklara. Hafta sonu geldiğinde sormuştu sonunda. “Annemi sevmiyorsun!” dedi. “Evet, anneni sevmiyorum,” dedim. Birinin annesinden hoşlanmamasına, böyle bir şeyin mümkün olabileceğine akıl erdiremeyecekti. Uzmanlara göre bunun psikolojisini nasıl etkilediğini merak ediyorum. “Ancak seni çok seviyorum,” diye ekledim onu kaygıya düşürmemek için. Onu nihayet annesine bıraktığımda onun kadar mutlu olacağımı bilmiyordu. Babasıydım ve kendimi böyle hissetmeliydim; onu iki haftada bir görmem beni çok etkilemeyecekti. Yanımda olmadığına özlemem onu hiç, bir yıl görmemeyi bir ceza olarak görmezdim. Babalar her gün içindir, izin kullanmazlar. Bende olduğunda hoşuma gider, genelde, bazen, onu memnun etmeye uğraşırım, kız arkadaşımınla birlikte istediğini yapabileceği bir yaşam tarzı sunarız ona. Dilediğimden farklı bir şekilde yetiştirilmiş olduğunu görüyorum ancak söyleme-

si kolay; onu ben yetiştirmiyorum. Bir amcası gibiyim kendi çocuğumun. Enerji dolu oluyor bana geldiğinde. İki günde o kadar çok enerji çekiyor ki benden, nihayet onu annesinin kollarına bıraktığımda ve bir puding gibi kendimi koltuğa attığımda mutlu oluyorum. Bir sokak köpeğine bakmak daha kolay olurdu.

Ufaklığı seviyor muyum? ‘Sevmek’ten bahsetmek için bir-birinizi seçmiş olanız gerekiyor. Demek ki hayır. Biliyorum sevmenin ne demek olduğunu. Kız arkadaşım ve ben seviyoruz birbirimizi, ender görünür birer deli gibi. Hiç karşılaştığım olmaz neredeyse, birbirini seven birileriyle, oysa zor değildir çok. Yeni anladım. Sevmek kolaydır. Ya o çocuk? Tanrım, her şeyin gönlünce olmasını diliyorum. Yürüyebileceği birçok yol var hayatta ve ben onun atlası olmak istiyorum. Çok mu patetik? Olsun. Duygulandırıyor beni, gülerек atlı karıncada döndüğünü görmek. Ve kalbimi burkuyor, yetişkinler yatak odasına gittikten sonra hortlaklar sürekli ortaya çıktıkları için dümdüz yatağında oturması. Sevgi buysa ne ala.

Kız arkadaşım işe gitti ve onu özlüyorum. Benden çok kız arkadaşıma alışı o da sanırım. Haksız da sayılmaz.

“Nathalie olunca daha çok hoşuma gidiyor.”

“Benim de, oğlum.”

Nathalie olsaydı ormanda saklambaç oynuyor, yabandomuz boklarının izini sürüyor, yırtıcı kuşların kaya çıkıntılarına yeni yuvalarını yapıp yapmadığına bakmaya gidiyor, kunduzların su setlerini inceliyor olurduk. Ancak kız arkadaşım olmadığı için bu kadar neşeyi kaldıracak gücüm yoktu ve –derdim neydi bilmiyorum– arabayla Reetveerdegem’e gittik. Mezarlığa gelene dek arabada aptal çocuk şarkılı favori CD’sini iki kez baştan sonra dinledik. “Oğlum, büyükbaban burada yatıyor.” Kimsenin duymadığı bir ses daha vardı. “Baba, torunun burada, bak!” Bir dedesi vardı zaten, bir tane dedesinin daha, bir

taşın altında yatan bir dedesinin daha olması şaşırtmıştı onu biraz. Yavaş yavaş ölüm bilinci beynine sızıyordu, asfalttaki dümdüz tavşanlar sağlıyordu bu bilinci. Çok iyi oynamaya başlamıştı bile, ölü olmayı. Örneğin yemek vakti geldiğinde çok iyi oynayabiliyordu bir ölü olmayı. Şimdi iyi bir rakip vardı karşısında ve tanımadığı büyükbabasının üstünlüğünü kabul etmek zorundaydı.

Aslında babama benziyor, diye düşündüm birden, küçükle mezarlıkta yürürken annemin de orada yatıp yatmadığına bakarak. Emin olmak için mezar taşlarındaki isimleri de okudum; onu fotoğrafından tanıyıp tanımayacağımdan emin olamıyordum. Ancak bulamadım. Sonra oğlumla kafeye gittik, çoktan bar taburesinde geçmiş olduklarından emin olduğum amcalarımla tanıştırmak için onu.

Hâlâ oturuyoruz burada ve canı sıkılıyor.

“Vay canına, bak kimler gelmiş!”

İşte geldiler; Herman ve Putrel Amcalarım. Uzun sürmüştü gelmeleri.

“Hangi fön makinesi savurdu seni buraya? Oğlun mu o? Aynı Pie, hık demiş burnundan düşmüş. Kurban olayım.”

Yabancılar bakıyordu iri gözleriyle, şivelerini anlamadan.

“Adı ne bakayım?”

Yuri. Bundan daha çirkin bir ad olamazdı. Annesi seçmişti adını. Yuri, bir araba adı gibiydi. Opel Yuri.

“Yuri. Güzel isim. Yuri, Putrel Amcanla tokalaşmayacak mısın? Hadi, bir içki ısmarla hepimize!”

“Ben içmeyeceğim,” dedim, araba sürecektim.

“Daha iyi bir mazeret bulmalısın amcacığım, kırk yılda bir görüşüyoruz.” Ve pat diye birayı koyuyorlar önüme. Daha doğrusu ilk biraya bakmadan ikincisini koyuyorlar. Birazdan çocuğu teslim ettiğimde bira kokarsam bir avukat tutmak zorunda kalacağım.

“Sakin olun, beyler, bir saat sonra ufaklığı annesine götüreceğim. Biraz kibar görünmek istiyorum.” Ancak bunu söylediğimde dördüncü bardaklarını içiyorlardı bile.

“Baba, makineyle oynamak için para verir misin?”

Bunun hakkında ne düşündüğümü biliyordu, başkalarının yanında bir kez daha deniyor ancak havasını alıyor.

“Küçüğe para vermiyor musun slot makinesiyle oynamak için? Ne alaka şimdi? Al, yavrum, Herman Amcan slot makinesiyle oynamana izin veriyor!”

Nefret ediyorum gözlerindeki o muzaffer bakışından. Bir orospu bakışı; sempatisini en çok para teklif edene verecek olan birinin bakışı.

“Ne yapıyorsun? Ona izin vermediğimi söyledim, duymadın mı?” dedim Herman Amcaya.

“Saçmalama, Küçük, eğleniyor ya? Ters tarafından mı kalktın yoksa?”

“Hayır, ters tarafımdan kalkmadım ama çocuğumun slot makinesiyle oynamasını istemiyorum, hele bu yaşta asla. Slot makinelerinin bir işe yaramadığını düşünüyorum, yanılmıyorsa benden daha iyi biliyorsunuz bunu.”

“Kafamızı ütülemek için mi geldin yoksa buraya?”

“Sizi görmek istediğim için geldim.”

“Pek öyle görünmüyor.”

Uzun zamandır onlardan biri değildim artık; tıpkı oğlumla olduğu gibi benimle de standart Hollandaca sayılabilecek bir dilde konuşmaya başlamaları bunun kanıtıydı. Bunu ne kadar yapmacık bulduklarını biliyordum. Eski şivemi konuşmuyorum artık. Nadiren kendiliğinden dökülüyor sözcükler, öfkeli olduğum veya sarhoş olduğum zamanlar. Nadiren. Çok az yani. Onlardan biri değildim ancak olmak isterdim; vefamı göstermek için, sevgimi, nasıl dersiniz deyin.

“Söyle bakalım, nasılsın, her şey yolunda mı?”

Mutluydum ancak kulağa pek hoş gelmiyordu bu. Mutluluğumdan utanç duyuyor gibiydim sanki. Çok severek yaptığım bir şeyden ekmeğimi kazanıyordum, bir servet verseler bile terk etmeyeceğim bir eve sahiptim, beni seven ve benden çocuk istemeyen, küfretme veya dövme gereği duymadığım, nevrozsuz bir kız arkadaşım vardı. Yangın sigortam, zincirli testerem ve bir kızartma tavam vardı. Ve büyük bir inançla ulusal sigorta payımı ödüyordum. Bundan daha döneke olunmazdı; neyi konuşacaktım ki onlarla artık?

“İyiym,” dedim. “Her şey yolunda, teşekkürler. Ya sizler? Ne var ne yok?”

Sonuncusunu öylesine, onların dilini konuştuğumu sandığım için söyledim ancak çuvallamıştım. Bir vantrilok kuklasının sesi gibi çıkmıştı sesim.

“Ne dedin? Ne var ne yok mu? Sizde öyle mi diyorlar? Matrakmış.”

“Burada öyle denmiyor mu?”

Ne olsundu, her şey yolundaydı, her zaman olduğu gibi. Yaşlanmışlardı. Düşündüğümden daha çabuk yaşlanmışlardı. İstediklerinden daha yaşlıydılar.

“Sigara ister misin?”

Bilmem kaçınıcı kez sigarayı bırakmakta olduğumu itiraf ettim.

“Nasıl da kansere yakalanacaksın.”

Bu da doğrudu. Peş peşe dört sigara içiyorum ve düşünüyorum; birazdan annesine teslim ettiğimde küçük sigara kokacak. Ona söylerim artık: Nasıl da kansere yakalanacak.

Orada, hayal makinesinin kolunu çekip duruyordu. Mutlu görünüyordu. Elinden almak istediğim bir çocukluk mutluluğuydu o makine.

“Slot makinesinin üzerinde duran ne?” Putrel Amcama bakıyorum.

“Anlamadım, ne duruyormuş orada?”

“Biliyorsun ne demek istediğimi. O bardak. Ne var bardakta?”

“Mazot o. Mazot ne demek bilmiyorum deme şimdi. Küçükken bilirdin ne demek olduğunu.”

“Oğlum mazot içiyor mu demek istiyorsun şimdi?”

“Seviyor!”

“Putrel Amca, çocuk beş yaşında.”

“Ne olmuş yani? Sana da beş yaşındayken mazot verirdi baban?”

“Benim anlatmaya çalıştığım şey de bu, Putrel Amca.”

“Takma o kadar, yavrum, o kadar bira yok içinde, dörtte üçü kola. Dürüstçe söylemek gerekirse vücuda zararlı bir şey varsa o da kola. Onca şeker.”

Çocuğumun mazotunu elinden alıyorum; hiç hoşuna gitmiyor. Onun yerine verdiğim çilek içeceğine beni kızdırmak için dokunmuyor. Puşt. Sebze yemek istemiyor, kaz ciğeri çiftliklerinde kazlara yaptıkları gibi zorla tıkacaksın boğaz deliğine. Ancak bir bardak mazot seçiciliğine mani değil.

“On iki yaşında başlıyorlar ot içmeye, sense masum bir bardak mazotu mesele yapıyorsun.”

“Duyamak istemiyorum, Putrel Amca, nokta.”

“Yeter ama, ne yapmışlar sana öyle yıllarca o koruyucu ailelerde ve yurtlarda?”

Ben de merak ediyordum bunu.

“Seni tanıyamaz oldum.”

Bir teselli olacaksa; çoğu kez ben de.

Onların hep bu tonda konuştuklarını hatırlatmak zorundaydım kendime; soğuk mu sıcak mı davrandıklarıyla bir alakası yoktu bunun. Sevimli olmayı öğrenmemişlerdi hiç. Yalnız uzaktan bakıldığında düşünülebilirdi birbirimizi sevmediğimiz.

Anlamamız gerekirdi; o çocuk sadece elli kuruşla yarım saat-tir o lanet makineyle oynuyordu. Pek normale benzemiyordu. Herman Amca ne olduğunu öğrenmek için yanına gittiğinde gizem çözülüyor; makinenin para haznesinde bin beş yüz avro bulunuyordu. Yuri makinenin kolunu her indirdiğinde madeni paralar dökülüyordu aşağı, ve bu çok hoşuna gidiyordu. Hiçbir şey duymamış olmamız tuhaftı.

“Bin beş yüz avro, Tanrım, bunu hayatım boyunca çıkarmamıştım o makineden. Aferin sana, Yuri. Hepimize bir içecek, bunu kutlamamız lazım.”

O parayı istemiyordum, çocuğun parayı eve götürmesini ise hiç istemiyordum. Herman Amcanındı para, onun yatırımıydı sonuçta. Bira alırdı kendine.

“Aklını mı yedin, ne kadar para biliyor musun, onunla bir yığın oyuncak satın alırsın çocuğa.”

“Kesinlikle olmaz, amca, bir bakarsın kumar makinelerinden para kazanılacağını düşünür.”

“Aptallık etme, orada bin beş yüz avro var. Hem niye itiraz ediyorsun ki? Parayı kazandı mı, kazanmadı mı?”

“Para, sizin paranız. Nokta.”

“Maden o kadar ısrar ediyorsun.” Küçüğe elli avroluk bir banknot veriyor. Herman Amcadan harçlık.

“Harrar!” diyor Putrel Amca.

“Ne dedin?”

“Harrar diyorum.”

“Harrar ne?”

“Radyoda, geri zekâlı, bilgi yarışması sorusunun cevabı.”

Eskiden müzik kutularına para atılırdı, artık radyo çalınıyor kafelerde.

“Küçük, yanında telefonun var mı, acilen radyoyu aramam lazım.”

Ona telefonumu veriyorum, kafedeki herkes susuyor. Putrel

Amca telaşla volta atıyor, bir meşgul sinyali duvarına tosluyor sürekli. Radyonun sesi açılıyor ve daha hızlı bir dinleyicinin yanıt vermesinin istenmesiyle yüzünde bir hayal kırıklığı ifadesi belirliyor Putrel Amcanın. Dört çocuklu, bahçe uzmanı ve boş zamanında yürüyüş yapmayı seven biri, “Gerolf,” diye atıyor ve ne yazık ki doğru yanıtı veremiyor; sunucu bir sonraki yarışma adayına geçiyor.

Birden Putrel Amca giriyor yayına.

“İyi günler, kiminle görüşüyorum?”

“Karel,” diyor, Karel Amca. “Karel Verhulst ama Putrel der arkadaşlarım.”

“İyi günler, Karel Bey, dinleyicilere kendinizi tanıtır mısınız biraz?”

“Öff, şey, hepsi çoktan pılını pırtısını toplayıp beni terk etmiş olan değişik kadınlardan yarım düzine çocuğum var, çalışmıyorum, içki benim kaderim ve hayatımın neşesi, hobiler geri zekâlılar içindir.”

“Kendine özgü birisiniz, Karel Bey, bugünkü sorumuzun yanıtını biliyor musunuz peki? Dinleyicilerimiz için tekrarlayalım: *Blondî’nin Adolf Hitler’in köpeğinin adı olduğunu ma-lum film sayesinde biliyoruz. Ancak yanıtını istediğimiz soru şu: Hitler’in Blondî’yi döllemek için seçtiği Alman çoban köpeğinin adı nedir?* Kolay bir soru değil, biliyorum.”

“Harrar,” diye havlıyor; hemen yanıt vermemek için kendini zor tutuyordu. Gerçekten de doğru yanıtı Harrar; Putrel Amca sponsor video dükkânından yirmi beş avro değerinde DVD veya video satın alabilecekti.

“Peki, Karel Bey, hangi filmi alacağınızı da düşündünüz mü dükkândan?”

“Ha, çıplak kadınlar dolu bir şey. *Pussylick III* gibi. Bambi’nin bir çizgi filmi de olabilir.”

“Size keyifli seyirler diliyorum, efendim. Aradığınız için teşekkür ederiz. Tekrar tebrik ediyoruz.”

“Vay canına,” dedi Herman Amca. “Bir dakika, yoksa tekrar yayın mıydı bu?”

“Evet, nasıl bildiniz?”

Kalkmalıydım, Yuri annesine bırakılacaktı, kesinlikle geç kalamazdı.

“Kalkmak mı? Hemen mi? Daha yeni geldin?”

Gitmem gerekiyordu.

“Ben de gelebilir miyim sizinle, videocu dükkânına bırakabilir misiniz beni? Ödülümü almış olurum.”

Bana uyardı. Tabii ki gelebilirdi bizimle.

Otomobilim gerçek erkeklerin kullandığı araç tipinden değildi ancak çalışıyordu ve taksiti bitmişti. “Araban bu mu?”

“Pratik bir araba.”

“Temiz bir araba. Kazancın fena değil anlaşılan.”

“Fena değil, şikâyetçi değilim. Senin neden araban yok?”

“Kendime bir araba satıl alır almaz icra memuru elimden alır da ondan. Bu yüzden de çalışmıyorum zaten; hepsini kesiyorlar maaşımdan.”

“Anladım. Alman çoban köpeklerini incelemeye vaktinin olması bu yüzden.”

“Hâlâ böyle bir şeyi nasıl bildiğimi dert ediyorsun, değil mi? Ama sıkma canını, vatandaşlık haklarımı elimden aldılar, oy kullanamıyorum.”

Arabada sigara içmemesini, o pis duman için fazla küçük bir yer olduğunu ve küçüğün bir başkasının dumanını içine çekmemesi gerektiğini de söylemeliydim ancak kendimi frenledim, zaten vakit çok geçti. Vesileden faydalanıp bir sigara da ben yakabilirdim. Bir CD koydum.

“Koyduğun ne? Yaşlı insanlar için o.”

“Roy Orbison.”

“Ben de biliyorum Roy Orbison olduğunu, hâlâ dinliyorum deme sakın onu?”

“Roy özgün biri. Bütün parçaları mükemmel. Bir şarkıyı bitirmek için nakaratlarını üç kez peş peşe söylemeye gerek duymuyor.”

“Geri zekâlı.” Torpido gözünü karıştırıyor, onu cezbedecek ancak bulamadığı bir şeyi arıyor. Bir CD kapağındaki yatağında yatan bir güzelin resmini buluyor birden.

“Bu ne?” CD’yi gösteriyor.

“Anthony and the Johnsons,” diyorum.

“Güzel karı!”

“Bir karı değil o, Putrel Amca.”

“Tabii ki değil. Ne peki? Bak kapaktan nasıl da bakıyor bana? ‘Hadi Putrel, becer beni,’ diyor. Kız hayatı boyunca beni beklemiş.”

“Olabilir. Ancak o bir erkek, kadın giysisi giymiş biri.”

“Nonoş mu yani?”

“Koy, dinlemeye değer.”

“Sen beni ne sanıyorsun? O ibne müziğini dinleyeceğimi mi sanıyorsun? Donuma pislerim daha iyi. Müzik dinlemesek de olur.”

Nihayet video dükkânına ulaştığımızda dükkândan çıkana dek beklememi istedi; hemen dönecekti.

Beklediğim gibi olmadı, diye düşünüyorum parmaklarımı direksiyona tıklarken. Çocukla gelmemeliydim buraya, yine amcalarımla ağlayarak birbirimize aşkımızı ilan edip birlikte şarkı söyleyecek kadar sarhoş olabilirdim. Bir yabancı gibi davranan bendim, bir yabancıydım artık belki de, mutlu olduğuma sevineceklerken onları alakadar etmeyeceğini düşünerek mutluluğumdan bahsetmemekle ukalalık etmiştim.

Video dükkânından çıktığında arabanın camını indirmemi işaret etti.

“Al, küçüğe.”

Bambi çizgi filmiydi.

“Eve bırakayım mı?”

“Ben giderim, *merci*. Kendine iyi bak, sakın aptalca bir şey yapayım deme.”

“Sen de. Hoşçakal, Putrel Amca.”

Oğlum uzun süre el sallamaya devam ediyor. En az bir saat birlikte yolculuk edeceğiz, aslına bakılırsa ona ne anlatacağımı bilmiyorum. Uykuya dalarak işimi kolaylaştırabilirdi ancak ona yakışan bir şey değildi bu. Hafta sonunun iyi geçip geçmediğini sordum, başıyla onayladı, dikiz aynasından ona bakıyordum, başıyla onayladı çünkü kendisinden beklenenin bu olduğunu düşünüyordu, kolayına kaçıyordu.

“Çok mu kaldı?”

“Birazdan annenin yanında olacağız, oğlum. Bir saat kaldı.”

“Şarkı söyleyelim mi o zaman?” diye soruyor.

“Yeni bir şarkı mı öğretti öğretmenin sana?”

“Hayır, Putrel Amca öğretti, kafede.”

“O şarkıları duymak istemiyorum, Yuri. Putrel Amcanın şarkılarını bilirim, işe yaramaz onlar. Başka bir öneriyle gel.”

“Ama kuşlarla ilgili bir şarkı!”

“Olabilir oğlum ama kafam iyi değil. Ayrıca arabada şarkı söylemek çok tehlikeli bir şey, trafiğe yoğunlaşmam gerekiyor.”

Bir saat kaldı, diye düşünüyorum. Bir saat bile değil.

“Baba?”

“Evet, oğlum?”

“İşeyeceğim.”

“Ne dedin?”

“İşeyeceğim.”

“Çişim geldi, demek istiyorsun.”

“Evet, baba.”

“İşeyeceğim kelimesini bir daha duymak istemiyorum, tamam mı? Pis bir kelime. Pis insanların kullandığı pis bir kelime.”

Benzin istasyonu çocuklarıyla birlikte tuvalete koşan anne ve babalarla dolu. Tuvalet kapıları açıktı, pantolonları inik

çocuklar çişlerini yapmaya çalışırken anne babalar onaylayıcı bakışlarla gözetliyor ve işler kontrolden çıktığında müdahale ediyorlardı. Ne yapıyordum burada? Eskiden benzin istasyonlarında bir tatil duygusu uyanırdı içimde en azından. Bir saat kaldı, diyorum içimden, oğlum kendi başına ve etraftakileri eğlendirerek kuşlar hakkında bir şarkı söylemekle meşgul pisuara işerken.

